

9

5

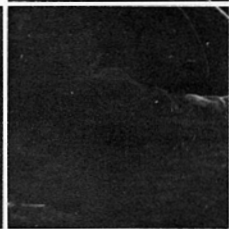
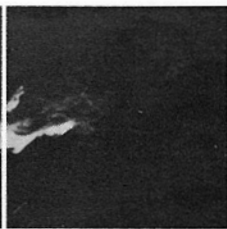
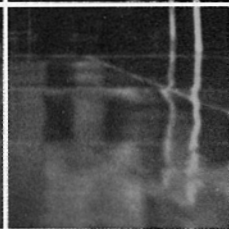

1

0

 slovensko ljudsko
gledališče celje

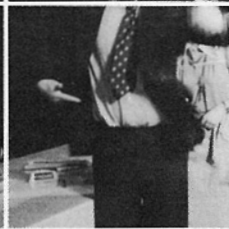
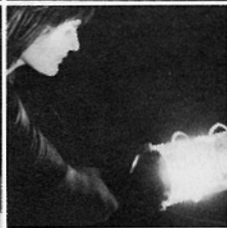

6

1

9

8

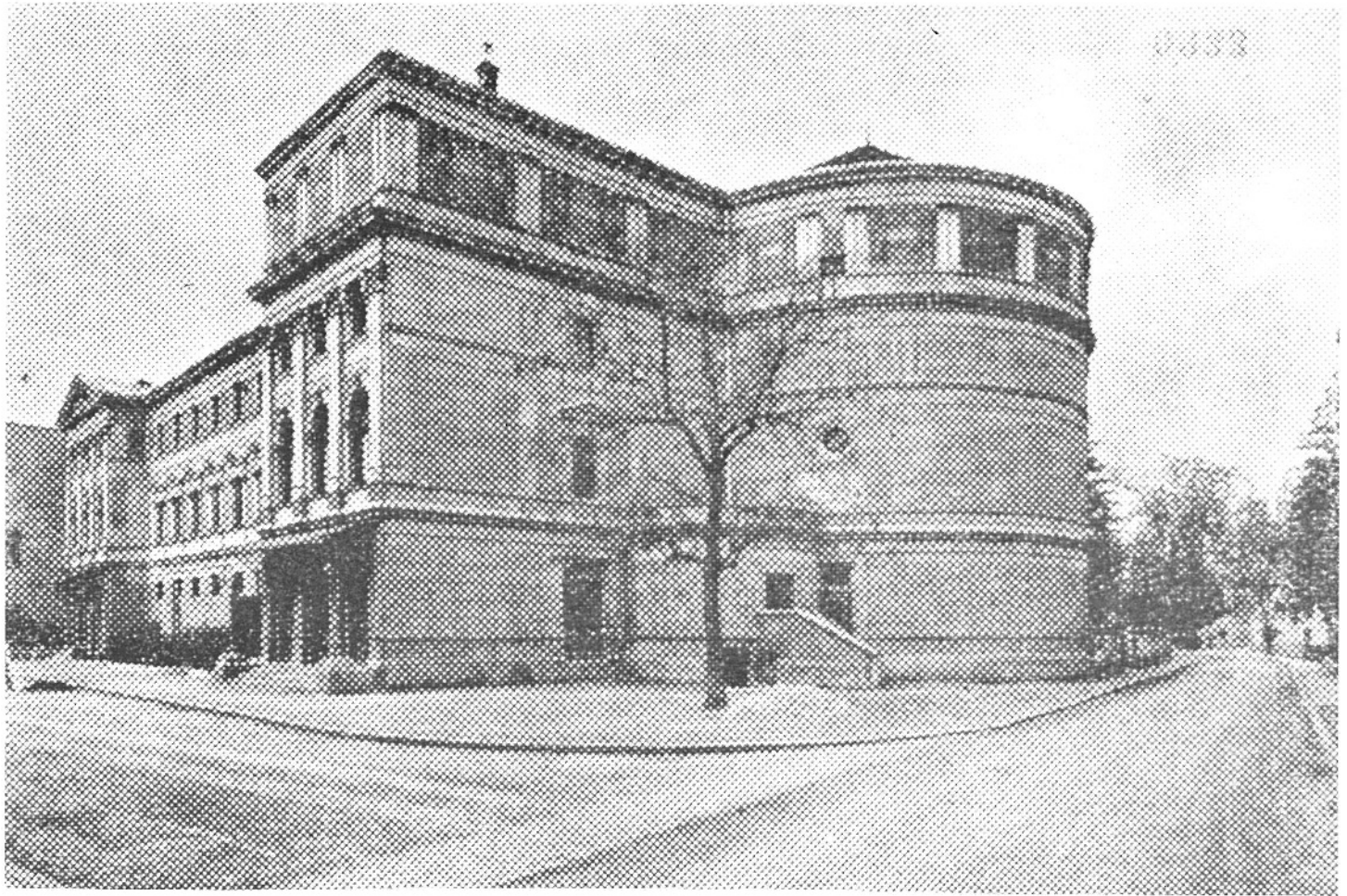

ZBORNIK SLG Celje ob 300. premieri

Rad bi se zahvalil vsem, ki so se odzvali vabilu naše hiše, se v spomnih vrtili v nekdanje dni in tako pomladili njeno notranjo in zunanjo podobo. Obseg zbornika je glede na malo denarja bogat, skromen pa v trenutku, ko skuša zajeti celostno podobo, žitje in bitje minulih tristo premier, ki so obudile misel na izdajo te knjige. Skromen in še bolj skromen, ko se spominja ljudi, ki so v Celju živeli in delali in zapustili na odrskih deskah in v pisani besedi sledove svojih enkratnih stvaritev. Ni vsem odmerjen enak prostor, enak spomin po obsegu in moči zbranega gradiva. Zapuščina gledališkega dela je podvržena muhavostim časa (in na tem mestu tudi omejenemu obsegu in pičlim možnostim širšega izbora). Nekatera obdobja hranijo obilo pričevanj o sebi, za druga se zdi, ko da so zanemarila zgodovinsko stran gledališkega življenja. Gledališče v svoji ihtavi ustvarjalni vnemi pač rajši sprejema in priznava le sedanji čas, današnji dan, ki nosi v sebi jutrišnjega, nikoli pa včerajšnjega. Tisto, kar se nam je ohranilo in kar nam je uspelo »prirediti« za slavnostni sprejem ob jubileju, bo zanamcem gotovo spregovorilo v drugačnem jeziku kot nam, ki smo še žive priče minulih dni. Naj bo torej ta oživljena stran begotnega spomina namenjena vsem dobrim manom naše hiše, geniju pionirjev, nekdanjih ustvarjalcev ter nam, igralcem in gledalcem, vsem, ki tako ali drugače vstopamo skozi velika ali mala, glavna ali stranska vrata gledališča. Z mislijo, da bi lahko bilo bolje, da pa je bolje zdaj kot nikoli, dajem svoj obotavljivi, a ob izidu še kako nepreklicni imprimatur.

Urednik

OD OKROŽNEGA DO MESTNEGA GLEDALIŠČA – OD LJUDSKOPROSVETNEGA DRUŠTVA DO POKLICNE USTANOVE

Iz poročil in ocen 1945–1950

2. junija 1945, ko se Ares še ni povsem umiril, je Nova pot, začetnica današnjega Novega tednika, poročala: »V Celju se je te dni prvič sestala nova gledališča skupina . . . To gledališče naj bi izvrševalo svoje visoko poslanstvo ne samo v Celju, ampak bi s svojimi gostovanji po vseh večjih krajih celjskega okrožja nakazalo bodočo novo linijo slovenskega gledališča« - - -

Ta NOVA GLEDALIŠKA SKUPINA se je zbrala 30. maja 1945 v veliki dvorani Narodnega doma k avdiciji, sklicani na pobudo režiserja HINKA LESKOVŠKA, ki je tedaj opravljal posle referenta za prosveto in kulturo pri odboru OF celjskega okrožja.

Med tistimi, ki so se zbrali k avdiciji, sta bila od »starejših« predvojnih gledališčnikov Angelca Sadar, Franc Mirnik in morda še kdo, od ostalih pa Milan Stante, Nada Božič, Štefka Črepinšek, Anja Maček in dr. Bilo nas je kar precej, nekaj moške, še več pa ženske mladine. Leskovšek je med zbrane kandidate razdelil par pesniških zbirk in drugih leposlovnih del ter vsakemu posebej izbral besedilo, ki ga je bil le-ta dolžan pred zbranimi recitirati. Po svoji oceni nam je kasneje razdelil vloge za prvo gledališko predstavo – Matej Bor: RAZTRGANCI. Za

scenografa je »angažiral« likovnika Karla Zelenka. Premiera je bila na odru Narodnega doma 8. julija 1945.

14. julija 1945 prinese Nova pot izpod peresa MS* oceno o OTVORITVENI PREDSTAVI OKROŽNEGA GLEDALIŠČA V CELJU . . . »zato je treba igralcem in režiji izreči vse priznanje. Omeniti je treba tudi dobro zamišljeno in izvedeno inscenacijo. – Ako bo Okrožno gledališče nadaljevalo v tej smeri, bo gotovo postalo močno kulturno žarišče in šola za naše ljudske odre.«

21. julija 1945 HINKO LESKOVŠEK: SLOVENSKA PESEM. O tem Nova pot z dne 27. julija 1945 pod Kulturnim pregledom: »Celjsko gledališče je doživelo drugič svoj uspeh. Zborna deklamacija Kajuhove poezije in kantata Hej partizan! našega skladatelja Radovana Gobca sta napolnili Celjski dom do zadnjega kotička. – Mladi ljudje so se izkazali v solo in zborni recitaciji . . .«

P. S. To je bila Leskovškova poslovilna predstava v Celju. Njegov predlog, da bi ga zaposlili kot stalnega režiserja celjskega gledališča, ni bil sprejet, zato se je odpravil v Ljubljano za opernega režiserja. Tu je, 57 let star (1976), sklenil svoje poslanstvo.

Od 9. do 16. septembra 1945 TEDEN LJUDSKE KULTURE V CELJU

15. septembra: Ivan Cankar, Kralj na Betajnovi. Režija Fedor Gradišnik. Inscenacija: Karl Zelenko.

16. septembra, na ruševinah in dvorišču Narodnega doma. Živa kri – »moderen masovni recitacijski večer z glasbeno spremljavo«. Recitirana poezija: Aladin Lanc. Režija: Milan Stante. Inscenacija: Karl Zelenko. Glasba: Celjski orkester p. v. Dušana Sancina.

Medtem se je namreč iz izgnanstva v Srbiji vrnil lekarnar FEDOR GRADIŠNIK, eden najvidnejših predvojnih gledaliških delavcev v Celju. Leskovškovi igralski skupini je pridružil predvojne gledališčnike Ano Golobovo, Olgo Puncer-Mirnikovo, Stanka Perca, Cirila Veluščka, Tonea Vrbla in obnovil svoj postavitev Cankarjevega Kralja na Betajnovi v osvobojenem Beogradu (1944).

17. novembra 1945, Narodni dom. Cvetko Golar: Vdova Rošlinka. Režija: Jože Tomažič.

JOŽE TOMAŽIČ, ki se je kot srednješolski učitelj z novim šolskim letom vrnil na nižjo gimnazijo v Celju (danes III. osnovna šola), je obstoječi zbor amaterjev še bolj pomladil in v zelo kratkem času obnovil svojo predstavo iz medvojne ljubljanske Drame – Golarjevo Vdovo Rošlinko.

P. S. Do leta 1948, ko je moral Celje zapustiti, je odkrival igralske talente ter jih, če ne za trajno (Lojze Rozman, Volodja Peer, Branko Gombač, Janez Miklič, Janez Drozg), pa vsaj začasno priklenil na odrske deske (Marica Frecetova, Bogdana Vrečkova).

17. januarja 1946, Narodni dom. N. V. Gogolj: Revizor. Režija: Milan Stante. Inscenacija: Cvetko Ščuka. Izide priložnostni, štiri strani obsegajoč gledališki list. Gradivo zbral in list uredil Gustav Grobelnik. Tisk: Mohorjeva tiskarna v Celju.

P. S. STANTE je bil tudi organizator majhnih kulturniških skupin, ki so igrale (npr. Cehov: Snubač), pele in muzicirale na raznih akademijah in mitingih v Celju in okolici.

28. januarja 1946 napoved v mariborskem Vestniku:

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

30. januarja: Gostovanje Okrožnega gledališča iz Celja. Cankar: Kralj na Betajnovi, ob 15. in ob 20. uri

31. januarja: Gostovanje Okrožnega gledališča iz Celja. Gogolj: Revizor, ob 15. in ob 20. uri

9. aprila 1946, OKROŽNO LJUDSKO GLEDALIŠČE. Dvorana kina Metropol. Ivan Cankar: Hlapci. Režija: Fedor Gradišnik.

Gledališče še ni pravna oseba in ne registrirana ustanova, je le LJUDSKOPROSVETNA DEJAVNOST pod okriljem oddelka za ljudsko prosveto okrožnega odbora OF, odtod vzdevek »ljudsko«.

25. aprila 1946, Na delo. Piše Janko Cigoj: » . . . lahko rečemo, da so bili Hlapci najboljša uprizoritev v letošnji sezoni. – Premiera in prva uprizoritev sta bili v gledališki dvorani Ljudske posojilnice. – Druga repriza je bila za dijake v dvorani Doma ljudske prosvete (Narodni dom). Ta uprizoritev je bila nekoliko slabša kakor prejšnja, temu je bil kriv predvsem oder, ki je za uprizorjanje takih del mnogo premajhen.«

4. maja 1946, Na delo. Piše Tone Stupica: »Naše gledališče je za petletnico OF uprizorilo krstno predstavo Roševe komedije Mokrodolci. Vrsto veličastnih manifestacij je celjska gledališka družina s svojo dejavnostjo lepo zaključila.«

4. julija 1946, Ljudska pravica. OBNOVA CELJSKEGA GLEDALIŠKEGA POSLOPJA. »Že novembra 1945 so se zbrali zastopniki oblasti, sindikatov in drugih naših orga-

*Milan Venišnik-Sovinc + 1985, bivši član mariborskega Narodnega gledališča, tedaj uslužbenec oddelka za zaščito naroda pri OOOF

nizacij pa tudi zastopniki okrožnega gledališča z namenom, da prično s kampanjo za obnovo porušenega poslopja. 14. aprila t. l. so se celjske sindikalne podružnice vnovič zbrale na sestanko, na katerem so se obvezale, da bodo pospešile izvedbo obnovitvenega načrta. – Zadnjo pobudo pa je dalo obrtništvo celjskega okrožja na svoji II. letni skupščini 19. maja s sklepom, da, kar se obrtniških del tiče, samo obnovi gledališko poslopje. Formiran je bil poseben odbor, v katerega so bili razen obrtniškega pritegnjeni tudi predstavniki okrajnega in okrožnega ljudskega odbora ter OF.«

14. septembra 1946, Na delo. TRIGLAVSKA BAJKA V CELJU. »Okrožno ljudsko gledališče in okrajna Ljudska prosveta v Celju sta uprizorila ob priliki okrožnega obrtniškega zleta v Celju dne 1. septembra Golievo pravljico v 5 slikah Triglavska bajka. V petek, dne 6., in v soboto, dne 7. t. m., so igro ponovili – vsakokrat v popolnoma razprodani dvorani kina Metropol. Triglavsko bajko so pripravljali šest tednov med velikimi počitnicami. Režiral je Milan Stante.« Kompletno kuliserijo in kostume si je izposloval v ljubljanskem Narodnem gledališču.

Žal se je tudi velikopotezni Stante kmalu za tem, kakor že prej Leskovšek, odpravil v Ljubljano.

UMETNIŠKO VODSTVO gledališke družine si razdelita Fedor Gradišnik in Jože Tomažič, v upravnem smislu pa se je družina, ki se je spreminjala od igre do igre, izoblikovala v LJUDSKOPROSVETNO DRUŠTVO.

Agitprop OOOFF je za predsednika imenoval Avgusta Sedeja, sprva ekonomista OOOFF, nato sodnika-laika okrožnega sodišča v Celju, kasneje poklicnega gledališkega igralca; blagajno so naložili šolskemu ravnatelju Janku Pogačniku, tudi predvojnemu gledališčniku, tajništvo pa sprva visokošolcu Ljubu Kuštrinu, ki pa te dolžnosti zaradi odhoda na študij dejansko sploh ni začel opravljati, zato so jo zaupali avtorju tega zapisa.

23. oktobra 1946, ob 19.30, dvorana kina Metropol, Bratko Kreft: Celjski grofje. OTVORITEV DRUGE GLEDALIŠKE SEZONE. Režija: Fedor Gradišnik. Kostumi last Narodnega gledališča Ljubljana. Glasba: Anton Pogačar. Sindikalni orkester, dirigent: Dušan Sancin. »Z velikim zanimanjem je celjska publika pričakovala premiero Celjskih grofov. Hiša je bila razprodana pred premiero tudi že za reprizo«, je po premieri poročal Tine Orel (Na delo, 26. oktobra 1946)

Z otvoritvijo druge gledališke sezone začne redno izhajati GLEDALIŠKI LIST (Urednik Gustav Grobelnik, do nastopa dramaturga Lojzeta Filipiča 1952). Med drugim

objavlja: »Obnova celjskega gledališkega poslopja vztrajno napreduje, predvsem po zaslugi odbora za obnovo gledališča, ki deluje v okrilju Okrožne obrtniške zveze. . . Zadnji čas pa je ministrstvo za prosveto LRS po posredovanju okrožnega ljudskega odbora odobrilo en in pol milijona dinarjev dolgoročnega kredita za obnovo gledališča ter medtem že nakazalo prvih 500.000 din.«

24. januarja 1947, Tovariš. CELJANI SO GOSTOVALI V LJUBLJANI. »Celjsko mestno gledališče ima letos prav uspešno sezono. Posebno se je uveljavilo v dr. Kreftovih Celjskih grofih, s katerimi je že nekolikokrat privabilo polno dvorano. Nadalje je gostovalo že v vrsti večjih štajerskih krajev in povsod zbudilo izredno zanimanje in priznanje. Prejšnjo soboto in nedeljo so prišli Celjani k Šentjakobskemu odru v Ljubljani v goste. Za obe predstavi Celjskih grofov so bile vstopnice že vnaprej razprodane. Uspeh Celjanov v Ljubljani je bil zaslužen. Želimo, da bi ta prizadevni oder kmalu nastopal v svojem obnovljenem gledališču, kjer bo prav uspešno vršil svoje kulturno poslanstvo.«

25. januarja 1947, Slovenski poročevalec. IV. zasedanje skupščine Mestnega ljudskega odbora v Celju: »Dne 19. 1. je bilo v Celju v navzočnosti številnih volivcev in zastopnikov množičnih organizacij IV. redno zasedanje skupščine Mestnega ljudskega odbora – – – Pri delu na kulturno-prosvetnem področju prednjači LJUDSKO GLEDALIŠČE, ki kljub slabi dvorani uprizarja dobra dela, s katerimi gostuje tudi izven Celja. Vprašanje gledališke dvorane je sklenil rešiti izvršilni odbor tako, da bo predstavil kino Metropol v Dom OF, dvorana pa bo na razpolago gledališču, ker je tam edini primerni oder v mestu.«

29. marca 1947: GOSTOVANJE MIRE DANILOVE, članice ljubljanskega Narodnega gledališča, v vlogi Veronike Deseniške (v soboto, 29. 3., ob 20. uri, in v nedeljo, 30. 3., ob 16. uri). Gledališki list objavlja: Prispevek obrtnišva celjske obrtniške zveze za obnovo gledališča in Sklep O ZACASNI USTAVITVI OBNOVITVENIH DEL. Med Zapiski pa je brati sporočilo, da je bil 11. marca imenovan za predsednika uprave Ljudskega gledališča tov. Tone Zorko, ostali del uprave pa sestavljajo: Gustav Grobelnik kot tajnik, Janko Pogačnik kot blagajnik, kot odborniki pa Marija Cukalova, Marica Frecetova, Avgust Sedej, Andrej Svetek in Štefan Švegl ter režiserja Fedor Gradišnik in Jože Tomažič.

3. julija 1947, Borba na omladinski pruzi: »U toku 23. in 24. juna dali su članovi Celjskog kazališta TRI PRETSTAVE ZA SLOVENAČKE BRIGADE na Jedanaestoj

sekciji. Program je bio sastavljen od tri komedije i to: Novi dom od Bulgakova, Gospođa ministarka od Nušića, sovjetsku komediju Kačuša i jedne drame iz slovenačkog života Mati od M. Klopčiča. Svi su komadi bili veoma dobro izvedeni i na solidnoj umetničkoj visini. Pretstavama su prisustvovali i mještani, koji su i pored nepotpunog razumjevanja slovenačkog jezika oduševljeno pratili svaku pretstavu.«

3. septembra 1947 je sprejel minister za prosveto LRS dr. Jože Potrč delegaciju našega gledališča pod vodstvom predsednika Toneta Zorka, ki ga je zaprosila za POMOČ IN POSREDOVANJE pri rešitvi problemov gmotnega in kadrovskega značaja.

22. novembra 1947, Ljudska pravica. OTVORITEV GLEDALIŠKE SEZONE 1947/48 V CELJU. »Po 22 predsta-

vah, ki jih je celjski igralski kolektiv izvedel v predsezoni, 13. in 14. septembra z uprizoritvijo Celjskih grofov na prostern, nato na gostovanju v Primorju od 21. septembra do 1. oktobra, 10. oktobra s predstavo Gospe ministrice v Tednu RK, 11. in 12. oktobra na gostovanju v Sl. Bistrici, 24. oktobra v bolnišnici v Novem Celju, 6. novembra z odlomki iz Ruskega vprašanja na slavnostni akademiji, otvarja 22. t. m. celjsko gledališče svojo redno sezono z uprizoritvijo Cankarjeve komedije Za narodov blagor v režiji šef-režiserja mgr. Fedorja Gradišnika...«

24. decembra 1947, Slovenski poročevalec. Po premieri »Narodovega blagra« piše Dušan Željeznov med drugim: »... prizadevanje Celjskega ljudskega gledališča ni ostalo neopazno, saj si je gledališče na letošnjem ljud-

Bratko Kreft: Kranjski komedijanti. Režiser Mirko Mahnič.
Igralci: Ramšak, Gustav Grobelnik, Fedor Gradišnik, Jože Domjan, Branko Gombač.

skoprosvetnem festivalu v Ljubljani v tekmovanju ljudskih gledališč Slovenije priborilo prvo mesto kot **NAJBOLJŠE AMATERSKO GLEDALIŠČE SLOVENIJE . . .**«

28. februarja 1948, Celjski tednik. »Miklova Zala« v Celju. Poroča Tine Orel: »15. februarja so se po dolgem odmoru spet odprla vrata celjskega gledališča. Ne smemo sicer delati krivice: tudi v tej sezoni je gledališka družina pridno študirala in uprizorila dve premieri (Cankar, Za narodov blagor in Drev, Talci). V primeri z lansko sezono pa smo vendar le čutili neko nazadovanje in krizo. Nastopile so že lansko jesen razne **OSEBNE TEŽAVE**, ki jih je bilo težko preusmeriti. Celjsko gledališče je gostovalo toliko, kakor malokatero drugo v Sloveniji. Taka gostovanja pa zahtevajo pri današnjih tehničnih ovirah toliko naporov, da je gotovo eden glavnih vzrokov krize preutrujenost glavnih akterjev pri našem gledališču . . . Priprave za »Miklovo Zalo« je Jože Tomažič začel že lansko jesen, toda stvar se je zamudila . . . Lahko rečemo, da so vsi

uspešno rešili svoje naloge, majhne pomanjkljivosti ne zmanjšujejo vrednosti predstave. Še posebno težko nalogo za režiserje predstavlja Miklova Zala. Tomažič je dal s to predstavo eno najboljših režij po osvoboditvi.«

20. marca 1948, Gledališki list Ljudskega gledališča Celje, št. 7, str. 18: »Za novega predsednika uprave našega gledališča je bil imenovan tov. Štefan Švegl, gimnazijski učitelj in sam vnet igralec. Istočasno sta bila imenovana za člana uprave tov. Mirko Župančič, kulturno-prosvetni referent KSS, in tov. Branko Gombač, kulturno-prosvetni referent Tovarne emajlirane posode.«

Nastopna beseda Štefan Švegl: »Postavljali smo že datume, kdaj bo otvoritvena predstava v starem gledališču. Ostali smo na tem, kjer smo še danes. Končno pa se je MLO-ju posrečilo, da je bil odobren kredit za dograditev gledališča. Upam, da bomo prihodnjo sezono otvorili v svojem domu . . . Če pa gledamo v bodočnost prav optimistično, bodo v Celju **PRAV KMALU REDNE PREDSTAVE V POKLICNEM GLEDALIŠČU**.«

11. julija 1948, Ljudska pravica. *Obracun dela v celjskem gledališču v sezoni 1947–48.* »Od izvedenih 59 predstav odpade 25 predstav na reprize, ostalih 34 pa na dela, naštudirana v letošnji sezoni. Teh je bilo pet: Cankar: Za narodov blagor, Drev: Talci, Žižek: Miklova Zala, Milčinski: Mogočni prstan in Bor: Težka ura. – Ljudsko gledališče se je zaradi poklicne zaposlenosti svojega režiserja, kar je preprečilo postavitve še enega gledališkega dela, omejilo na interni zaključek svoje sezone, na orga-

nizacijo gledališkega tečaja. **GLEDALIŠKI TEČAJ** je trajal od 28. junija do 3. julija. Vodil ga je režiser SNG tov. Fran Žižek. Razen večine članov igralskega kolektiva je tečaj pohajalo tudi nekaj mladincev ter več članov sindikalnih podružnic iz mesta in okolice . . .«

28. oktobra 1948, Gledališki list 1948/1949, št. 1 (Ob premieri drame Ivan Cankar: Jakob Ruda). Piše upravnik **VALO BRATINA**: »Ob vstopu v četrto sezono . . . Eden izmed odlokov v tej smeri, s strani Ministrstva prosvete je bilo **IMENOVANJE GLEDALIŠKE UPRAVE**, katere skrb bo vzpostavitev rednega delovanja Ljudskega gledališča v Celju kot žarišča gledališkega življenja vsega okraja. – Drug odločilen korak v tej smeri pa je odlok MLO Celje, da se takoj zopet prične in nadaljuje **ADAPTACIJA GLEDALIŠKE STAVBE** . . .«

29. decembra 1948, Gledališki list 1948/1949, št. 2 (Ob premieri igre Fran Roš: Ušesa carja Kozmijana): »Z odločbo predsednika vlade LRS so bili nagrajeni . . . za strokovno delo med njimi tudi Valo Bratina, upravnik našega gledališča.«

12. februarja 1949, Celjski tednik. Nekaj misli o celjskem ljudsko-prosvetnem delu. Piše Tine Orel: »Zadnje čase celjska publika opaža **ZAMIRANJE GLEDALIŠKEGA DELA** in ugiblje o vzrokih . . . Res je, da ni pravega repertoarja, da se ta lovi, namesto da bi bil določen v skladu z materialnimi in personalnimi možnostmi . . . Dalje je tu vprašanje režiserja. Celjsko gledališče ga nujno potrebuje . . . enega poklicnega režiserja, kajti pri takem gledališču, s tako amatersko tradicijo bo treba misliti na skromno gledališko šolo. S šolo v zvezi pa je **VPRAŠANJE DRAMATURGA**, ki ga količkaj ambiciozno gledališče mora imeti . . . Najti bi se morale za uspešne amaterske stimulacijske možnosti . . .«

27. aprila 1949, Gledališki list 1948/1949, št. 5 (Ob premieri veseloigre S. Mihalkov: Posebna naloga. Režija: Jože Kores. Scena: Drago Podvornik. Inspicient: Janez Drozg. Vodstvo: Valo Bratina): »V začetku meseca aprila je bil imenovan **ZA NOVEGA UPRAVNIKA** našega gledališča tov. mgr. Fedor Gradišnik.

21. maja 1949, Gledališki list 1948/1949, št. 6 (Ob premieri komedije G. B. Shaw: Pygmalion. Režija: Tone Zorko. Scena: Valo Bratina): »V zvezi s spremembo v upravi našega gledališča je za umetniško vodstvo bil imenovan posebni umetniški svet, ki ga sestavljajo upravnik Fedor Gradišnik, tajnik Gustav Grobelnik ter Tine Orel, Vlado Novak, Marica Frecetova, Milan Špiler in vsakokratni režiser; za gospodarsko stran dela v gledališču pa je up-

ravi ob strani gospodarski svet, katerega sestavljajo poleg tajnika še odrski mojster Karlo Golob, gospodar Evgen Burdych in računovodja Gustav Grobelnik st.«

6. do 27. julija 1949, Maribor: IGRALSKI IN REŽISERSKI TEČAJ Ljudske prosvete Slovenije. Celjska udeleženca: režiser Tone Zorko ter igralka Bogdana Vrečkova.

P. S. Med tečajniki so bili tudi nekateri kasnejši člani celjskega gledališča: Nada Božičeva, Dragica Fazarinčeva in Sandi Krošl.

17. septembra 1949, Ljudska pravica. Celjsko gledališče pred 100-letnico prve slovenske gledališke predstave v Celju: »Celjsko gledališče se mora znebiti priložnostnega značaja . . . Ob vsem tem je tedaj upravičena želja po višji, tj. po PROFESIONALNI OBLIKI GLEDALIŠČA kot prosvetne ustanove s samostojnim proračunom . . .«

15. novembra 1949. Za stoletnico prve slovenske gledališke predstave v Celju Bratko Kreft: KRAJNSKI KOMEDIJANTI. Režiser: Mirko Mahnič. Inspicent: Tone Zorko. Glasba: Demeter Žebre. Orkester: SKUD Ivan Cankar. Dirigent: Dušan Sancin. Scenarijo po načrtih ing. Viktorja Molke izdelale mestne mizarske delavnice pod vodstvom Karla Goloba. Garderoba: IO Ljudske prosvete

Slovenije, Invalidska šivalnica Celje in krojaški mojster Franc Tanšek. Lasulje: Riko Grobelnik. Razsvetljava: Ivo Umek. Odrski mojster: Marjan Gombač. Šepetalka: Tilka Svetelšek.

16. januarja 1950, seja mestnega odbora LPS. Njegov predsednik tov. Anton Aškerc se je zavzel za dograditev gledališkega poslopja. Sklenjeno je bilo, da se zbere material o vseh dosedanjih akcijah in gradbenih poskusih ter se na podlagi zbranega gradiva VPRAŠANJE GRADITVE ponovno načne in trdovratno dalje razvija. (Po Gledališkem listu z dne 23. februarja 1950)

24. aprila 1950, Gledališki list (Ob premieri komedije B. Nušič: Pokojnik. Režija in scena: Janez Pešec): »Divim se homogenosti Vašega ansambla«, je v svojem poslovilnem pismu pisala gledališka umetnica ZLATA GJUNGJENAC, ki smo jo imeli dne 17., 18. in 19. marca v gosteh v vlogi Suzane Marranesi. – Že od meseca februarja sèm se po odločbi ministrstva za znanost in kulturo mudi režiser TONE ZORKO v ljubljanski drami kot HOSPITANT pri režiserjih Franu Žižku in dr. Branku Gavelli, da si izpopolni svoje dosedanje režiserske izkušnje.

15. julija 1950, Celjski tednik. *Ob petletnici Ljudskega gledališča.* »Koncem junija je bila svečana seja MO LPS V ČAST CELJSKEMU GLEDALIŠKEMU KOLEKTIVU, ki je z letošnjo sezono zaključil pet let svojega obstoja in delovanja . . . Predsednik MO LPS Anton Aškerc je govoril . . . nato pa, navajajoč organizacijske in umetniške zasluge najstarejših rednih članov Ljudskega gledališča, razdelil med nje priznanja in pohvale v obliki lepih diplom . . .«

2. novembra 1950 se je v Ljubljani začel TEČAJ ZA POKLICNE IGRALCE slovenskih mestnih gledališč. Po avdiciji, opravljeni pred članico SNG Ljubljana Mihaelo Šaričevo in režiserjem Franom Žižkom, so bili od celjskih igralcev poslani v tečaj Nada in Peter Božič, Zora Červinka, Marija Goršič, Franc Mirnik, Rado Smrečnik in Bogdana Vrečko ter od prijavitelcev od drugod še Milan Furman (iz Ptuja) in Janez Škof (z Jesenic)

6. decembra 1950 izda MLO Celje pod del. št. I/1 – 1160/1 ODLOČBO O USTANOVITVI MESTNEGA GLEDALIŠČA . . .

1950 - 1951

UPRAVNIK

Fedor GRADIŠNIK

UMETNIŠKO VODSTVO

IGRALCI

Leto 1950

Angažma   Prenehanje

1. *BOŽIČ Nada*

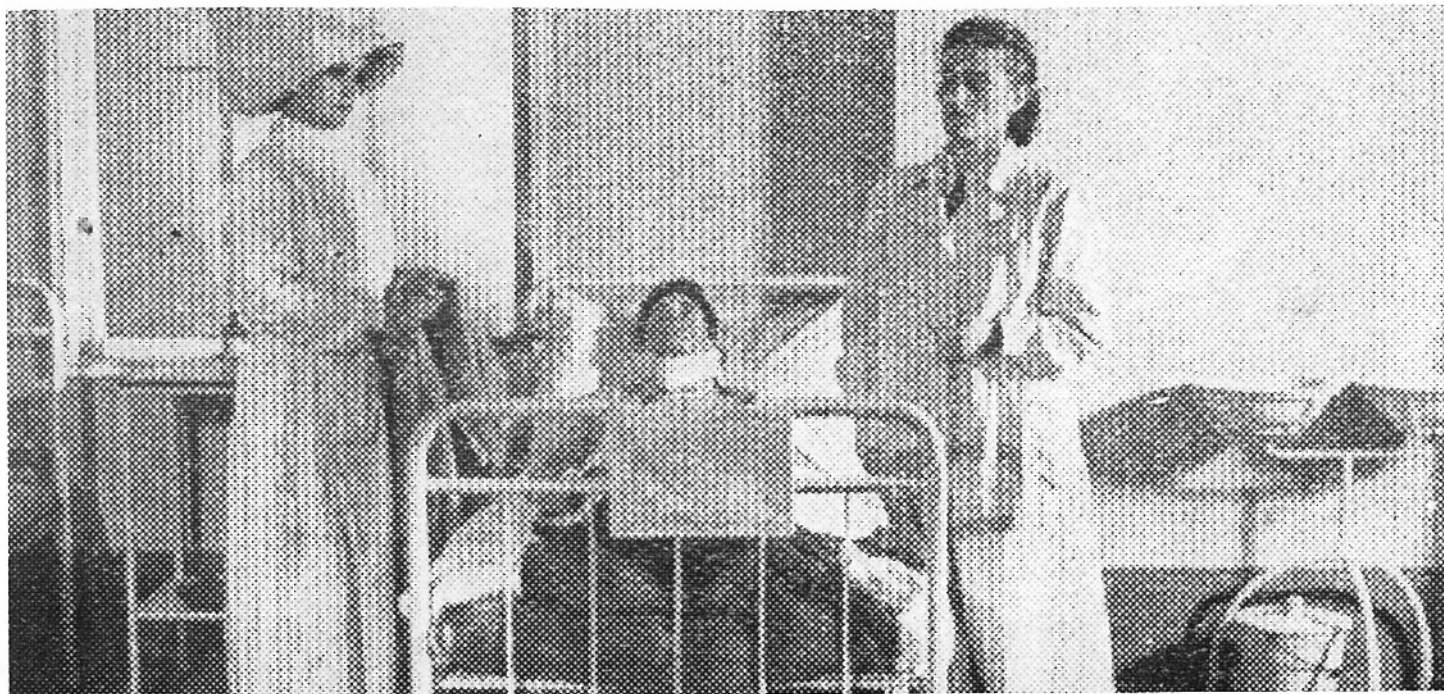
1. 11. 1950

PREMIERE

1. Mira Puc-Mihelič: OPERACIJA, režija Tone Zorko, premiera 17. III. 51. Prva predstava poklicnega ansambla!
2. Danilo Gorinšek: RDEČA KAPICA, režija Branko Gombač, premiera 14. IV. 51
3. Stefan Zweig: SIROMAKOVO JAGNJE, režija Tone Zorko, prem. 15. V. 51
4. Jurčič-Kersnik-Gradišnik: ROKOVNJAČI, režija Fedor Gradišnik, 8. VI. 51

Fedor GRADIŠNIK
◀ upravnik
1. 4. 1949–31. 8. 1962

1951 - 1952

UPRAVNIK

Fedor GRADIŠNIK

UMETNIŠKO VODSTVO

Lojze FILIPIČ

IGRALCI

Leto 1951

Angažma   Prenehanje

1. BOŽIČ Nada
2. BOŽIČ Peter
3. GORŠIČ Marija
4. MIRNIK Franc
5. SIRNIK Neda
6. ŠKOF Janez
7. VREČKO Bogdana

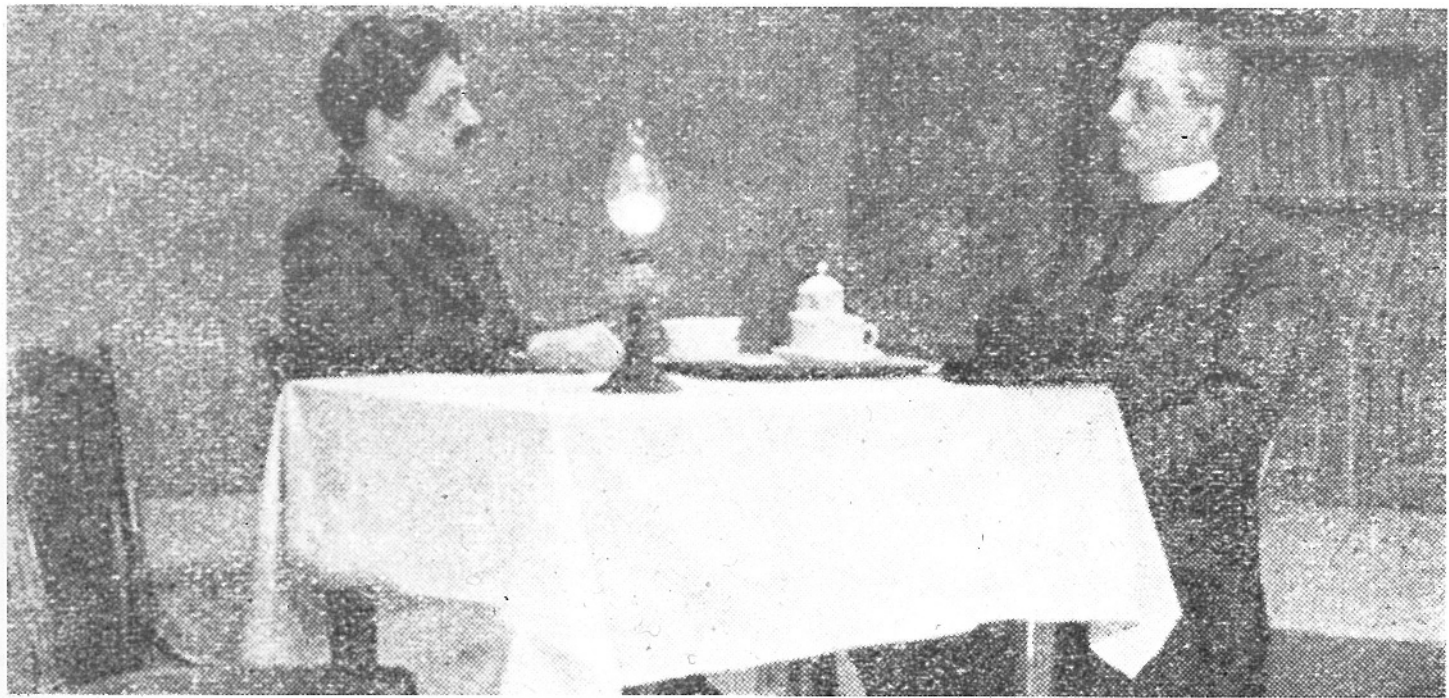
1. 2. 1951
1. 2. 1951
1. 2. 1951
1. 11. 1951
1. 2. 1951
1. 2. 1951

PREMIERE

5. Friedrich Schiller: MARIJA STUART, rež. Milan Skrbinšek, prem. 4. X. 51
6. Pecija P. Petrović: PLOHA, rež. Milan Skrbinšek, prem. 18. X. 51
7. Jaka Špicar: POGUMNI TONČEK, rež. Branko Gombač, prem. 16. XI. 51
8. Ksaver Meško: PRI HRASTOVIH, rež. Gustav Grobelnik, prem. 6. XII. 51
9. Marcel Achard: ŽIVLJENJE JE LEPO, rež. Djurdja Flere, prem. 31. I. 52
10. Fran Roš-Danilo Gorinšek: DESETNICA ALENČICA, rež. Branko Gombač, prem. 15. III. 52
11. Ivan Cankar: HLAPCI, rež. Fedor Gradišnik, prem. 27. III. 52
12. Molière: ŠOLA ZA ŽENE, rež. Fran Žižek, prem. 8. V. 52
13. Drago Gervais (Dušan Moravec): ZA STANOVA-NJE GRE, rež. Gustav Grobelnik, prem. 12. VI. 52

Lojze FILIPIČ
◀ dramaturg in umetniški vodja
1. 9. 1952–31. 8. 1955

1952 - 1953

UPRAVNIK

Fedor GRADIŠNIK

IGRALCI

Leto 1952

1. BOŽIČ Nada
2. BOŽIČ Peter
3. GORŠIČ Marija
4. MIRNIK Franc
5. ŠIRNIK Neda
6. ŠKOF Janez
7. VREČKO Bogdana

Angažma   Prenehanje

UMETNIŠKO VODSTVO

Lojze FILIPIČ

PREMIERE

14. John Priestley: OD RAJA PA DO DANES, rež. Balbina Battelino-Baranovič, prem. 1. X. 52
15. Pavel Golia: SNEGULJČICA, rež. Branko Gombač, prem. 24. X. 52
16. Ivan Potrč: KREFLI, rež. Balbina Battelino, prem. 19. XI. 52
17. Norman Krasna: DRAGA RUTH, rež. Emil Frelih, prem. 28. XII. 52/19. IX. 53
18. Janez Žmavc: IZVEN DRUŽBE, rež. Andrej Hieng, prem. 4. II. 53
19. Friedrich Forster: ROBINZON NE SME UMRETI, rež. Branko Gombač, prem. 25. II. 53
20. Molière: NAMIŠLJENI BOLNIK, rež. Fran Žižek, prem. 25. III. 53
21. Bratko Kref: CELJSKI GROFJE, rež. Balbina Battelino, premiera 9. V. 53 – prva predstava v novi gledališki hiši!!
22. W. O. Somin: ATENTAT, rež. Balbina Battelino, prem. 10. VI. 53
23. Valentin Katajev: KVADRATURA KROGA, rež. Andrej Hieng, pr. 24. VI. 53/11. X. 53

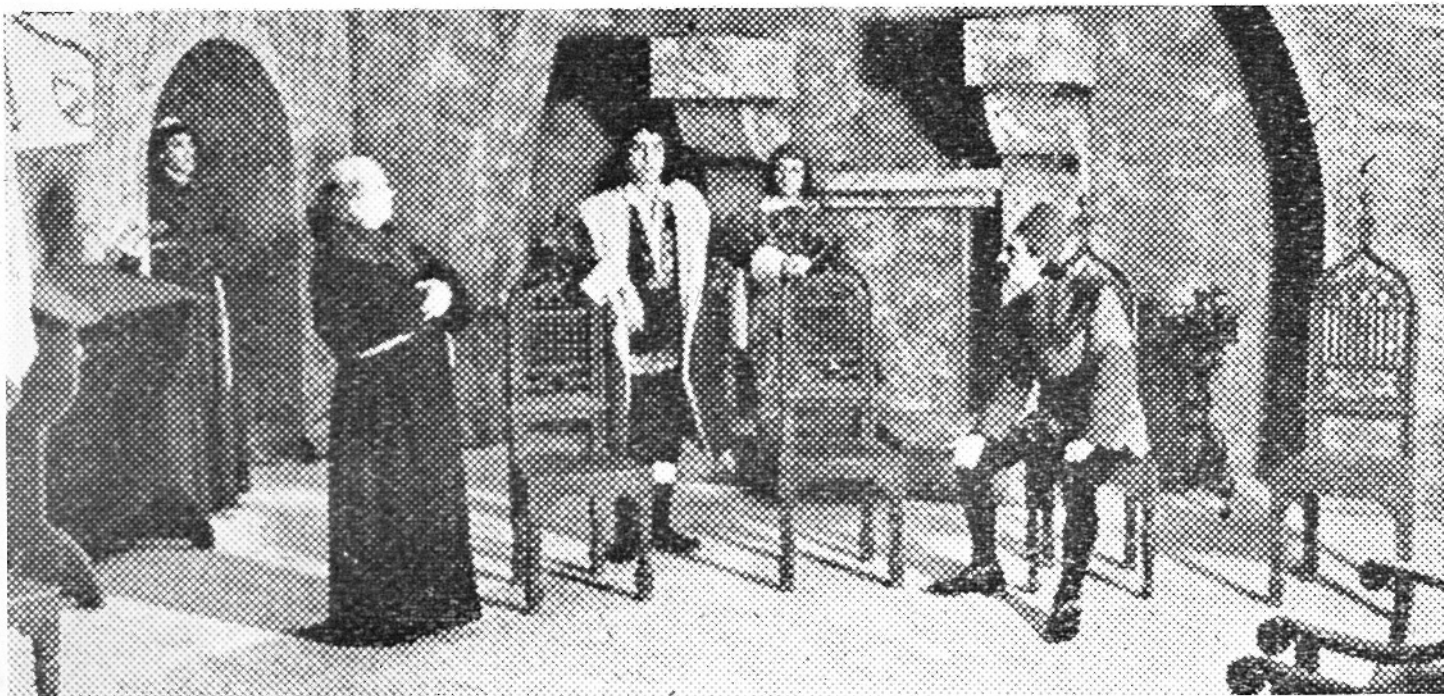
Bratko Kref: Celjski grofje. Režiser Balbina Battelino Baranovič.
Igralci: Peter Božič, Avgust Sedej, Gustav Grobelnik, ▶
Lojze Drenovec k. g., Vinko Podgoršek.

◀ Branko GOMBAČ

PROFESIONALIZACIJA CELJSKEGA GLEDALIŠČA

Ko mi misel uhaja nazaj v celjsko gledališko preteklost, si v tem trenutku zastavljam vprašanje, na katerega bom skušal odgovoriti. Namreč: s kakšno notranjo silo se je celjsko gledališče lahko uprlo obdobju, nenaklonjenemu slovenskim pokrajinskim gledališčem v drugem desetletju po osvoboditvi? Takrat so bila razformirana poklicna gledališča v Postojni, Kopru, Ptujju in v Kranju. Celjski gledališčniki smo nosili v znak protesta žalne trakove v gumbnicah in po svojih močeh pomagali »igralcem na cesti« iz Postojne, Kopra in Kranja s takojšnjim angažmajem. Celje je vzdržalo in odbilo vse poskuse, da bi razvrednotili in ustavili njegovo rast. Organizacijsko in idejno umetniško je gradilo svojo fizionomijo iz tradicij ljubiteljske umetniške družine in jih srečno povežalo z začetki profesionalizacije.

1953 - 1954

UPRAVNIK

Fedor GRADIŠNIK

UMETNIŠKO VODSTVO

Lojze FILIPIČ

IGRALCI

Leto 1953	Angažma	Prenehanje
1. <i>ALBREHT Janez</i>	15. 5. 1953	
2. <i>BOŽIČ Nada</i>		
3. <i>BOŽIČ Peter</i>		
4. <i>BREZIGAR Milan</i>	1. 4. 1953	
5. <i>DOLINAR Marjan</i>	1. 9. 1953	
6. <i>GORŠIČ Marija</i>		
7. <i>JERŠIN Pavle</i>	1. 9. 1953	
8. <i>KROŠL Marjana</i>	1. 9. 1953	
9. <i>MIRNIK Franc</i>		
10. <i>NOVAK Vladimir</i>	1. 1. 1953	
11. <i>SIRNIK Neda</i>		
12. <i>STRNAD Slavko</i>	1. 9. 1953	
13. <i>ŠKOF Janez</i>		
14. <i>VREČKO Bogdana</i>		31. 12. 1953

PREMIERE

- Ivan Tavčar-Osip Šest: *CVETJE V JESENI*, rež. Balbina Battelino, prem. 30. IX. 53
- Tone Seliškar-Lojze Filipič: *BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA*, rež. Branko Gombač, prem. 4. XI. 53
- Josip Kulundžić: *SLEPCI*, rež. Balbina Battelino, prem. 2. XII. 53
- George Bernard Shaw: *MOŽ USODE*, rež. Andrej Hieng, prem. 13. 1. 54
- Heinrich von Kleist: *RAZBITI VRC*, rež. Andrej Hieng, pr. 13. I. 54
- Peter Ustinov: *LJUBEZEN ŠTIRIH POLKOVNIKOV*, rež. Mirč Kragelj, prem. 10. II. 54
- Hans Tiemeyer: *MLADOST PRED SODIŠČEM*, rež. Branko Gombač, 10. III. 54
- Anton Tomaž Linhart: *VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI*, rež. Andrej Hieng, prem. 24. IV. 54
- Pero Budak: *KLOPČIČ*, rež. Balbina Battelino, prem. 26. V. 54
- Herbert Grün: *ATOMSKI PLES*, rež. Andrej Hieng, prem. 23. VI. 54

Vodilna zasluga za to idejno, specifično celjsko in s tem slovensko naravnost gre dvema osebnostma tega časa – organizatorju, režiserju in igralcu, mentorju celjskih gledališnikov, Fedorju Gradišniku ter gledališkemu entuziastu, dramaturgu Lojzetu Filipiču.

Ugled in sposobnost Fedorja Gradišnika sta povezovala gledališko življenje v Celju od povojnih časov v letu 1922 do jeseni leta 1962 (z izjemo okupacijskega časa), ko je Gradišnik predal celjski hram Talije drugemu Celjanu, prof. Brunu Hartmanu. Osebnost Fedorja Gradišnika je povezala preteklo romantično ljubiteljsko dobo Rafaela Salmiča z imeni poklicnih gledaliških delavcev, s katerimi je skušal v Celju med obema vojnama ustanoviti poklicno gledališče. To so bili Milan Skrbinšek, Rado Železnik, Hinko Nučič, Vekoslav Janko, Milan Kovič, Valo Bratina in Adolf Pfeifer. Fedor Gradišnik je bil živa vez med preteklostjo in sedanostjo, na katero se je nenehno skliceval. Dolgoletne sanje so se mu v novi Jugoslaviji v vsem uresničile. Svoje ime, delo in vse življenje je vtikal v ta pomembni spomenik kulture v Celju.

Rodil se je v napredni učiteljski družini. Že v dijaški dobi v Celju in kasneje kot študent se je seznanil z gledali-

ščem in se zaljubil vanj. Delal je honorarno pri prof. Juvančiču v ljubljanskem gledališču in učil češke igralce slovenskega odrskega jezika, absolviral Dramatično šolo, v kateri so predavali Friderik Juvančič, Etbin Kristan, Zofija Borštnikova, Avgusta Danilova in Hinko Nučič. Drugoval pa je v šoli s Pečkom, Gromom, Molkom, obema Bukšekoma, Miro Danilovo, Thalerjevo, torej s samimi kasnejšimi člani poklicnih gledališč. Večkrat mi je potožil: »Ta prekleta farmacija mi je zagrenila življenje, da nisem postal poklicni igralec.« In res ni nikoli postal poklicni, bil je večni »zastojkarski in kasneje honorarni amater«. Igral je vrsto vlog iz svetovnega in domačega repertoarja. Zlasti je oboževal Cankarja in v njem odigral vse pomembne vloge.

Potem ko se je znebil lekarne »Pri križu« na Stanetovi ulici, podaril jo je državi v zameno za pokojninski staž, se je zagrizel v gledališko organizacijo. Bil je izvrsten govornik, improvizator za vsako priliko, odtis starih klasičnih, latinskih šol. Tako vedrega smo poznali do njegove pozne življenjske jeseni. Okupacijo je preživel v Beogradu, kamor so ga izselili Nemci. Ves čas je bil povezan z osvobodilnim gibanjem, za kar je prejel posebno priznanje Osvobodilne fronte.

1954-1955

UPRAVNIK

Fedor GRADIŠNIK

UMETNIŠKO VODSTVO

Lojze FILIPIČ

IGRALCI

Leto 1954	Angažma	Prenehanje
1. <i>ALBREHT Janez</i>		31. 7. 1954
2. <i>BOŽIČ Nada</i>		
3. <i>BOŽIČ Peter</i>		
4. <i>BREZIGAR Milan</i>		31. 10. 1954
5. <i>ČERNE Mara</i>	1. 9. 1954	
6. <i>DOLINAR Marjan</i>		
7. <i>ERŽEN Janez</i>	1. 9. 1954	
8. <i>GORŠIČ Marija</i>		
9. <i>JERAJ Marija-Minca</i>	1. 5. 1954	
10. <i>JERŠIN Pavle</i>		
11. <i>KROŠL Marjana</i>		
12. <i>KROŠL Aleksander</i>	1. 8. 1954	
13. <i>MAVER-CIUHA Klio</i>	1. 9. 1954	
14. <i>MIRNIK Franc</i>		
15. <i>NOVAK Vladimir</i>		
16. <i>SEDEJ Avgust</i>	1. 9. 1954	
17. <i>SIRNIK Neda</i>		
18. <i>STRNAD Slavko</i>		
19. <i>ŠKOF Janez</i>		

PREMIERE

34. Fran S. Finžgar-Miloš Mikeln: *POD SVOBODNIM SONCEM*, rež. Miloš Mikeln, prem. 22. IX. 54
35. Ugo Betti: *ZLOČIN NA KOZJEM OTOKU*, rež. Branko Gombač, 2. X. 54
36. Luigi Pirandello: *ŠEST OSEB IŠČE AVTORJA*, rež. Andrej Hieng, 10. XI. 54
37. Erskin-Rousin-Gray: *LEPA HELENA*, rež. Andrej Hieng, 20. XI. 54
38. Norman Krasna: *JOHN LJUBI MARY*, rež. Dino Radojevič, 22. XII. 54
39. Wolfgang Hoffman-Harnisch: *ADMIRAL BOBBY*, rež. Sveta Jovanović, prem. 29. XII. 54
40. John Van Druten: *GRLICE GLAS*, rež. Dino Radojevič, 5. I. 55
41. William Shakespeare: *HAMLET*, rež. Dino Radojevič, 12. II. 55
42. Jan De Hartog: *ZAKONSKA POSTELJA*, rež. Branko Gombač, 4. III. 55
43. Friedrich Forster: *SIVEC*, rež. Juro Kislinger, 22. III. 55
44. Miloš Mikeln: *DEŽ V POMLADNI NOČI*, rež. Mile Korun, 9. V. 55
45. Jože Javoršek: *KRIMINALNA ZGODBA*, rež. Andrej Hieng, 12. V. 55

Preden naju je usoda zvezala za vsa povojna leta do mojega odhoda v Trst oziroma za leto dni na Poljsko, sem ga spoznal po »dobri roki« v časih pred novim letom, ko smo se otroci podili na tepežkanju po celjskih trgovinah. Gradišnik je dajal največ, seveda le za dobro recitiranje tepežkarskih pesmi. Jeseni 1946 sem nastopil s kulturno ekipo 14. udarne divizije v kinu Metropol, kjer je bil takrat sedež celjskih gledališčnikov. Med publiko je bil tudi Fedor Gradišnik, ki me je takoj poklical na pomenek v »Evropo«. Rezultat tega povabila je bil, da sem nato tri mesece premikal kulise na odru, pometal, hodil na pošto in pridno poslušal in si beležil v spomin pogovore med gledališčniki tiste dobe, ki so se zbirali okoli Gradišnika: Gustav Grobelnik, Karl Golob, Marica Frece, Tone Zorko, prvi režiser poklicnega ansambla, Josip Tomažič, sicer režiser tega amaterskega obdobja, ki pa je bil že začetek profesionalizacije, Bogdana Vrečko, Sonja in Tea Rakuša, Štefan Švegl, Rado Smrečnik, Franc Mirnik, Avgust Sedej, Jože Zagoričnik in drugi. Spominjam se Lojzeta Rozmana, s katerim sva 1947. leta igrala v Borovi »Težki uri«, nato pa sva skupaj odšla v igralsko šolo v Ljubljano.

Gradišnik me je v vsem navajal k samostojnosti in vsestranskosti v umetniškem in organizacijskem pogledu. Nalagal mi je velika bremena, ne da bi se vprašal, ali bom zmogel njegove želje uresničiti. Poveril mi vodstvo Mladinskega gledališča. Zrežiral sem 5 ali 6 del za otroke. Bil je za takratne pojme pravi »totalni« teater z igro, petjem, plesom in smodniškimi efekti. Skratka cirkus. To uživanje v množičnih prizorih mi je ostalo do današnjih dni. (Lani v Minsku pri Borovih »Zvezdah« sem imel na odru 50 igralcev.) Tako Gradišnik kot Milan Skrbinšek sta skrbno spremljala moje delo. Iz tega prvega obdobja poti v profesionalizacijo se spominjam mnogih zabavnih epizod. Bilo je pri Skrbinškovi režiji Schillerjeve »Marije Stuart«. Vadili smo pozno v noč. Ničkolikokrat smo ponavljali prizor, ko Mortimer (moja vloga) vzdihuje in kleče moleduje pred Stuartko. Delal sem ognjevit, saj je opazoval veliki Skrbinšek. Nekaj se mi je zdelo, da je zletelo preko moje glave v portal in se z velikim truščem razletelo. Bil je star renesančni stol. Janez Škof ga je zalučal z jezo zaradi dolgosti vaje. Zatem globok glasen bas iz globine dvorane: »Zelo dobro je bilo, kar tako naprej«. Vadili smo naprej. Skrbinšek pa je spal naprej do polnoči, ko je moral oditi na vlak proti Ljubljani.

Študij Kreftovih »Krajnskih komedijantov« v režiji velikega teatarskega esteta Mirka Mahniča. To ljudsko igro smo igrali kakšnih 25-krat. (Takrat je bilo to kar lepo število ponovitev.) Večkrat z gostjo, priznana slovensko in

evropsko pevko, primadono Zlato Gjungjenac. Gradišnik je igral Zoisa, predestinant za intelektualne vloge Gustav Grobelnik Linhart, Šubičeva Majda v alternaciji z Marijo Žeppek Josefino, Micko je upodobila sicer prva igralka naivk, intelektualk in kmečkih deklin (Mädchen für alles) Bogdana Vrečko. Član simpatičnega pijanskega krožka v vlogi Desselbrunerja, suknarja po profesiji, je igrala moja osebnost, ranocelnika Makovca pa je podajal Jože Domjan, nekoliko s prleškim prizvokom. Pa če je bilo za jezikoslovca Mahniča dobro, je bilo tudi za Domjana, ki je kasneje zajadral v finančne manipulacije, ki jih še danes opravlja v SLG Celje. Na vsaki predstavi se je pripetilo kaj novega in razburljivega. Dolgega časa in dremavosti, pletenja in kvačkanja nismo poznali ne v odmorih ne na vajah. Za vedro razpoloženje na odru in tudi za njim je znala poskrbeti igralka komičnih vlog Marica Frecetova, tu je igrala smešno Lucjo Bartollinijevo z velikim uspehom. Zlata Gjungjenac! Še danes mi ni jasno, na kakšen recept jo je privabil v Celje diplomirani farmakolog Fedor Gradišnik.

Pred dnevi je pela še v Milanu. Ta večer je bila situacija v enojni garderobi za moške in ženske izredno utišana; drenjali smo se ob ogledalih in metali nase šminko, ki nas je iz dneva v dan bolj zastrupljala. Tisti čas je bila Zlata v Ljubljani popularna, saj sta dva ugledna esteta metala ljubezenske puščice za atraktivno pevko, veliki Gavella in sonorni Debevec. Zlata se je neženirano sprehajala po garderobi v negližeu. Bili smo prestreljeni in kar naprej smo buljili v ogledala. Morda je bil Zois najbolj miren in nevznemirjen. Bogdana nam je ob odhodu na oder bolj glasno kot v šepetu dejala: »Danes je pa Pavla dobro očistila ogledala.« Na odru smo se Linhartovci kar nič po mahničevsko sukali in prerivali okoli prikupne Suzanne.

Fedor Gradišnik je v tej pripravljalni dobi do profesionalizacije snoval in pisal na vse strani pisma politične, gospodarske in zasebne vsebine. Skrbelo ga je predvsem novo umetniško vodstvo, poklicni režiserji itd. »Mi hočemo biti pravo poklicno in tudi progresivno gledališče!« Tu je bilo vprašanje prvega poklicnega ansambla, delavnic, kulisarne. Fedor se zavzema za boljše stike z občinstvom, za razpis abonmaja, napoveduje novo Mladinsko gledališče in napove organizacijo celjskega gledališkega muzeja, ki ga je seveda tudi obesil meni na hrbet. Do otvoritve gledališke stavbe je moralo biti vse nared. Na mojo pobudo je kipar Ciril Cesar upodobil Drobniča, Salmiča, Pfeiferja in Baševo (dopsne kipe v bronu smo postavili v foyer in dva je Cesar gledališču podaril).

1954 - 1955

UPRAVNIK

Fedor GRADIŠNIK

UMETNIŠKO VODSTVO

Lojze FILIPIČ

IGRALCI

Leto 1954	Angažma	Prenehanje
1. ALBREHT Janez		31. 7. 1954
2. BOŽIČ Nada		
3. BOŽIČ Peter		
4. BREZIGAR Milan		31. 10. 1954
5. ČERNE Mara	1. 9. 1954	
6. DOLINAR Marjan		
7. ERŽEN Janez	1. 9. 1954	
8. GORŠIČ Marija		
9. JERAJ Marija-Minca	1. 5. 1954	
10. JERŠIN Pavle		
11. KROŠL Marjana		
12. KROŠL Aleksander	1. 8. 1954	
13. MAVER-CIUHA Klio	1. 9. 1954	
14. MIRNIK Franc		
15. NOVAK Vladimir		
16. SEDEJ Avgust	1. 9. 1954	
17. SIRNIK Neda		
18. STRNAD Slavko		
19. ŠKOF Janez		

PREMIERE

34. Fran S. Finžgar-Miloš Mikeln: POD SVOBODNIM SONCEM, rež. Miloš Mikeln, prem. 22. IX. 54
35. Ugo Betti: ZLOČIN NA KOZJEM OTOKU, rež. Branko Gombač. 2. X. 54
36. Luigi Pirandello: ŠEST OSEB IŠČE AVTORJA, rež. Andrej Hieng, 10. XI. 54
37. Erskin-Rousin-Gray: LEPA HELENA, rež. Andrej Hieng, 20. XI. 54
38. Norman Krasna: JOHN LJUBI MARY, rež. Dino Radojevič, 22. XII. 54
39. Wolfgang Hoffman-Harnisch: ADMIRAL BOBBY, rež. Sveta Jovanović, prem. 29. XII. 54
40. John Van Druten: GRVICE GLAS, rež. Dino Radojevič, 5. I. 55
41. William Shakespeare: HAMLET, rež. Dino Radojevič, 12. II. 55
42. Jan De Hartog: ZAKONSKA POSTELJA, rež. Branko Gombač, 4. III. 55
43. Friedrich Forster: SIVEC, rež. Juro Kislinger, 22. III. 55
44. Miloš Mikeln: DEŽ V POMLADNI NOČI, rež. Mile Korun, 9. V. 55
45. Jože Javoršek: KRIMINALNA ZGODBA, rež. Andrej Hieng, 12. V. 55

Preden naju je usoda zvezala za vsa povojna leta do mojega odhoda v Trst oziroma za leto dni na Poljsko, sem ga spoznal po »dobri roki« v časih pred novim letom, ko smo se otroci podili na tepežkanju po celjskih trgovinah. Gradišnik je dal največ, seveda le za dobro recitiranje tepežkarskih pesmi. Jeseni 1946 sem nastopil s kulturno ekipo 14. udarne divizije v kinu Metropol, kjer je bil takrat sedež celjskih gledališčnikov. Med publiko je bil tudi Fedor Gradišnik, ki me je takoj poklical na pomenek v »Evropo«. Rezultat tega povabila je bil, da sem nato tri mesece premikal kulise na odru, pometal, hodil na pošto in pridno poslušal in si beležil v spomin pogovore med gledališčniki tiste dobe, ki so se zbirali okoli Gradišnika: Gustav Grobelnik, Karl Golob, Marica Frece, Tone Zorko, prvi režiser poklicnega ansambla, Josip Tomažič, sicer režiser tega amaterskega obdobja, ki pa je bil že začetek profesionalizacije, Bogdana Vrečko, Sonja in Tea Rakuša, Štefan Švegl, Rado Smrečnik, Franc Mirnik, Avgust Sedej, Jože Zagoričnik in drugi. Spominjam se Lojzeta Rozmana, s katerim sva 1947. leta igrala v Borovi »Težki uri«, nato pa sva skupaj odšla v igralsko šolo v Ljubljano.

Gradišnik me je v vsem navajal k samostojnosti in vseranskosti v umetniškem in organizacijskem pogledu. Nalagal mi je velika bremena, ne da bi se vprašal, ali bom zmogel njegove želje uresničiti. Poveril mi vodstvo Mladinskega gledališča. Zrežiral sem 5 ali 6 del za otroke. Bil je za takratne pojme pravi »totalni« teater z igro, petjem, plesom in smodniškimi efekti. Skratka cirkus. To uživanje v množičnih prizorih mi je ostalo do današnjih dni. (Lani v Minsku pri Borovih »Zvezdah« sem imel na odru 50 igralcev.) Tako Gradišnik kot Milan Skrbinšek sta skrbno spremljala moje delo. Iz tega prvega obdobja poti v profesionalizacijo se spominjam mnogih zabavnih epizod. Bilo je pri Skrbinškovi režiji Schillerjeve »Marije Stuart«. Vadili smo pozno v noč. Ničkolikokrat smo ponavljali prizor, ko Mortimer (moja vloga) vzdihuje in kleče moleduje pred Stuartko. Delal sem ognjevit, saj je opazoval veliki Skrbinšek. Nekaj se mi je zdelo, da je zletelo preko moje glave v portal in se z velikim truščem razletelo. Bil je star renesančni stol. Janez Škof ga je zalučal z jezo zaradi dolgosti vaje. Zatem globok glasen bas iz globine dvorane: »Zelo dobro je bilo, kar tako naprej«. Vadili smo naprej. Skrbinšek pa je spal naprej do polnoči, ko je moral oditi na vlak proti Ljubljani.

Študij Kreftovih »Krajnskih komedijantov« v režiji velikega teatarskega esteta Mirka Mahnič. To ljudsko igro smo igrali kakšnih 25-krat. (Takrat je bilo to kar lepo število ponovitev.) Večkrat z gostjo, priznana slovensko in

evropsko pevko, primadono Zlato Gjungjenac. Gradišnik je igral Zoisa, predestinant za intelektualne vloge Gustav Grobelnik Linhart, Šubičeva Majda v alternaciji z Marijo Žeppek Josefino, Micko je upodobila sicer prva igralka naivk, intelektualk in kmečkih deklin (Mädchen für alles) Bogdana Vrečko. Član simpatičnega pijanskega krožka v vlogi Desselbrunerja, suknarja po profesiji, je igrala moja osebnost, ranocelnika Makovca pa je podajal Jože Domjan, nekoliko s prleškim prizvokom. Pa če je bilo za jezikoslovca Mahnič dobro, je bilo tudi za Domjana, ki je kasneje zajadral v finančne manipulacije, ki jih še danes opravlja v SLG Celje. Na vsaki predstavi se je pripetilo kaj novega in razburljivega. Dolgega časa in dremavosti, pletenja in kvačkanja nismo poznali ne v odmorih ne na vajah. Za vedro razpoloženje na odru in tudi za njim je znala poskrbeti igralka komičnih vlog Marica Frecetova, tu je igrala smešno Lucio Bartollinijevo z velikim uspehom. Zlata Gjungjenac! Še danes mi ni jasno, na kakšen recept jo je privabil v Celje diplomirani farmakolog Fedor Gradišnik.

Pred dnevi je pela še v Milanu. Ta večer je bila situacija v enojni garderobi za moške in ženske izredno utišana; drenjali smo se ob ogledalih in metali nase šminko, ki nas je iz dneva v dan bolj zastrupljala. Tisti čas je bila Zlata v Ljubljani popularna, saj sta dva ugledna esteta metala ljubezenske puščice za atraktivno pevko, veliki Gavella in sonorni Debevec. Zlata se je neženirano sprehajala po garderobi v negližeju. Bili smo prestreljeni in kar naprej smo buljili v ogledala. Morda je bil Zois najbolj miren in nevznemirjen. Bogdana nam je ob odhodu na oder bolj glasno kot v šepetu dejala: »Danes je pa Pavla dobro očistila ogledala.« Na odru smo se Linhartovci kar nič po mahničevsko sukali in prerivali okoli prikupne Suzanne.

Fedor Gradišnik je v tej pripravljalni dobi do profesionalizacije snoval in pisal na vse strani pisma politične, gospodarske in zasebne vsebine. Skrbelo ga je predvsem novo umetniško vodstvo, poklicni režiserji itd. »Mi hočemo biti pravo poklicno in tudi progresivno gledališče!« Tu je bilo vprašanje prvega poklicnega ansambla, delavnic, kulisarne. Fedor se zavzema za boljše stike z občinstvom, za razpis abonmaja, napoveduje novo Mladinsko gledališče in napove organizacijo celjskega gledališkega muzeja, ki ga je seveda tudi obesil meni na hrbet. Do otvoritve gledališke stavbe je moralo biti vse nared. Na mojo pobudo je kipar Ciril Cesar upodobil Drobnič, Salmič, Pfeiferja in Baševo (doprnsne kipe v bronu smo postavili v foyer in dva je Cesar gledališču podaril).

1955 - 1956

UPRAVNIK

Fedor GRADIŠNIK

UMETNIŠKO VODSTVO

Herbert GRÜN

IGRALCI

Leto 1955

1. BOŽIČ Nada
2. BOŽIČ Peter
3. ČERNE Mara
4. DOLINAR Marjan
5. ERŽEN Janez
6. GORŠIČ Marija
7. JERAJ Minca
8. JERŠIN Pavle
9. KROŠL Marjana
10. KROŠL Aleksander
11. MAVER-CIUHA Klio
12. MIRNIK Franc
13. NOVAK Vladimir
14. SEDEJ Avgust
15. SIRNIK Neda
16. STRNAD Slavko
17. ŠKOF Janez

Angažma   Prenehanje

20. 9. 1955

31. 8. 1955

PREMIERE

46. William Shakespeare: OTHELLO, rež. Branko Gombač, 1. X. 55
47. Aleksander Marodič: OPERACIJA ALTMARK, rež. Sveta Jovanović, 22. X. 55
48. George Axelrod: SEDEM LET SKOMIN, rež. Mirč Kragelj, 10. XI. 55
49. Ranko Marinković: GLORIA, rež. Andrej Hieng, 18. XII. 55
50. William Inge: VRNI SE, MALA SHEBA, rež. Dušan Tomše, 20. XII. 55
51. Ivan Cankar: LEPA VIDA, rež. Andrej Hieng, 21. I. 56
52. Miloš Mikeln: ATOMSKE BOMBE NI VEČ, rež. Dušan Tomše, 31. I. 56
53. Herman Wouk: ZADEVA CAINE, rež. Branko Gombač, 13. III. 56
54. A. S. Puškin-Luisa Treves: NESMRTNI DON JUAN, rež. Herbert Grün, 21. III. 56
55. Denis L. Fonvizin: BRIGADIR, rež. Juro Kislinger, 9. V. 56
56. T. S. Eliot: OSEBNI TAJNIK, rež. Andrej Hieng, 23. V. 56
57. Ivan Potrč: ZLOČIN, rež. Sveta Jovanović, 23. V. 56

Gradišnika je sedaj skrbelo predvsem novo umetniško vodstvo, poklicni režiserji itn. Temelji poklicne ustanove so bili tako postavljeni še pred angažmajem igralcev in umetniškega vodstva. Gospodarsko-politični team mesta Celja je odlično sodeloval. Uspehi niso izostali. Vsa ta leta sem bil intimno povezan s Fedorjem, bila sva nerazdružljiva v dobrem in slabem. 1962. leta se je poslovil od gledališke hiše, ki ji je posvetil vse svoje življenje.

Na Gradišnikovih etičnih osnovah in ob prizadevanju njegovih gledaliških sodelavcev, kolegov in prijateljev je v Celju zraslo gledališče, trdno povezano s preteklostjo, z izročilom Drobniča, Ravniharja, Salmiča, Košiča, Pfeiferja, Baševe in drugih, usodno povezano z rastjo slovenskega gledališča.

S spoštovanjem do njegovega dela je prevzel Lojze Filipič 1952. leta umetniške, dramaturške in lektorske posele in jih strnil v novo umetniško in estetsko, organizacijsko oblikovanje. Kratko dobo je bil Lojze v Celju, a prav ta doba je bila za mlado celjsko ustanovo odločilnega pomena. Opravil je velike organizacijske, repertoarne in kadrovske premike iz lokalnega idealističnega polprofesionalizma v profesionalizem in s tem v krog stalnih poklicnih gledališč v Ljubljani, Mariboru in Trstu. Lotil se je težke naloge v času, ko se je v republiškem tisku vnela negativna polemika o repertoarni usmeritvi pokrajinskih gledališč . . . Ko se je pripravljala in kasneje tudi uresničila likvidacija nekaterih . . . Ko je prodrla vest, da je tudi kranjsko na listi na smrt obsojenih . . . Da bi bilo pametneje v Celju sezidati stanovanjsko hišo namesto gledališča . . . Da bi namesto subvencije, ki jo prejema gledališče za redno delo, kupili ta ali oni stroj, kamion ali kaj podobnega . . . Da je čutiti v celjskem gledališču težišče na zahodnih dramskih delih . . . Da njegova gostovanja dušijo iniciativnost in dejavnost gledaliških amaterjev v manjših krajih . . . Da je v celjskem gledališču premalo Celjanov, zato da je odtujeno, saj je zatočišče samih prišlekov . . . Da je celjski gledališki list predrag, preučen, da ga je treba ukiniti . . . itd. itd. . . Pisali smo leto 1952 in takšna slovenska majhnost in provincialnost nikakor ni bila v prid novim tokovom v slovenskem gledališču. Lojze se je v prvi odločilni sezoni 1952/53 bolj malo oglašal v javnosti, zato pa je tem več premišljeval in trdo delal. Za dosego zastavljenih ciljev je imel ob sebi dober štab sodelavcev, v začetku režiserko Balbino Baranovičovo, nato režiserja Andreja Hienga pa arhitekta Sveto Jovanoviča ter tudi »hrvaškega Slovenca« Dina Radojeviča, od starih Celjanov kajpada na prvem mestu Fedorja Gradišnika, dolgoletnega tajnika in prve-

▲ Ivan Cankar: Lepa Vida. Režiser Andrej Hieng. Igralci: Slavko Strnad, Minca Jeraj, Marjanca Krošl.

1956-1957

UPRAVNIK

Fedor GRADIŠNIK

UMETNIŠKO VODSTVO

Herbert GRÜN

IGRALCI

Leto 1956	Angažma	Prenehanje
1. <i>BELAK Slavko</i>	3. 2. 1956, 1. 9. 1956	30. 6. 1956
2. <i>BOŽIČ Nada</i>		
3. <i>BOŽIČ Peter</i>		31. 8. 1956
4. <i>ČERNE Mara</i>		
5. <i>DOLINAR Marjan</i>		
6. <i>ERŽEN Janez</i>	1. 9. 1956	
7. <i>GORŠIČ Marija</i>		
8. <i>HLEBCE-GRÜN Angela</i>	1. 9. 1956	
9. <i>JERAJ Minca</i>		31. 8. 1956
10. <i>JERŠIN Pavle</i>		
11. <i>KROŠL Marjan</i>		
12. <i>KROŠL Aleksander</i>		
13. <i>MAVER-CIUHA Klio</i>		
14. <i>MIRNIK Franc</i>		26. 4. 1956
15. <i>NOVAK Vladimir</i>		
16. <i>PENKO Albin</i>	1. 3. 1956	
17. <i>TERPIN Anton</i>	1. 9. 1956	
18. <i>SEDEJ Avgust</i>		
19. <i>STRNAD Slavko</i>		
20. <i>ŠKOF Janez</i>		

PREMIERE

58. Sofoklej: ANTIGONA, rež. Herbert Grün, 19. IX. 56
59. A. P. Čehov: STARE RUSKE ŠALE, rež. Juro Kislinger, 26. IX. 56
60. Jerzi Lutowski: DEŽURNA SLUŽBA, rež. Sveta Jovanovič, 20. X. 56
61. Richard Nash: VREMENAR, rež. Juro Kislinger, 8. XI. 56
62. William Shakespeare: MACBETH, rež. Andrej Hieng, 17. I. 57
63. Miloš Mikelc: PETRA ŠEME POZNA POROKA, rež. Andrej Hieng, 27. II. 57
64. Stefan Zweig: VOLPONE, rež. Branko Gombač, 20. III. 57
65. Diego Fabri: ZAPELJIVEC, rež. Herbert Grün, 4. IV. 57
66. Prežihov Voranc: PERNJAKOVI, rež. Janez Vrhunc, 25. IV. 57
67. Molière: SKOPUH, rež. Andrej Hieng, 12. VI. 57
68. Hans Holt: SPECIALIST ZA SRCE, rež. Juro Kislinger, 22. VI. 57

ga igralca Gustava Grobelnika, in naj mi bo na tem mestu dovoljeno v ta krog »starih« imenovati tudi mojo malenkost.

Lojze je prav tako vzpostavil trajne prijateljske stike z inteligenti, ki so vsa leta po osvoboditvi sodelovali v celjskem gledališkem razvoju. Ti so mu nudili vso oporo in zaledje. Med prvimi je bil celjski »Belinski«, kritik in kronist celjskega gledališča prof. Tine Orel, nato prof. Vlado Novak, ves čas v ozadju, toda vroč in nepopustljiv v pesu in besedi v vseh umetniških in samoupravnih telesih gledališča, če je šlo za vprašanja celjske Talije, pa prof. Anton Janežič, preudarni in neuklonljivi navdušenec celjskega gledališča. Ob neki priliki mi je dejal: »Filipič je velika, a skromna glava, načitan, treba mu je pomagati, da bo izpeljal svoje načrte. Govori izbrano slovenščino, kot bi govoril iz Biblije.« Tu je bil še prof. Anton Aškerc, dober govorec, ki je z odličnimi prispevki na sejah gledališke samouprave sokratsko spreminjal motne situacije v optimistična razpoloženja. Politično so h konsolidaciji gledališča veliko pripomogli zlasti župana Riko Jerman in Fedor Gradišnik ml. ter sekretar ZK Franc Simonič.

Lojzetu smo zvesto sledili. Bil je človek, »ki se ni nobenemu zameril«. V ansamblu je bila zvrhana mera požrt-

vovalnosti in splošne gledališke izobrazbe. Lojze je mnogokrat govoril o nujnosti preraščanja umetniškega ansambla iz stanja polprofesionalne zadovoljivosti v strokovno nikdar zadovoljivo poklicno ustvarjanje. Da ne bi v ničemer ranil preteklega amaterskega obdobja, se je večkrat skliceval na prejšnje sezone in jih dajal za vzgled. Od amaterjev so ostali zvesti odru le nekateri starejši kolegi, ki jih je sicer v mladem ansamblu primanjkovalo: Avgust Sedej, Angelca Sadarjeva, Zora Červinkova, Tone Zorko, Franc Mirnik, Tone Vrabl, Jože Zagoričnik in drugi. V tem obdobju je imelo gledališče že izpostavljen upravni in tehnični personal s tehničnim vodjem arhitektom Svetu Jovanovičem. Uprizoritev Hamleta je lahko računala že na 26 igralcev. Prehod v profesionalizacijo je tandem Gradišnik – Filipič opravil nadvse solidno.

Vrh Lojzetovih prizadevanj je bil vsekakor Prvi slovenski in jugoslovanski festival sodobne drame v maju 1955. leta. Zgodovinsko pomembno delo organizacije tega festivala čaka še na posebno gledališko obdelavo. Navedel bom samo osnovno misel, ki jo je ob tem izrekel Filipič: »Želim pripomoči k temu, da kritiku, ki bi se utegnil zamisliti nad stanjem slovenske dramatike, ne bo treba več s Hamletom ugotavljati »ni dobro in ne more biti dobro«, marveč bo lahko že po tem prvem festivalu, a prav gotovo po bodočih optimistično zapisal: »Bolje je, a more in mora priti na bolje«.

Lojze je sodeloval tudi pri organizaciji naslednjega festivala po celjskem, pri nastajanju Borštnikovega srečanja v Mariboru. Nazadnje sem govoril z njim v Novem Sadu na Sterijinem pozorju. Sprehajala sva se ob Donavi, spominjal se je Celja, Hamleta in Gradišnika. Tam na klopi ob Donavi je bil videti mirnejši kot sicer. Zdelo se mi je, ko da mu misli uhajajo po mirni reki. Nič več ni bilo v njegovih očeh tistega značilnega, vprašujočega, mehkega pogleda, ko je levo oko nekoliko zastrl, nato pa razumno razčlenjeval zastavljeno vprašanje ali nadaljeval pogovor. Bil je odsoten. Skoraj formalno sva se poslovila. S Sterijinega pozorja je odšel še pred mano. Nikoli več ga nisem videl. Odšel je prostovoljno tja, od koder ni vrnitve. Odšel je čist, neomadeževan, ni poznal ne sovražnosti ne maščevalnosti. Izgoreval in zgorel je za svoj in slovenski teater.

Branko Gombač

Herbert GRÜN
◀ umetniški vodja in dramaturg
1. 9. 1985–31. 8. 1959

1957 - 1958

UPRAVNIK

Fedor GRADIŠNIK

UMETNIŠKO VODSTVO

Herbert GRÜN

IGRALCI

Leto 1957	Angažma	Prenehanje
1. BAČKO Marjan	1. 9. 1957	
2. BELAK Slavko		
3. BITENC Demeter	15. 8. 1957	
4. BOŽIČ Nada		
5. ČERNE Mara		
6. DOLINAR Marjan		
7. ERŽEN Janez		
8. GORŠIČ Marija		
9. HLEBCE-GRÜN Angela		
10. JERŠIN Pavle		
11. KROŠL Marjana		
12. KROŠL Aleksander		25. 10. 1957
13. MAVER-CIUHA Klio		
14. NOVAK Vladimir		
15. PENKO Albin		
16. PER Vera	1. 9. 1957	
17. PEER Volodja	1. 9. 1957	
18. PUGELJ Breda	1. 9. 1957	
19. TERPIN Anton		
20. SEDEJ Avgust		
21. ŠTRNAD Slavko		
22. ŠKOF Janez		

PREMIERE

69. Frances Goodrich in Albert Hackett: DNEVNIK ANE FRANKOVE, rež. Branko Gombač, 25. IX. 57
70. Peter Ustinov: ROMANOV IN JULIJA, rež. Juro Kislinger, 5. X. 57
71. Platon: POSLEDNJI DNEVI SOKRATA, rež. Branko Gombač, 19. X. 57
72. Maksim Gorki: SOVRAŽNIKI, rež. Branko Gombač, 9. XI. 57
73. Pavel Golia: JURČEK, rež. Branko Gombač, 19. XII. 57
74. Alejandro Casona: DREVESA UMIRAJO STOJE, rež. Juro Kislinger, 8. I. 58
75. Juro Kislinger: NA SLEPEM TIRU, rež. Janez Vrhunc, 12. II. 58
76. Marjan Marinc: KOMEDIJA O KOMEDIJI, rež. France Kosmač, 19. II. 58
77. Fran Levstik in Bratko Kreft: TUGOMER, 5. IV. 58, rež. Janez Vrhunc
78. Roman Brandstaetter: MOLK, rež. Branko Gombač, 28. V. 58
79. Duško Roksančič: BABILONSKI STOLP, rež. Juro Kislinger, 7. VI. 58

prof. Tine OREL
◀ predsednik gledališkega sveta
v prvih letih profesionalizacije

Alejandro Casona: Drevesa umirajo stoje. Režiser Juro Kislinger.
Igralci: Demeter Bitenc, Marjana Krošl, Marija Goršič, Nada Božič,
Vlado Novak.

1958-1959

UPRAVNIK

Fedor GRADIŠNIK

UMETNIŠKO VODSTVO

Herbert GRÜN

IGRALCI

Leto 1958

1. BAČKO Marjan
2. BELAK Slavko
3. BITENC Demetrij
4. BOŽIČ Nada
5. ČERNE Mara
6. DOLINAR Marjan
7. ERŽEN Janez
8. GORŠIČ Marija
9. HLEBCE-GRÜN Angela
10. JERŠIN Pavle
11. KROŠL Marjana
12. MAVER-CIUHA Klio
13. NOVAK Vladimir
14. PENKO Albin
15. PER Vera
16. PEER Volodja
17. PRISTOV Jože
18. PUGELJ Breda
19. TERPIN Anton
20. SEDEJ Avgust
21. STRNAD Slavko
22. ŠKOF Janez
23. ŠUGMAN Zlatko

Angažma   Prenehanje

26. 9. 1958
31. 8. 1958

28. 2. 1958

1. 2. 1958

15. 9. 1958

PREMIERE

80. Marin Držić-Marko Fotez: DUNDO MAROJE, rež. Branko Gombač, 1. X. 58
81. Ben Minoli-Herbert Grün: VILINČEK Z LUNE, rež. Janez Vrhunc, 13. X. 58
82. William Faulkner: REKVIEM ZA VLAČUGO, rež. Andrej Hieng, 25. X. 58
83. Frederick Knott: KLIČI »M« ZA UMOR, rež. Branko Gombač, 13. 1. 59
84. Karl Wittlinger: OTROCI TEME, rež. Janez Vrhunc, 28. I. 59
85. Colette-Anita Loos: GIGI, rež. Andrej Hieng, 5. III. 59
86. Mirko Zupančič: SITUACIJE, rež. Branko Gombač, 14. III. 59
87. William Shakespeare: ROMEO IN JULIJA, rež. Janez Vrhunc, 24. IV. 59
88. Branislav Nušič-Slavko Belak: KAJ BOJO REKLI LJUDJE, rež. Herbert Grün, 10. VI. 59
89. Odets Clifford: PREMIERA V NEW YORKU, rež. Andrej Hieng, 20. VI. 59

1959-1960

UPRAVNIK

Fedor GRADIŠNIK

POMOČNIK UPRAVNIKA

Branko GOMBAČ

IGRALCI

Leto 1959	Angažma	Prenehanje
1. BAČKO Marjan		31. 8. 1959
2. BELAČ Slavko	15. 8. 1959	
3. BOŽIČ Nada		31. 8. 1959
4. ČERNE Mara		31. 8. 1959
5. DOLINAR Marjan		
6. DRUŠKOVIČ-ŠUGMAN Maja	15. 8. 1959	
7. ERŽEN Janez		
8. GORŠIČ Marija		
9. HLEBCE-GRÜN Angela		
10. JERŠIN Pavle		
11. KROŠL Marjana		
12. KROŠL Aleksander	25. 4. 1959	
13. MAVER-CIUHA Klio		31. 8. 1959
14. PENKO Albin		31. 8. 1959
15. PER Vera		
16. PEER Volodja		
17. PETJE Anton	15. 8. 1959	
18. PRISTOV Jože		
19. PUGELJ Breda		31. 8. 1959
20. TERPIN Anton		31. 8. 1959
21. SEDEJ Avgust		31. 8. 1959
22. ŠTRNAD Slavko		
23. ŠKOF Janez		
24. ŠUGMAN Zlatko		

PREMIERE

90. Bratko Kreft: KRAJNSKI KOMEDIJANTI, rež. Andrej Hieng, 3. X. 59. Slavnostna premiera ob 110-letnici slovenske gledališke predstave v Celju!
91. Pavel Golia: SNEGULJČICA, rež. Branko Gombač, 11. X. 59
92. Erwin Sylvanus: KORCZAK IN OTROCI, rež. Branko Gombač, 17. X. 59
93. Vladimir Levstik-Herbert Grün: KASTELKA, rež. Branko Gombač, 27. XI. 59
94. Carlo Goldoni: PREBRISANA VDOVA, rež. Janez Vrhunc, 18. XII. 59
95. Reginald Rose-Horst Budjuhn: DVANAJST POROTNIKOV, rež. Andrej Hieng, 12. II. 60
96. Milan Begović: BREZ TRETJEGA, rež. Andrej Hieng, 22. II. 60
97. William Shakespeare: BENEŠKI TRGOVEC, rež. Janez Vrhunc, 25. III. 60
98. John Patrick: ČAJNICA NA OKINAWI, rež. Branko Gombač, 18. V. 60
99. Albert Camus: NESPORAZUM, rež. Andrej Hieng, 15. VI. 60
100. Slavomir Mrožek: POLICIJA, rež. Janez Vrhunc, 22. VI. 60

Vladimir Levstik – Herbert Grün: Kastelka. Režiser Branko Gombač.
Igralci: Vera Per, Angelca Hlebce, Jože Pristov. ▶

1960 - 1961

UPRAVNIK

Fedor GRADIŠNIK

POMOČNIK UPRAVNIKA

Branko GOMBAČ

IGRALCI

Leto 1960

1. BELAK Slavko
2. BOŽIČ Nada
3. DOLINAR Marjan
4. DRUŠKOVIČ-ŠUGMAN
Maja
5. ERŽEN Janez
6. GORŠIČ Marija
7. GOSTIČ Breda
8. HLEBCE-GRÜN Angela
9. JERŠIN Pavle
10. KROŠL Marjana
11. KROŠL Aleksander
12. PER Vera
13. PEER Volodja
14. PETJE Anton
15. PRISTOV Jože
16. STRNAD Slavko
17. ŠKOF Janez
18. ŠUGMAN Zlatko

Angažma Prenehanje

1. 1. 1960

15. 8. 1960

PREMIERE

101. Bertolt Brecht: GALILEO GALILEI, rež. Branko Gombač, 10. X. 60
102. Mihalkov-Hieng: ROBINZONI IN DEKLETI, rež. Andrej Hieng, 4. XI. 60
103. Nicholas Stuart Gray: LEPOTA IN ZVER, rež. Juro Kislinger, 20. XI. 60
104. Leslie Stevens: ZAKONSKI VRTILJAK, rež. Mirč Kragelj, 13. I. 61
105. Eugene O'Neill: PESNIŠKA DUŠA, rež. Andrej Hieng, 20. I. 61
106. Štefan Kališnik: OZKA ŠPRANJA ZA SONCE, rež. Jože Tiran, 10. II. 61
107. Janez Žmavc: ROK IN LEA, rež. Andrej Hieng, 25. II. 61
108. William Shakespeare: RICHARD II, rež. Branko Gombač, 19. IV. 61
109. Branislav Nušić: GOSPA MINISTRICA, rež. Drago Fišer, 25. V. 61

▲ Bertolt Brecht: Galileo Galilei. Režiser Branko Gombač. Igralci: Pavle Jeršin, Vera Per.

1961 - 1962

UPRAVNIK

Fedor GRADIŠNIK

POMOČNIK UPRAVNIKA

Branko GOMBAČ

IGRALCI

Leto 1961

	Angažma	Prenehanje
1. BELAK Slavko		1. 9. 1961
2. BOŽIČ Nada		
3. DOLINAR Marjan		
4. DRUŠKOVIČ-ŠUGMAN Maja		15. 8. 1961
5. ERŽEN Janez		
6. GORŠIČ Marija		
7. GOSTIČ Breda		
8. HLEBCE-GRÜN Angela		31. 8. 1961
9. HUDALES Zora	15. 8. 1961	
10. JERŠIN Pavle		
11. KROŠL Marjana		
12. KROŠL Aleksander		
13. PER Vera		
14. PEER Volodja		
15. POTISK Stanko	1. 10. 1961	
16. PRISTOV Jože		
17. STRNAD Slavko		
18. ŠKOF Janez		
19. ŠOLAR Anton	1. 9. 1961	
20. ŠUGMAN Zlatko		15. 8. 1961

PREMIERE

110. Vinko Strgar: HEROICA, rež. Branko Gombač, 6. X. 61
111. Vandot-Stante: KEKEC IN MOJCA, rež. Žarko Petan, 1. X. 61
112. Shakespeare-Javoršek: IZ TAKE SMO SNOVI KOT SANJE, rež. Branko Gombač, 4. XI. 61
113. Fadil Hadžić: HOTEL ZA NORCE, rež. Mirč Kragelj, 10. XI. 61
114. Milan Džoković: LJUBEZEN, rež. Juro Kislinger, 25. XI. 61
115. Saul Levitt: PROCES, rež. Branko Gombač, 16. XII. 61
116. Boško Trifunović: PRAVLJICA O CARJU IN PASTIRJU, rež. Juro Kislinger, 18. I. 62
117. Ivan Cankar: POHUJŠANJE V DOLINI ŠENTFLORJANSKI, rež. Juro Kislinger, 24. II. 62
118. Arthur Miller: SMRT TRGOVSKEGA POTNIKA, rež. Branko Gombač, 20. IV. 62
119. Marcel Franck: SREČA NA UPANJE, rež. Sandi Krošl, 16. V. 62
120. Molière: ŠOLA ZA ŽENE, rež. Juro Kislinger, 15. VI. 62

▲ Arthur Miller: Smrt trgovskega potnika. Režiser Branko Gombač.
Igralci: Tone Šolar, Jože Pristov, Marjan Dolinar.

1962-1963

UPRAVNIK

Bruno HARTMAN

UMETNIŠKO VODSTVO

Bruno HARTMAN

IGRALCI

Leto 1962	Angažma	Prenehanje
1. <i>BERMEŽ Janez</i>	15. 8. 1962	
2. <i>BOŽIČ Nada</i>		
3. <i>BREZNIK Marjan</i>	1. 9. 1962	
4. <i>DOLINAR Marjan</i>		
5. <i>ERŽEN Janez</i>		15. 8. 1962
6. <i>GABROVŠEK Franci</i>	15. 8. 1962	
7. <i>GORŠIČ Marija</i>		
8. <i>GOSTIČ-HIENG Breda</i>		15. 8. 1962
9. <i>HUDALES Zora</i>		
10. <i>JERŠIN Pavle</i>		
11. <i>KROŠL Marjana</i>		
12. <i>KROŠL Aleksander</i>		
13. <i>PER Vera</i>		15. 8. 1962
14. <i>PEER Volodja</i>		
15. <i>POTISK Stanko</i>		
16. <i>PRISTOV Jože</i>		
17. <i>STRNAD Slavko</i>		
18. <i>ŠKOF Janez</i>		
19. <i>ŠMID Jana</i>	15. 8. 1962	
20. <i>ŠOLAR Anton</i>		

PREMIERE

121. Pedro Calderon de la Barca: *SODNIK ZALEMEJSKI*, rež. Branko Gombač, 4. X. 62
122. Walter Bauer: *RDEČE IN MODRO V MAVRICI*, rež. Juro Kislinger, 20. X. 62
123. Tankred Dorst: *ŽENA PRED OBZIDJEM*, rež. Miran Herzog, 16. XI. 62
124. Fernando Arrabal: *PIKNIK NA BOJIŠČU*, rež. Miran Herzog, 16. XI. 62
125. Erik Vos: *PLEŠOČI OSLIČEK*, rež. Janez Drozg, 6. XII. 62
126. Marcel Achard: *ODKRITOSRČNA LAŽNIVKA*, rež. Juro Kislinger, 18. XII. 62
127. Janez Žmavc: *JUBILEJ*, rež. Branko Gombač, 8. II. 63. Skupna uprizoritev z MGL iz Ljubljane.
128. Samuel Beckett: *POSLEDNJI TRAK*, rež. Bruno Hartman, 21. II. 63
129. Eugene O'Neill: *HUGHIE*, rež. Juro Kislinger, 21. II. 63
130. Max Frisch: *Andorra*, rež. Branko Gombač, 29. III. 63
131. Zygmunt Stoberski: *SMEH NI GREH*, rež. Miran Herzog, 31. V. 63
132. Pero Budak: *METEŽ*, rež. Juro Kislinger, 27. IV. 63
133. William Shakespeare: *KAR HOČETE*, rež. Branko Gombač, 28. VI. 63

Bruno HARTMAN
◀ upravnik in umetniški vodja
1. 9. 1962–31. 8. 1965

DOBRIH DVAJSET LET KASNEJE

O gledališču eni trdijo, da je v permanentni krizi; drugi so milostljivejši in mu pripisujejo le ciklične krize. Bodi že, kakor hoče, v celjsko Slovensko ljudsko gledališče sem ob začetku sezone 1962/63 prišel, ko je tičalo v resnično globoki krizi. Tisti, ki so me z vrha kulturne politike vabili v Celje, so mi o njej sicer nekaj malega namigovali, a mi hkrati zagotavljali »svobodne roke pri ukrepanju«, samo da spravim hišo v red. Urejanje je bilo hitro opravljeno. Postali smo čvrst gledališki organizem (kar za lep čas).

V Celje sem prišel iz Maribora, kjer sem gledališče zapustil s tópim občutkom, da se moji (in mojega tedanjega direktorja Mirana Herzoga) pogledi na gledališče ne ujemajo s pogledi dobršnega dela ansambla. Gledališču (kot poklicni ustanovi, ne gledališču kot takemu) sem že mislil obrniti hrbet, pa so me Celjani za nekaj let od tega odvrnili.

V Celje sem šel iz več razlogov: na njegovo gledališče sem bil kot domačin čustveno navezan; v meni je bil še živ ponos na to, da je mesto pred dvanajstimi leti dobilo – ob zagnani podpori Celjanov – svoje poklicno gledali-

šče. Zapraviti ga se mi je zdelo pregrešno; če v mestu menijo, da bi zmožel to izgubo preprečiti, sem si dejal, potem moram upravičiti njihovo zaupanje. Drugo, kar me je gnalo v Celje, je bil izziv, da skušam gledališče spet navezati na véliko izročilo še ne odmaknjenega obdobja, ki sta mu svoj pečat vtisnila umetniška vodja Lojze Filipič in Herbert Grün, in tako samega sebe preskusiti. In tretje, čisto osebno: v domači kraj sem rad šel; želel sem si namreč, da bi bil še kaj skupaj z očetom in materjo, ki sta bila že v letih.

Naložil sem si neznansko breme: bil sem upravnik, umetniški vodja, dramaturg in lektor. Kakor sem imel ob sebi peščico domiselnih in izredno prizadevnih upravnih delavcev, je pomenilo upravljanje gledališča izjemne napore. Že kar sredi prve sezone je Slovensko ljudsko gledališče prenehalo biti okrajna ustanova; prešlo je na proračun celjske občine. S tem pa so se gledališču dohodki bistveno zamajali, zlasti pa ni bilo več denarja, ki ga je bil celjski okraj namenjal za gostovanja po svojem območju. Finančno politiko je moralo gledališče prenoviti, jo uskladiti z repertoarno in umetniško usmeritvijo, poiskati si je moralo novo občinstvo. V Celju se je povečalo število abonmajev, abonentov in gledalcev nasploh; zlasti so bili pridobljeni dijaki srednjih šol. Bolj smo se

posvetili najmlajšim; zanje smo pripravili več uprizoritev, ki so se dobro vtisnile v spomin. Prodajali smo predstave po krajih od Murske Sobote do Ribnice na Dolenjskem, od Brežic do Topolšice, kamor smo se morali voziti na naporna gostovanja, prodajali smo uprizoritve takrat še mladi televiziji, da jih je oddajala v celotno jugoslovansko omrežje. Biti smo morali izredni poslovneži, če smo hoteli poganjati našo gledališko barko. Poslovanja sem se učil sproti ob izdatni pomoči nadvse spretnega gledališkega računovodje Jožeta Domjana. Računala sva, načrtovala, se vozila na pogovore, se pogajala, obrnila vsak dinar, da šo bili osebni dohodki, norme in honorarji ob času pripravljeni, da je sezona tekla brez zastojev in težav. Kakó nam je šlo včasih za nohte, naj pove samo en primer: z računovodjo sva pred neko večerno predstavo menčala pred gledališko blagajno in čakala, ali se bo nateklo dovolj vstopnine, da bi gledališče moglo naslednji dan poravnati nek neodložljiv račun.

Varčevati in improvizirati smo morali z vso našo tehniko. Ljudi v njej je bilo malo, a je imel vsakdo po dva para rok. Najhujše je bilo, da se je moralo gledališče že pred mojim prihodom odpovedati mizarski delavnic. Tako pa so odrske elemente izdelovali kar člani tehniškega zbora – na odru, po hodnikih, v kleti. Domiselni so morali biti na vseh koncih in krajih – pri šivanju kostumov, pri osvetljevanju, pri pripravljanju prizorišč pod milim nebom (pri vodnem stolpu na Kocenovem trgu, pod Friderikovim stolpom med grajskimi razvalinami, v Kostanjevici, na Ostrožnem).

Prijetno mi je ob spominu, da sem takoj ob prihodu pritegnil k delu za gledališče domačina akademskega slikarja Avgusta Lavrenčiča. Čeprav dotlej še ni imel gledaliških izkušenj, je z izrednim smislom za oblikovanje in za prostor postal pri priči naš hišni in hkrati vseslovenski scenograf. Kot zunanji sodelavec se je odlično vključil v ekipo umetniškega vodstva. Kolikšno je bilo presenečenje pri občinstvu in kritiki kar ob prvi Lavrenčičevi sceni za uprizoritev Žene pred obzidjem Tankreda Dorsta! Bila je druga uprizoritev v sezoni – avtor je bil dotlej pri nas še ne igrani sodobni nemški dramatik, Miran Herzog je režiral kot gost, Lavrenčičeva scena in ubrana igralska ekipa – bil je resnično gledališki dogodek (skupaj s prvo uprizoritvijo v Jugoslaviji Španca Fernanda Arrabala), ki je razburkal javnost, nas pa pošteno spodbudil k delu, za katero smo spoznali, da smo ga dobro zastavili.

Režiserjema Branku Gombaču in Juru Kislingerju se je naslednjo sezono (1963/64) priključil še Miran Herzog. Z njimi in z umetniškim tajnikom dramatikom Janezom

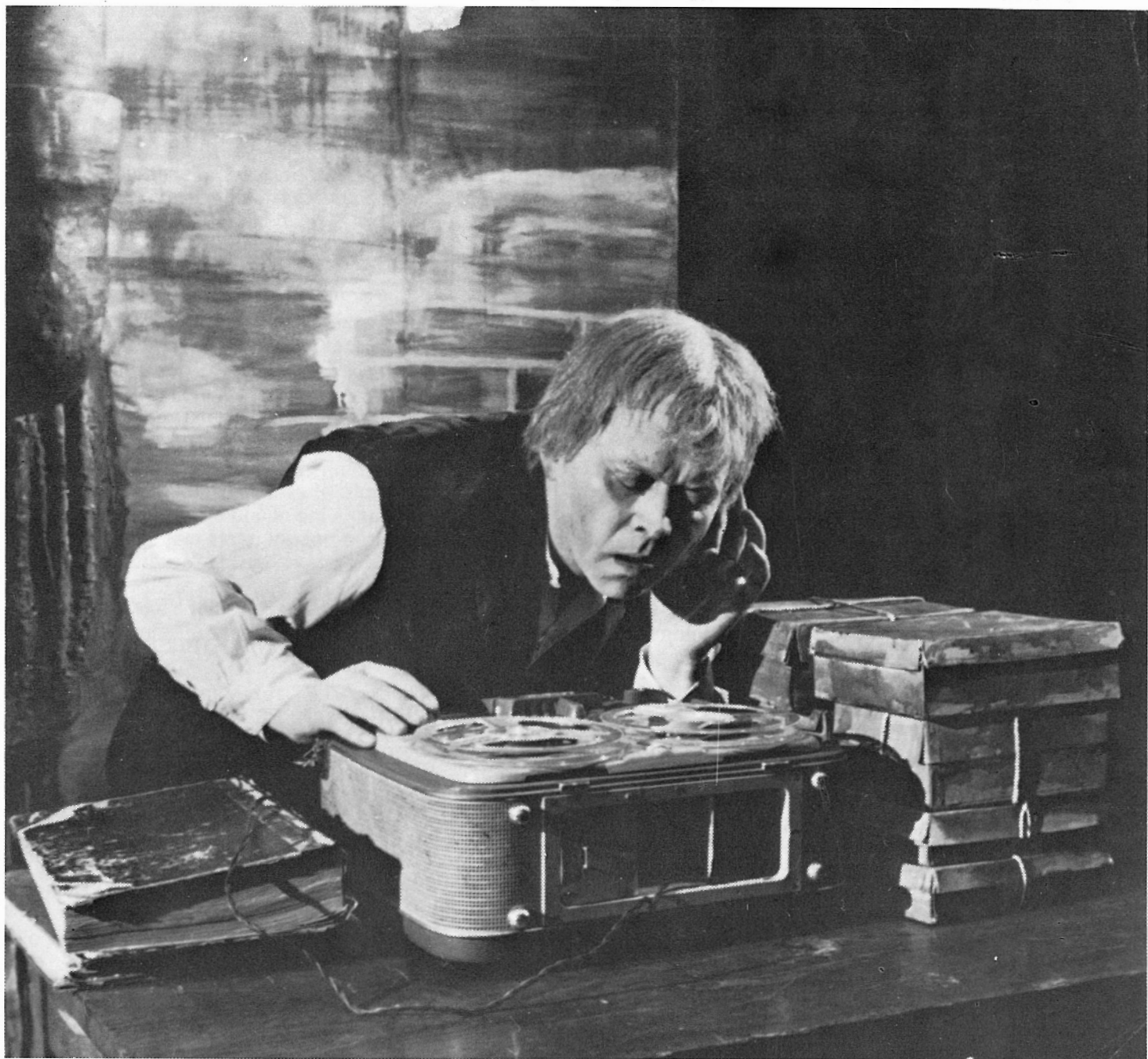
Žmavcem mi je bilo lahko umetniško voditi gledališče. Bili smo med seboj strpni, tovariški; znali smo prisluhniti argumentom, ki jih je kateri izmed nas predložil, znali smo korigirati svoje zamisli, če so bili nasprotni argumenti močnejši. In tako smo družno uresničevali usklajeno vizijo gledališča.

O repertoarju sem imel izdelan nazor že iz mariborskega gledališča. Za razmere, v katerih je delovalo celjsko, sem ga moral še zaostri, saj je moralo edino gledališče v mestu upoštevati raznorodno občinstvo, širšo pahljačo zvrsti, predvsem pa ekonomsko prisilo, da smo morali gostovati daleč naokoli po deželi. Povrh je bilo treba iz spomina občinstva čimprej izbrisati nekatere repertoarne (in uprizoritvene) spodrsiljave iz prejšnjih sezon.

Trdna postavka v repertoarju je bila slovenska dramatika (Cankar, Novačan, Matej Bor, Kislinger), tudi krstni uprizoritvi Žmavčevega Jubileja (s katerim smo bili že kar v prvi sezoni povabljeni na Sterijevo pozorje v Novi Sad) in Mihe Remca Srečnih zmajev. Z njimi smo naleteli pred sila različno sestavljenim občinstvom na izredno dober sprejem (če se spomnim samo Kralja na Betajnovi v Grižah ali Hermana Celjskega na Gradu). Tudi Večer slovenske ljubezenske poezije, ki je sodil med komorne uprizoritve – tem pa smo posvetili več pozornosti – je bil všeč občinstvu, zlasti mlademu.

Med svetovno klasiko je šlo prvenstvo Shakespearu (Kar hočete – pod milim nebom – in Vihar), uprizorjena pa je bila dramatisacija Zločina in kazni Dostojevskega (v sodelovanju s poljskimi gledališčniki), zvrstila pa sta se še Calderon in dvakrat O'Neill.

Kar predrzno smo se spoprijemali z najsodobnejšo dramatikom absurda (Beckett, Arrabal) in z dobrimi uprizoritvami podrli pregrade do občinstva. Sami smo bili preseščeni, da je bila ta gledališka govorica tako prepričljiva. Nasploh smo radi segali na področje absurda, groteske, farse, tragikomike in komike, saj se nam je zdelo, da smo z njimi mogli najbolje ujeti duha časa skozi gledališki medij (Dolgo življenje kralja Osvalda Velimira Lukiča, Rivemalov Rezervist, ki je bil hit sezone, pa od kritike lepo pohvaljen; manj sreče smo imeli s tragikomično burko Sem pa tja Ödöna von Horvátha, ki smo ga tudi prvi privedli na jugoslovanski oder). Posebno udaren je bil naš politični kabaret (Smeh ni greh, Ringaringaraja), ki mu je režiser Miran Herzog dal originalno gledališko obliko in mu gre v slovenski gledališki kulturi posebno mesto. Na celjski oder pa smo postavili tudi sodobnika Maxa Frischa (Andorra) in dotlej pri nas slabo poznanega Irca Seana O'Caseya (Senca pravega moža).

▲ Samuel Beckett: Poslednji trak. Režiser Bruno Hartman.
Igralec: Slavko Strnad.

1963-1964

UPRAVNIK

Bruno HARTMAN

UMETNIŠKO VODSTVO

Bruno HARTMAN

IGRALCI

Leto 1963

	Angažma	Prenehanje
1. BERMEŽ Janez		
2. BOŽIČ Nada		
3. BREZNIK Marjan		
4. DOLINAR Marjan		
5. GABROVŠEK Franc		
6. GORŠIČ Marija		
7. HUDALES Zora		15. 8. 1963
8. JERŠIN Pavle		
9. KROŠL Marjana		
10. KROŠL Aleksander		
11. MENCEJ Mija	1. 9. 1963	
12. PEER Volodja		
13. POTISK Stanko		25. 11. 1963
14. PRISTOV Jože		
15. STRNAD Slavko		15. 8. 1963
16. ŠKOF Janez		
17. ŠMID Jana		
18. ŠOLAR Anton		5. 8. 1963

PREMIERE

134. Matej Bor: RAZTRGANCI, rež. Juro Kislinger, 4. X. 63
135. Hep van Delt: HURA SONCU IN DEŽJU, rež. Janez Drozg, 13. X. 63
136. Eugene O'Neill: STRAST POD BRESTI, rež. Branko Gombač, 8. XI. 63
137. Juro Kislinger: IZLET, rež. Miran Herzog, 15. XII. 63
138. Alexandre Rivemale: REZERVIST, rež. Miran Herzog, 31. I. 64
139. Miha Remec: SREČNI ZMAJI, rež. Miran Herzog, 28. II. 64
140. Ödön von Horvath: SEM PA TJA, rež. Juro Kislinger, 3. IV. 64
141. Sean O'Casey: SENCA PRAVEGA MOŽA, rež. Juro Kislinger, 15. V. 64
142. Jerome Kilty: DRAGI LAŽNIVEC, rež. Andrej Stojan, 16. VI. 64

S posebno ljubeznijo in zbranostjo smo se posvečali igram za mladino (in to se nam je bogato obrestovalo; opravili smo, o tem sem zdaj trdno prepričan, izredno kulturnovzgojno delo). Predvsem je bila dognana očarljiva pravljica o ljubezni Rdeče in modro v mavrici, ki so jo radi gledali tudi odrasli; izredno je ugajal razigrani Plešoči osliček, Kislingerjev Izlet, van Delftov Hura soncu in dežju, Pojoča skrinjica in Andersenova Cesarjeva nova oblačila. Sploh smo se mladini močno posvečali, tudi z javnimi pogovori ob generalkah.

Zaigrali pa smo tudi kar nekaj komedij – in odkrito priznam, da sem mednje zavestno vtaknil tudi nekaj bulvark (Spewackovi Naši trije angeli, Achardova Odkritosrčna lažnivka, Krasnova Nedeljska ljubezen, Kiltyjev Dragi lažnivec). Z njimi smo v gledališče privabili lepo število gledalcev, ne da bi se pregrešili zoper dober gledališki okus.

Igralski ansambel je bil spočetka pičel, a smo ga dopolnili z absolventi Akademije za gledališče. V vodstvu gledališča smo bili ponosni, da se nam je pridružil kar cel letnik, s čimer, se nam je zdelo, je izkazal priznanje naši usmeritvi. Razširjeni in pomlajeni ansambel je s poglobljenim pojmovanjem zlasti moderne dramatike in smislom za njeno interpretiranje prekraval slog celjskega gledališča. Preteklo je že dobrih dvajset let od takrat, pa je v ansamblu, tako sodim, še danes opazno dopolnjevanje igralskega zbora, ki smo ga takrat ubrali; večina med njim se je visoko povzpela na lestvici slovenskega igralsstva.

Ponosen sem tudi, da se mi je posrečilo slediti Filipičevi epohalni zamisli o festivalu sodobne slovenske drame, ki je stekel 1955. leta v Celju in je bil vzorec za vrsto podobnih gledaliških manifestacij, med katerimi je najimennitnejša seveda Sterijevo pozorje. V Celju smo v letih 1963 in 1964 priredili Teden slovenske dramatike, ki so se ju udeležila vsa slovenska poklicna gledališča. Posredno je bil spodbuda za Srečanje slovenskih dramskih gledališč v Mariboru, ki je kasneje preraslo v Borštnikovo srečanje.

Bilo je še marsikaj lepega: zlasti se rad spominjam, da smo gledališče intenzivno povezali z likovno umetnostjo, za kar je posebej skrbel Juro Kislinger, ki je poleg režiserskih obveznosti vodil še celjski Likovni salon. V gledališkem foyerju smo prirejali razstave uglednih likovnikov, večkrat pa tudi razstave s tematiko slovenske gledališke preteklosti.

Precej smo se strokovno izpopolnjevali. Več članov je bilo, tudi dalj časa, v Parizu in Londonu, posebno tesno

pa smo se, po zaslugi Branka Gombača, povezali s poljskim gledališčem. S poznanjskim smo celo izmenjali umetnike – oblikovalce uprizoritev. Na naše povabilo je prišel k nam v goste veliki poljski shakespearolog Jan Kott, ko smo ravnokar pripravljali Shakespearov Vihar. Seveda pa vse ni teklo gladko, kje pa! Včasih je kazalo, da se nam bo vse izmuznilo iz rok. Ko sem po dolgih prizadevanjih le dosegel, da smo se mogli lotiti Novačanovega Hermana Celjskega na grajskih razvalinah, so se nabrali drugačni nevihtni oblaki: bolezn, tudi moliérovske vrste, so udarile v igralski zbor, ljubiteljski Delavski oder nam je pet minut pred dvanajsto odpovedal sodelovanje, nismo in nismo mogli dobiti Kredita za pripravo uprizoritve. Bil sem do kraja poražen, in ko bi ne bilo režiserja Branka Gombača, bi tudi grajskih iger ne bilo. Tako pa mi je s svojo neuklonljivo voljo, gledališkim žarom in domiselnostjo spet vlil poguma: z igralci – gosti, nevezanimi celjskimi gledališkimi ljubitelji, predvsem pa z izredno prizadevnostjo zdravega ansambla in tehniškega zbora smo deset dni zapored privabljali na tisoče ljudi k nočnemu prizorišču na celjskem gradu.

Zakaj sem se tedaj po treh letih poslovil od celjskega gledališča? Breme štirih obveznosti je bilo izredno težko, zlasti še breme upravnštva: da je podjetje teklo, se mi je bilo treba v težavnih gmotnih razmerah povrh ubadati včasih s prav banalnimi malenkostmi. Na neposredno umetniško področje dela so mi kar naprej vdirale obilne reve upravnških dolžnosti. Vse bolj me je odnašalo od mojih raziskovalnih ambicij, od slavistike, vse bolj sem bil v stresnih položajih. Ko so posamezniki med igralci začeli izražati pomisleke zoper umetnostno usmeritev (s pogledi, obrnjenimi v preteklost), ko je bil prid celotnega gledališča pod plaščem samoupravljanja zapostavljen zaradi individualnih interesov, se mi je zazdelo škoda, da bi svoje moči čezmerno tratil za dokazovanje svojega prav. In sem se poslovil.

Odšel nisem ne z gnevom ne sprt. Življenje me je dotlej že izučilo, da je gledališče izredno zapleten organizem, v katerem se mora veliko število posameznikov, umetniških individualnosti, zlitih zlepa, žal pa včasih tudi zgrda, v enovito čudežno gledališko dejanje, v uprizoritev. Da pride pri tem do trenj, spopadov, razhajanj in slovesa, je pač nujna spremljava čudeža, ki se mu pravi gledališče.

Sam v sebi štejem tri leta v celjskem gledališču za bogato obdobje v svojem življenju: bilo je garaško, izčrpavajoče, daje mi pa prijeten občutek (pa ni treba, da ga drugi delijo z menoj), da sem prav delal. In pošteno.

Bruno Hartman

1964-1965

UPRAVNIK

Bruno HARTMAN

UMETNIŠKO VODSTVO

Bruno HARTMAN

IGRALCI

Leto 1964	Angažma	Prenehanje
1. BERMEŽ Janez		
2. BOŽIČ Nada		
3. BREZNIK Marjan		17. 9. 1964
4. DOLINAR Marjan		
5. GORŠIČ Marija		
6. GRUBAR Branko	15. 8. 1964	
7. JERŠIN Pavle		
8. KASTELIC Drago	15. 8. 1964	
9. KJUDER Minu	15. 8. 1964	
10. KROŠL Marjana		
11. KROŠL Aleksander		
12. MENCEJ Mija		
13. PEER Volodja		
14. PRISTOV Jože		
15. ŠKOF Janez		
16. ŠMID Jana		
17. VOLF Štefan	15. 8. 1964	

PREMIERE

143. Velimir Lukič: DOLGO ŽIVLJENJE KRALJA OSVALDA, rež. Miran Herzog, prem. 2. X. 64
144. Nakamura Šinkiči: POJOČA SKRINJICA, rež. Juro Kislinger, 21. X. 64
145. Hańs Christian Andersen: CESARJEVA NOVA OBLAČILA, Juro Kislinger, 21. X. 64
146. Norman Krasna: NEDELJSKA LJUBEZEN, rež. Janez Drozg, 27. XI. 64
147. Fjodor Dostojevski: ZLOČIN IN KAZEN, rež. Branko Gombač, 11. XII. 64
148. William Shakespeare: VIHAR, rež. Branko Gombač, 12. II. 65
149. Bruno Hartman: VEČER SLOVENSKE LJUBEZENSKE POEZIJE, rež. Juro Kislinger, 21. II. 65
150. Sam in Bella Spewack: NAŠI TRIJE ANGELI, rež. Miran Herzog, 26. III. 65
151. Ivan Cankar: KRALJ NA BETAJNOVI, rež. Juro Kislinger, 23. IV. 65
152. Bruno Hartman: RINGARINGARAJA ali SATIRIČNI VEČER, rež. Miran Herzog, 21. V. 65
153. Anton Novačan: HERMAN CELJSKI, rež. Branko Gombač, 17. VII. 65

Juro KISLINGER
◀ v. d. upravnik
1. 9. 1965–1. 12. 1965

PRGIŠČE CELJSKIH GLEDALIŠKIH SPOMINSKIH UTRINKOV

Nisem še niti končal tretjega letnika tedanje Akademije za igralsko umetnost, a glej, prejel sem vabilo za slavnostno otvoritveno predstavo prenovljenega celjskega gledališkega hrama. Še več. Prejel sem tudi vabilo na banket po slavnostni otvoritveni predstavi. Bil je izjemno razkošen. Da so se spomnili mene, študenta . . .! Res, razganjalo me je od ponosa.

Bilo je 9. maja 1953.

Igrali so seveda Kreftove Celjske grofe. Uprizoritev sama me ni kaj posebej vznemirila. Prav pretresla pa me je izjemna družbenopolitična pozornost, ki je bila posvečena temu kulturnemu dogodku. Tako je bilo samo še ob otvoritvah novih prav velikih tovarn. Nikdar kasneje nisem doživel toliko iskrenega političnega veselja ob kakršnemkoli gledališkem dogodku. Tedanja celjska družbenopolitična srenja je resnično ljubila teater. Na ta dan sem se vedno spominjal, kadar sem v poznejših letih doživljal proizvodnjsko napihnjeno omalovaževanje kulturnih dejavnosti in dosežkov.

Samo še majhen drobec za ilustracijo. Med reklamnimi oglasi, ki so tedaj podprli izid posebej zajetnega gledališkega lista ob prvi predstavi v novem celjskem domu gledališke umetnosti je tudi tale: Sindikalna podružnica Uprave za ceste in kanalizacijo čestita ob pomembnem prazniku.

Daj nam danes takšnih sindikalnih podružnic!

Bilo je štiri leta kasneje. V začetku jeseni smo pripravljali komedijo Petra Ustinova – Romanov in Julija. Od uprizoritve smo si dosti obetali, še posebej zaradi velikega uspeha njegovih Štirih polkovnikov nekaj sezon prej. Umetniški vodja je že bil Herbert Grün, ki je komedijo tudi prevedel. Režiral sem jaz, sceno pa je pripravljala Sveta Jovanovič. Veselo smo vadili. Na vsem lepem pa me pokliče k sebi Herbert Grün in mi ves slok sporoči, da moram pri priči k predsedniku gledališkega sveta, tedanjemu celjskemu okrožnemu javnemu tožilcu Grgiču – na poseben razgovor. »S tem Ustinovim nismo zadeli pravi čas,« mi še pojasni in pomenljivo doda: »In režijsko knjigo vzemi s seboj!«

Kaj se je bilo zgodilo?

Bila je jesen 1957. In tedanja velika sovjetska trojka se je pripravljala na pobotanje z Jugoslavijo. Mi naj bi jih z našim Ustinovim ne dražili. Kaj šele razjezili! Vse to mi je Grgič prijazno razložil in prebral mojo režijsko knjigo. In potem sva v njej napravila zgodovinske korekture. Ustinov napotek, da visi na zidu sobe v sovjetskem veleposlaništvu slika ledolomilca »imenem Lenina« sva po daljšem pogajanju spremenila. Vedno se mi je zdelo, da imajo ledolomilci premec podoben kljukastemu nosu. Tako sem se spomnil imena sovjetskega metalca kladiwa, ki je malo pred tem nastopil na Kladivarjevem stadionu in mu je bilo ime Krivonosov. Njegovo ime sva namenila ledolomilcu zato, da sva spravila Lenina iz komedije. Zamenjala sva tudi sliko Malenkova s Stalinovo in s tem dogajanje pomaknila za par let nazaj ter morebiti še spremenila ali izpustila kakšno malenkost. Če bi bilo kaj pomembnejšega, bi se spominjal. In delo je bilo opravljeno.

Zavarovala sva nemotenost tedanjega velikega zunanjepolitičnega dogodka. Čudno, da še noben resen zgodovinar ni odkril mojih tedanjih velikih zaslug za to.

In potem sem nekega nesrečnega dne konec poletja 1964 postal vršilec dolžnosti upravnika SLG Celje, da še sam nisem prav dobro vedel kdaj, zakaj in kako. Bilo je po poletju menda največjega kadrovskega osipa celjskega gledališča. Dotedanji upravnik Bruno Hartman je odšel za ravnatelja mariborske knjižnice, Gombač je odjadral v Trst in Herzog v Ljubljano. Hkrati z njimi pa je odrinila iz mesta ob Savinji še vrsta igralcev in igralk. Žaljujoči ostali smo se zbrali konec poletja in lahko samo ugotovili, da za novo sezono ni ničesar pripravljenega. Za nameček pa smo konec prejšnje sezone na celjskem gradu v Gombačevi režiji pripravili veliko uprizoritev na prostem, ki pa jo je tako vztrajno zalival dež, da je končala z izgubo v približni višini ene bruto plače tedanjega celjskega ansambla.

Dosti mi je pomagal računovodja Domjan. Nekako sva opravila razpis abonmaja. Hkrati sem rodil nekakšen repertoar. In za uvod sem začel kar še sam režirati Schillerjevega Don Carlosa. Brez vsega. Kostumografijo smo rešili izključno iz fundusa. Da vse skupaj ni izpadlo preveč pisano in prineseno z vseh vetrov, smo pol kostumov pobelili, drugo polovico pa namakali v črno barvo. Tako smo »scoprali« nekakšno črno-belo reduto. Prijatelj Lavrenčič pa je z odrskimi delavci v skladišču kulis izbiral stare letve in platno in iz tega ustvaril kar dostojno scenografijo. Odrski delavci so menda celo stare žebelje ravnali in jih znova uporabili. Tako smo skrpali prvo uprizoritev in zatem še dve. Ves čas pa smo vsi skupaj prejeli zelo klavrne plače. Na lepem so začeli igralci za te slabe plače kriviti mene in . . . Takrat sem bil še prezelen. Konec novembra sem pustil vse skupaj in se umaknil v svobodni poklic . . . V prazno . . . Na ničlo . . . in ves razbolen . . . To je bilo moje največje gledališko razočaranje.

Belaku, ki je prišel za mano, sem predal posle s pozitivnim saldrom. Njemu pa je zatem družba za upravniško doto namenila tudi povišano dotacijo. Bil je korekten do mene in mi naknadno za tiste mesece vedejevstva namenil tudi pošteno doplačilo.

Grenkemu izkustvu navkljub pa se je tista sezona le pravočasno začela.

V SLG Celje sem se še vračal kot režiser pod Belakom in pod Štihom. Pri vsaki režiji pa me je motil, tako kot že vsa prejšnja leta, okrasni okvir okrog portalne odprtine celjskega odra. Bistveno zmanjšuje dobro akustiko v

gledališkem avditoriju in zožuje pogled na oder, tako da gledalci ob straneh dvorane ne vidijo dokajšnjega dela prizorišča. Tega okrasnega roba pred vojno v gledališču ni bilo. Požrtvovalni in zagnani obnavljalci pa so hoteli napraviti odrsko odprtino lepšo. In ga polomili. Zdaj zaradi tega okrasnega roba tudi nima smisla nameščati reflektorjev v bočne reže nad orkestrom. Ne bi mogli svetiti na oder, samo v okrasni rob. Kar trojna škoda.

Baje se je v ta okrasni rob kot prva zaganjala že režiserka otvoritvene uprizoritve Balbina Battelino-Baranović, a ni nič dosegla. Mene so kasneje prepričevali, da okrasnega roba ni mogoče odstraniti, ker je v njem skrita nosilna konstrukcija. Nekoč sem zabil dolg žebelj z notranje strani v okrasni rob in nisem naletel na nobeno trdo stvar, ki bi lahko kaj nosila. Sam čisti okrasni mavec z nekaj žičnatega prepleta, da se ne razleti.

Bil sem že na celjski kulturni skupnosti, ko sem nekoč celo zagotovil denar, da bi odstranil tisto nadlogo preko poletja. Pa se je tedanji upravnik Štih prestrašil, da bi prišlo do zapletov in v jeseni ne bi mogel pravočasno začeti nove sezone. Pa da nima potrebnih tehničnih strokovnjakov, se je bal. In je tisti prekleti rob ostal do danes.

Prej ali slej pa se ga bo treba lotiti. Res je, da bo treba zaradi tega nekoliko razmakniti oba stolpa za reflektorje za levim in desnim robom odra. Tudi most nad portalno odprtino bo treba nekoliko podaljšati. Odrsko tehnične lastnosti celjskega odra pa bodo bistveno izboljšane. Osvetljevanje bo obogateno. Vidljivost občinstva na oder bo izboljšana, saj bo odrska odprtina za 60 do 80 cm širša. V veliki meri pa bodo odpravljene tudi akustične luknje v avditoriju.

To korekturo celjskega odra bi še rad doživel.

Juro Kislinger

Bruno Hartman: Ringaringaraja. Režiser Miran Herzog
Igralci: Brane Grubar, Minu Kjuder, Drago Kastelic, Jana Šmid
Janez Bermež. ►

1965-1966

UPRAVNIK

Slavko BELAK

IGRALCI

Leto 1965

1. BERMEŽ Janez
2. BOŽIČ Nada
3. DOLINAR Marjan
4. GABROVŠEK Franc
5. GORŠIČ Marija
6. GRUBAR Branko
7. JERŠIN Pavle
8. KASTELIČ Drago
9. KJUDER Minu
10. KROŠL Marjana
11. KROŠL Aleksander
12. MENCEJ Mija
13. PEER Volodja
14. PRISTOV Jože
15. ŠKOF Janez
16. ŠMID Jana
17. VOLF Štefan

Angažma Prenehanje

15. 8. 1965

15. 8. 1965

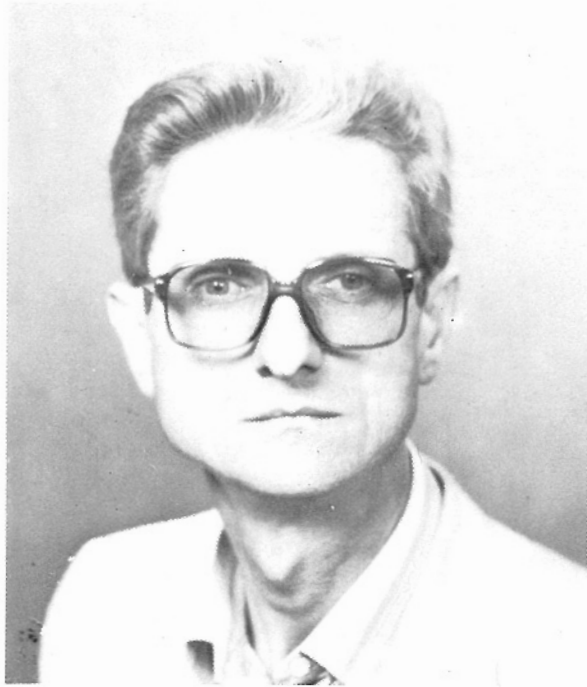
21. 9. 1965

UMETNIŠKO VODSTVO

Slavko BELAK
Franci KRIŽAJ
Janez ŽMAVC

PREMIERE

154. Friedrich Schiller: DON CARLOS, rež. Juro Kislinger, 1. X. 65
155. David Garrick – Andrej Smole: VARH, rež. Franc Uršič, 5. XI. 65
156. Anton Medved: RENDEZ-VOUS, rež. Franc Uršič, 5. XI. 65
157. Conrad Seiler: KLOVN IN NJEGOV CIRKUS, rež. Janez Povše, 12. XI. 65
158. Anton Novačan: VELEJA, rež. France Kosmač, 24. XII. 65
159. Jean-Paul Sartre: UMAZANE ROKE, rež. Franci Križaj, 4. II. 66
160. Peter Shaffer: ZASEBNO UHO in JAVNO OKO, rež. Jože Gale, 18. II. 66
161. Miloš Mikeln: INVENTURA 65, rež. Miloš Mikeln, 11. III. 66
162. Franci Križaj: KAJUHOV VEČER, rež. Franci Križaj, 26. IV. 66
163. Agatha Christie: MIŠELOVKA, rež. Franci Križaj, 27. V. 66

▲ Slavko BELAK
upravnik – v umet. vodstvu
1. 12. 1965–15. 1. 1970

Zdi se mi, da ni še tako dolgo tega, kar je bilo ustanovljeno poklicno gledališče v Celju, in vendar je tu že tristota premiera.

Čas beži, v slabem in dobrem. Slabega je imelo to gledališče več kot dobrega. Bili so časi, ko ni bilo denarja niti za vratarja, pa smo se kar vsi, od prvega do zadnjega, vrstili v vratarski loži, pa še grožnja, da bodo gledališče ukinili, nam je ves čas visela nad glavo.

Toda, imeli smo veliko prijateljev, ki so nam pomagali prebroditi težke čase. Prijateljev, ki so nam pomagali z nasveti ali pa za skromen honorar režirali, pripravljali scene in kostume, ki so znali skoro iz nič pričarati lepe in vtisne predstave, ki so nas bodrili ali polnili naš avditorij in nas vabili v goste, od Prekmurja do Dolenjske, in s tem dokazovali, da cenijo naše delo in naš trud.

Ko takole brskam po spominu, ne morem mimo tistega davnega decembrskega dne, ko smo s pravljico gostovali v Radljah. Zaradi velike oddaljenosti in globokega snega so prišli prvošolčki z neke podružnične šole na predstavo šele sredi prvega dejanja. Stisnili so se v že tako nabito dvorano. Naši igralci niso niti za hip pomišljali – spustili smo zaveso in začeli pravljico od začetka, za vse tiste drobne nožice, ki so prepešale tako dolgo pot, za vsa tista srčeca, tako željna pravljic.

Ta igrska zagnanost se je pokazala tudi takrat, ko smo se vračali z gostovanja in je v avtobusu nastal požar. Igralci in tehnika so požrtvovalno gasili in tudi pogasili naš avtobus, ki bi ga povsod drugod že davno odpeljali na odpad. Bolje bi bilo, ko bi ga uničili plameni, pa bi z zavarovalnino kupili novega. A nismo mogli dopustiti, da bi izgubili to malo, kar smo imeli.

Spominjam se velikih naporov ansambla, saj smo bili po ves dan v gledališču, na vajah in predstavah, tudi po štiri na dan smo imeli, da smo, zlasti okrog Novega leta, ustregli vsem. Veliko so storili pri tem igralci in tudi drugi gledališki ljudje, katerih imena so tu in tam sicer zapisana v gledaliških listih, občinstvo pa jih nikoli ne vidi, pa vendar veliko pripomorejo k odrskemu čaru.

V teh dneh me je pot zanesla na predstavo nekega šolskega abonmaja, še enkrat sem želel videti uspelo komedijo. Glasno prerivanje in vzkliki, po zraku letijo papirčki, na levi fant s prižganim »walkmanom«, na desni nekaj deklet občuduje lepotce v reviji »Bravo«. Hrup se tudi po začetku predstave ne poleže in še preden pade zavesa, je pol dvorane na nogah in hiti proti garderobam.

Bo tem mladim ljudem kdo kdaj povedal, koliko truda in odpovedovanj je bilo treba, da je bilo – kot je vklesano na stopnišču med spodnjo in zgornjo vežo gledališča – »po živi in skupni volji Celjanov in z njihovimi svobodnimi rokami« postavljeno to gledališče, bodo znali kdaj ceniti delo, ki je vloženo v gledališko predstavo, jim bo kdo odprl oči za lepoto, umetnost, da ne bodo

»slepi v temi
na križpotjih zašli
s pravega pota«?

Ob koncu samo še to: menim, da skrajno varčevanje, o katerem zdaj vsi toliko govorimo, ne more hudo prizadeti našega gledališča, saj je od prve premiere naprej vajeno zategovati pas.

Gledališkemu kolektivu želim še veliko uspešnih premier.

Slavko Belak

1966-1967

UPRAVNIK

Slavko BELAK

IGRALCI

Leto 1966

	Angažma	Prenehanje
1. <i>ALUJEVIČ Borut</i>	15. 1. 1966	
2. <i>BARANOVIČ Bruno</i>	15. 1. 1966	
3. <i>BERMEŽ Janez</i>		
4. <i>BOŽIČ Nada</i>		
5. <i>DOLINAR Marjan</i>		
6. <i>GABROVŠEK Franc</i>		
7. <i>GORŠIČ Marija</i>		
8. <i>GRUBAR Branko</i>		
9. <i>JERŠIN Pavle</i>		
10. <i>KASTELIČ Drago</i>		
11. <i>KJUDER Minu</i>		
12. <i>KROŠL Marjana</i>		
13. <i>KROŠL Aleksander</i>		
14. <i>MENCEJ Mija</i>		
15. <i>NAHTIGAL Andrej</i>	1. 2. 1966	
16. <i>PRISTOV Jože</i>		
17. <i>ŠMID Jana</i>		
18. <i>VOLF Štefan</i>	1. 9. 1966	

UMETNIŠKO VODSTVO

Slavko BELAK
Franci KRIŽAJ
Janez ŽMAVC

PREMIERE

164. Ivan Cankar: ZA NARODOV BLAGOR, rež. Mile Korun, 7. X. 66
165. Fay in Michael Kanin: RAŠOMON, rež. Mirč Kragelj, 14. X. 66
166. Alexandre Dumas: TRIJE MUŠKETIRJI, rež. Andrej Stojan, 25. XI. 66
167. M. Šurinova: DEDEK MRAZ, rež. Janez Povše, 10. XII. 66
168. Jacinto Benavente: LA MALQUERIDA, rež. Dino Radojevič, 20. I. 67
169. Žarko Petan: BESEDA NI KONJ, rež. Franci Križaj, 3. II. 67
170. Janez Žmavc: PODSTREŠJE, rež. Mile Korun, 10. III. 67
171. Dominik Smole: CVETJE ZLA, rež. Franci Križaj, 7. IV. 67
172. Plautus: DVOJČKA, rež. Marjan Belina, 10. V. 67
173. Bratko Kreft: CELJSKI GROFJE, rež. Branko Gombač, 24. VI. 67

▲ Ivan Cankar: Za narodov blagor. Režiser Mile Korun.

1967-1968

UPRAVNIK

Slavko BELAK

IGRALCI

Leto 1967

1. ALUJEVIČ Borut
2. *BARANOVIČ Bruno*
3. BERMEŽ Janez
4. BOŽIČ Nada
5. DOLINAR Marjan
6. GABROVŠEK Franc
7. GORŠIČ Marija
8. GRUBAR Branko
9. JERŠIN Pavle
10. KASTELIČ Drago
11. KJUDER Minu
12. KROŠL Marjana
13. KROŠL Aleksander
14. MENCEJ Mija
15. NAHTIGAL Andrej
16. PRISTOV Jože
17. ŠMID Jana
18. VOLF Štefan

Angažma   Prenehanje

UMETNIŠKO VODSTVO

Slavko BELAK
Franci KRIŽAJ
Janez ŽMAVC

PREMIERE

174. Ivan Cankar: LEPA NAŠA DOMOVINA, rež. Franci Križaj, 26. IX. 67
175. Ivan Cankar: HLAPCI, rež. Mile Korun, 20. X. 67
176. Bertolt Brecht: ŠVEJK V DRUGI SVETOVNI VOJNI, rež. Franci Križaj, 24. XI. 67
177. Saša Škufca: TRNULJČICA, rež. Juro Kislinger, 9. XII. 67
178. Carlo Goldoni: KRČMARICA, rež. Dino Radojevič, 2. II. 68
179. Sofoklej: KRALJ OIDIP, rež. Dino Radojevič, 16. II. 68
180. Jacques Audiberti: IZ ZLA SE ZLO RODI, rež. Franci Križaj, 8. III. 68
181. Jean Anouilh: EVRIDIKA, rež. Franci Križaj, 26. IV. 68
182. Peter Ustinov: KOMAJ DO SREDNJIH VEJ, rež. Jože Babič, 24. V. 68
183. Bratko Kreft: CELJSKI GROFJE, rež. Branko Gombač, 21. VI. 68

1968-1969

UPRAVNIK

Slavko BELAK

IGRALCI

Leto 1968

	Angažma	Prenehanje
1. ALUJEVIČ Borut		
2. <i>BARANOVIČ Bruno</i>		30. 11. 1968
3. BERMEŽ Janez		
4. BOŽIČ Nada		
5. DOLINAR Marjan		
6. GABROVŠEK Franc		
7. GORŠIČ Marija		
8. GRUBAR Branko		
9. JERŠIN Pavle		
10. <i>KASTELIČ Drago</i>		31. 8. 1968
11. KJUDER Minu		
12. KROŠL Marjana		
13. KROŠL Aleksander		
14. MENCEJ Mija		
15. <i>NAHTIGAL Andrej</i>		31. 8. 1968
16. <i>PODJED Miro</i>	1. 9. 1968	
17. PRISTOV Jože		
18. <i>SIMČIČ Marko</i>	1. 6. 1968	
19. ŠMID Jana		
20. <i>VERAS Bogomir</i>	1. 11. 1968	
21. VOLF Štefan		

UMETNIŠKO VODSTVO

Slavko BELAK
Franci KRIŽAJ
Janez ŽMAVC

PREMIERE

184. Djordje Lebovič: SREBRNE VEZI, 27. IX. 68, rež. Igor Pretnar
185. Duško Rokсандić: PTIČI BREZ JATE, rež. Franci Križaj, 11. X. 68
186. Niccolo Machiavelli: MANDRAGOLA, rež. Balbina Battelino. 25. X. 68
187. William Goodhart: GENERACIJA, rež. Balbina Battelino, 6. XII. 68
188. Fran Roš: ČAROBNA PIŠČALKA, rež. Janez Drozg, 14. XII. 68
189. Maksim Gorki: MALOMEŠČANI, rež. Igor Pretnar, 24. I. 69
190. Neil Simon: ZARES ČUDEN PAR, rež. Franci Križaj, 14. III. 69
191. William Shakespeare: VESELE WINDSORČANKE, rež. Juro Kislinger, 25. IV. 69

Shakespeare: Vesele Windsorčanke, Režiser Juro Kislinger.
Igralci: Borut Alujevič, Pavle Jeršin. ▶

1969-1970

UPRAVNIK

Bojan ŠTIH

UMETNIŠKO VODSTVO

Bojan ŠTIH

IGRALCI

Leto 1969

Angažma Prenehanje

1. ALUJEVIČ Borut
2. *BARANOVIČ Bruno*
3. BERMEŽ Janez
4. BOŽIČ Nada
5. DOLINAR Marjan
6. GABROVŠEK Franci
7. GORŠIČ Marija
8. GRUBAR Branko
9. JERŠIN Pavle
10. KJUĐER Minu
11. KROŠL Marjana
12. KROŠL Aleksander
13. MENCEJ Mija
14. PODJED Miro
15. PRISTOV Jože
16. ŠIMČIČ Marko
17. ŠMID Jana
18. VERAS Bogomir
19. VOLF Štefan

2. 11. 1969

PREMIERE

192. Josip Jurčič: DESETI BRAT, rež. Franci Križaj, 26. IX. 69
193. Jean-Paul Sartre: NEPOKOPANI MRTVECI, rež. Franci Križaj, 8. XI. 69
194. Görner-Žmavc: PEPELKA, rež. Pavle Jeršin, 20. XII. 69
195. Neil Simon: BOSA V PARKU, rež. Mirč Kragelj, 30. I. 70
196. Juro Kislinger: PREGNANI IZ RAJA, rež. Franci Križaj, 13. II. 70
197. Henrik Ibsen: SOVRAŽNIK LJUDSTVA, rež. Franci Križaj, 3. IV. 70
198. Oscar Wilde: GLAVNO JE, DA SI LJUBČEK, rež. Zvone Šedlbauer, 10. IV. 70
199. Francis Veber: UGRABITEV, rež. Dušan Jovanović, 22. V. 70
200. Harold Pinter: HIŠNIK, rež. Zvone Šedlbauer, 5. VI. 70

▲
Bojan ŠTIH
upravnik in umetniški vodja
1. 2. 1970–1. 2. 1974

PISMO OB TRISTOTI PREMIERI V CELJSKEM GLEDALIŠČU

Dragi prijatelji!

Pravzaprav sem najprej nameraval napisati deset, morebiti celo dvajset strani dolg spominski zapis o svojem celjskem gledališkem delu. Potem pa, ko sem prebral pretresljiv Gombačev zagovor (Delo, 4. 1. 1986) lastnega dela v mariborski drami, ki jo je vodil dolga leta, sem se odločil napisati le nekaj zahvalnih besed. Zakaj nič ni bolj tragikomičnega, kot so spomini ostarelih gledaliških ravnateljev ali pa komunističnih funkcionarjev, zakaj vse, kar so počeli prvi in drugi, je bilo dobro, pametno in koristno, le da so bile okoliščine neprijazne. Toda, naj opustim to temo, ki je vredna posebnega zapisa in opazovanja.

Svoja celjska gledališka leta štejem med srečne čase svojega življenja in dela, čeprav je res, da so bila težka in naporna tudi, bi rekel nevarna, saj sem moral v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju z delom, idejami in umetniškimi rezultati vnovič dokazati, da le nisem zgolj »sopotnik« gledališča, kar so mi nekateri sovražniki (prijatelji) očitali v mesecih tako imenovane dramske krize 1968/69. Zato sem bil in sem še zdaj hvaležen celjskemu gledališkemu ansamblu, da me je v pozni jeseni leta 1969 povabil v Celje. Januarja 1970 smo začeli skupaj delati in delali smo skupaj polna štiri leta. Kaj smo storili, naj povedo kronisti in zgodovinarji, saj so zato na svetu. In publika, pravzaprav njen spomin. In gledališka kritika, ki mi je takrat pomagala.

Naj takoj povem, da sem imel ob sebi in okrog sebe dobre in poštene sodelavce. Franci Križaj, Janez Žmavc in Majda Križaj so bili moja čvrsta opora. To ni ocena, to je dejstvo. Ob tej trojici pa mi je pomagal ves umetniški oziroma igralski zbor, ki je iz leta v leto bolj zorel in se enakovredno vključeval v moderni slovenski teater. Zdaj tega zbora v tedanji zasedbi ni več, zakaj nekateri so nas za vedno zapustili: Marjan Dolinar, Marija Goršič, Pavle Jeršin. Drugi so odšli v Maribor, Ljubljano, Novo Gorico in še kam. Toda v mojem spominu živi ta zbor še vedno kot živa in enotna skupina slovenskih gledaliških komedijantov in taka bo ostala tudi poslej. Kako naj pozabim na zvestobo Nežike Jurman, na podjetnost Jožeta Domjana in delavnost Anice Vitez? Čeprav je dom gledališkega ravnatelja oder, brez urada ne gre in tam je bila omenjena trojica nadvse koristna in korektna skupina. Toda tudi za odrom in v delavnicah so bili na delu dobri in pametni delavci. Janez Cesar, slikar Dečman, vodja regulatorja Bogo Les, pa šivilja Malika Palir ter krojača Oto Čerček in Jože Gobec. Moram reči, da je bila celjska odrska ekipa v tistih letih strokovno in moralno visoko usposobljena in mi je bila v pomoč pri umetniškem ustvarjanju.

Seveda pa program v letih 1970/74 nikakor ne bi bil mogoč, če celjsko gledališče ne bi našlo odličnih sodelavcev iz Slovenije. Naj jih omenim: Mile Korun, Dušan Jovanovič, Zvone Šedlbauer, Miran Herzog, Dušan Mlakar, Žarko Petan, Mirč Kragelj, Iztok Tory. Pomagali so nam tudi Polde Bibič, Jožica Avbelj in drugi. Letopisi pa še povedo imena scenografov, kostumografov, glasbenikov, koreografov. Tako se je oblikovala široka in pestra vse-slovenska gledališka družina, ki je bila sposobna dati celjski slovenski publiki zrelo izoblikovane gledališke predstave. Tudi na delež sodobnih slovenskih dramatikov ne smem pozabiti. Tauferjev Prometej, Rozmanovi

Zvonovi, Kamenikovi Galebi, Rudolfov Celjski grof na žrebcu, Mikelnovi Stalinovi zdravniki, Fritzova komedija Kralj Malhus, Jovanovičevi Norci in potem Žmavc, Suhodolčan in Kislinger v zvrsti iger za mladino in otroke. Sicer pa naj o vsem tem pripovedujejo kronike in zapisi. Zato bodi imen dovolj.

Znano je, da ne sodim med tiste ljudi, ki obožujejo slovenske politike in oblastnike, vendar pa moram zaradi zgodovinske in gledališke resnice povedati, da sem v takratni celjski politični nomenklaturi spoznal nekaj resničnih gledaliških prijateljev oziroma prijateljev slovenskega gledališča. Za to se rad spomnim na Olgo Vrabič. Pa potem na Janka Ževarta, Igorja Ponikvarja in na takrat še doraščajočega in razvijajočega se Jožeta Volfanda. In ko je Olga Vrabič odšla, na novega predsednika občinske skupščine ing. Dušana Burnika.

Sicer pa moram reči še tole: ko sem odšel v Celje, me je veliko število ljudi spraševalo, kaj vendarle bom počel v provinci. Čudili so se moji odločitvi in v njej videli življenjski obup, ki se jim je zdel razumljiv spričo silovitosti ljubljanske dramske krize. Žal pa sem že takrat poznal du-

hoviti Jurčičev odgovor Josipu Stritarju, ki je plediral za tragični ali vsaj neveseli konec romana *Cvet in sad*. Jurčič je zavrnil Stritarjev nasvet z besedami: »*Pametnih mož je med Slovenci že tako malo, čemu bi se še ti streljali!*« V tako imenovani celjski provinci sem našel vrsto dobrih in pametnih ljudi in z njimi preživel prenekatero lepo uro. Zato se rad spomnim na Antona Aškerc, na knjižničarja Vlada Novaka, na Borivoja Wudlerja, na Štefana Žvižej, na slikarja Lavrenčiča, na kustosa Lojzeta Bolto in še marsikaterega drugega človeka, ki mi je v celjskih letih pomagal odkriti nove misli, saj so takrat nastale moje *Paradigme*.

Zato sem zadovoljen, da je sedanje celjsko gledališče zdravo, močno in uspešno. Včasih celo pomislim, da sem s svojim delom nekaj malega daroval temu ansamblu. Njegovemu cvetu in sadu.

Želim vam, Celjani, lepo prihodnost, čeprav so oblaki nad slovensko deželo temni in grozeči. Ampak gledališče je upanje, je večni prostor upanja . . .

Bojan Štih

J. P. Sartre: Nepokopani mrtveci. Režiser Franci Križaj.
◀ Igralci: Franci Gabrovšek, Brane Grubar, Jože Pristov, Jana Šmid,
Pavle Jeršin, Borut Alujevič, Janez Bermež.

Harold Pinter: Hišnik. Režiser Zvone Šedlbauer.
▲ Igralci: Sandi Krošl, Brane Grubar.

1970 - 1971

UPRAVNIK

Bojan ŠTIH

UMETNIŠKO VODSTVO

Bojan ŠTIH

IGRALCI

Leto 1970

1. ALUJEVIČ Borut
2. BARANOVIČ Bruno
3. BERMEŽ Janez
4. BOŽIČ Nada
5. DOLINAR Marjan
6. GABROVŠEK Franci
7. GORŠIČ Marija
8. GRUBAR Branko
9. JERŠIN Pavle
10. KJUDER Minu
11. KROŠL Marjana
12. KROŠL Aleksander
13. MENCEJ Mija
14. PODJED Miro
15. *POTISK Stanko*
16. PRISTOV Jože
17. *SIMČIČ Marko*
18. ŠMID Jana
19. *TOMAŽIČ Jadranka*
20. VERAS Bogomir
21. VOLF Štefan

Angažma Prenehanje

1. 9. 1970

1. 10. 1970-JLA

1. 9. 1970

PREMIERE

201. Oton Župančič: VERONIKA DESENIŠKA, rež. Franci Križaj, 25. IX. 70
202. Egon Friedell – Alfred Polgar: GOETHE, rež. Mirč Kragelj, 23. X. 70
203. A. T. Linhart: ŽUPANOVA MICKA, rež. Mirč Kragelj, 23. X. 70
204. Avgust Strindberg: GOSPODIČNA JULIJA, rež. Dušan Jovanović, 26. XI. 70
205. Janez Žmavc: RDEČA KAPICA IN DEDEK MRAZ, rež. Pavle Jeršin, 21. XII. 70
206. Janez Žmavc: SEKIRA, rež. Franci Križaj, 19. XII. 70
207. Ignac Kamenik: GALEBI, rež. Franci Križaj, 5. II. 71
208. Paul Claudel: ZAMENJAVA, rež. Zvone Šedlbauer, 26. III. 71
209. Georg Büchner: LEONCE IN LENA, rež. Miran Herzog, 9. IV. 71
210. Plaūtus: MOSTELLARIA ali HIŠNI STRAH, rež. Zvone Šedlbauer, 21. V. 71

Oton Župančič: Veronika Deseniška. Režiser Franci Križaj.
Igralci: Stane Potisk, Minu Kjuder. ▶

August Strindberg: Gospodična Julija. Režiser Dušan Jovanović.
Igralci: Jana Šmid, Metoda Zorčič, Sandi Krošl.

Paul Claudel: Zamenjava. Režiser Zvone Šedlbauer.
Igralci: Marjanca Krošl, Jadranka Tomažič, Stane Potisk, Sandi Krošl. ▲

1971 - 1972

UPRAVNIK

Bojan ŠTIH

UMETNIŠKO VODSTVO

Bojan ŠTIH

IGRALCI

Leto 1971

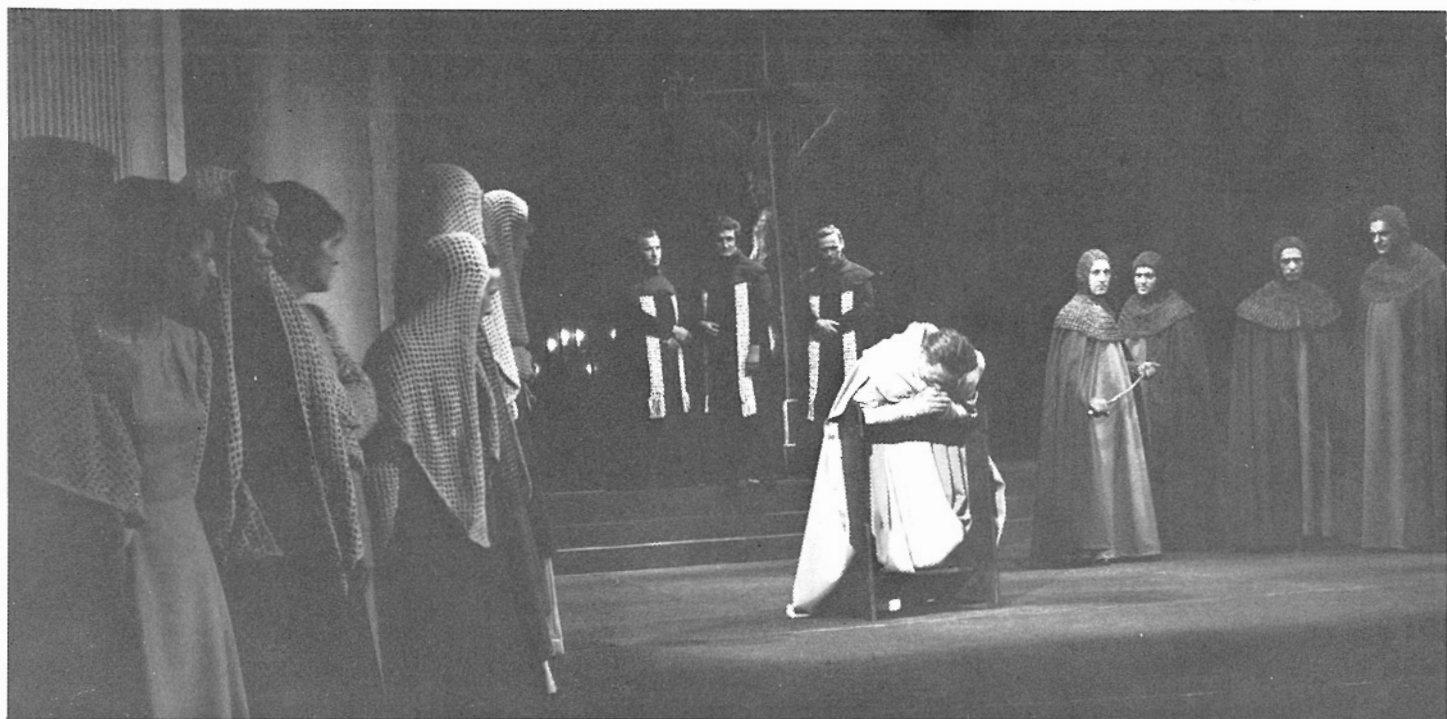
	Angažma	Prenehanje
1. ALUJEVIČ Borut		
2. BARANOVIČ Bruno		
3. <i>BELAK Ljerka</i>	1. 9. 1971	
4. BERMEŽ Janez		
5. BOŽIČ Nada		
6. DOLINAR Marjan		
7. <i>GABROVŠEK Franci</i>		31. 8. 1971
8. GORŠIČ Marija		
9. GRUBAR Branko		
10. <i>JERŠIN Pavle</i>		31. 8. 1971
11. <i>KJUDER Minu</i>		31. 8. 1971
12. KROŠL Marjana		
13. KROŠL Aleksander		
14. MENCEJ Mija		
15. <i>PODJED Miro</i>		31. 3. 1971-JLA
16. POTISK Stanko		
17. PRISTOV Jože		
18. <i>ŠIMČIČ Marko</i>	22. 8. 1971	
19. ŠMID Jana		
20. TOMAŽIČ Jadranka		
21. VERAS Bogomir		
22. VOLF Štefan		

PREMIERE

211. T. S. Eliot: UMOR V KATEDRALI, rež. Franci Križaj, 24. IX. 71
212. Dušan Jovanović: NORCI, rež. Zvone Šedlbauer, 8. X. 71
213. D. H. Lawrence: SNAHA, rež. Žarko Petan, 29. X. 71
214. Janez Žmavc: DOMAČA NALOGA NA POTEPU, rež. Juro Kislinger, 12. XII. 71
215. Ödön von Horvath: FIGARO SE LOČUJE, rež. Franci Križaj, 21. I. 72
216. I. S. Turgenjev: MESEC DNI NA KMETIH, rež. Mile Korun, 10. III. 72
217. Pedro Calderon De la Barca: ŽIVLJENJE JE SEN, rež. Zvone Šedlbauer, 6. IV. 72
218. Fran Levstik: TUGOMER, rež. Franci Križaj-Igor Lampret-Bojan Štih, 18. V. 72

T. S. Eliot: Umor v katedrali. Režiser Franci Križaj. ▲

Calderon: Življenje je sen. Režiser Zvone Šedlbauer. ►

1972 - 1973

UPRAVNIK

Bojan ŠTIH

UMETNIŠKO VODSTVO

Bojan ŠTIH

IGRALCI

Leto 1972

1. ALUJEVIČ Borut
2. *BAN Ivo*
3. BARANOVIČ Bruno
4. BELAK Ljerka
5. BERMEŽ Janez
6. BOŽIČ Nada
7. DOLINAR Marjan
8. GORŠIČ Marija
9. GRUBAR Branko
10. KROŠL Marjana
11. KROŠL Aleksander
12. *KUMER Anica*
13. MENCEJ Mija
14. *PODJED Miro*
15. POTISK Stanko
16. PRISTOV Jože
17. ŠIMČIČ Marko
18. ŠMID Jana
19. TOMAŽIČ Jadranka
20. VERAS Bogomir
21. VOLF Štefan

Angažma Prenehanje

1. 9. 1972

1. 1. 1972

22. 2. 1972

PREMIERE

219. Miloš Mikeln: STALINOVI ZDRAVNIKI, rež. Miran Herzog, 22. IX. 72
220. Christopher Marlowe: TRAGEDIJA O DOKTORJU FAUSTU, rež. Franci Križaj, 19. X. 72
221. Ivan Cankar: ROMANTIČNE DUŠE, rež. Dušan Mlakar, 1. XII. 72
222. Leopold Suhadolčan: FIGOLE FAGOLE, rež. Juro Kislinger, 14. XII. 72
223. Smiljan Rozman: ZVONOVI, rež. Dušan Mlakar, 12. I. 73
224. Witold Gombrowicz: IVONA, PRINCESA BURGUNDIJE, rež. Dušan Jovanović, 2. III. 73
225. Sofoklej: ANTIGONA, rež. Franci Križaj, 20. IV. 73
226. A. P. Čehov: UTVA, rež. Iztok Tory, 29. VI. 73

Witold Gombrowicz: Ivona, princesa Burgundije. ▶
Režiser Dušan Jovanović.

1973 - 1974

UPRAVNIK

Bojan ŠTIH
Franci KRIŽAJ

UMETNIŠKO VODSTVO

Bojan ŠTIH
Franci KRIŽAJ
Janez ŽMAVC

IGRALCI

Leto 1973

Angažma Prenehanje

1. ALUJEVIČ Borut
2. BAN Ivo
3. BARANOVIČ Bruno
4. BELAK Ljerka
5. BERMEŽ Janez
6. BOŽIČ Nada
7. DOLINAR Marjan
8. GORŠIČ Marija
9. GRUBAR Branko
10. JERŠIN Pavle
11. KROŠL Marjana
12. KROŠL Aleksander
13. KUMER Anica
14. MENCEJ Mija
15. PODJED Miro
16. POTISK Stanko
17. PRISTOV Jože
18. SIMČIČ Marko
19. ŠMID Jana
20. TOMAŽIČ Jadranka
21. VERAS Bogomir
22. VOLF Štefan

Umrli 26. 11. 1973

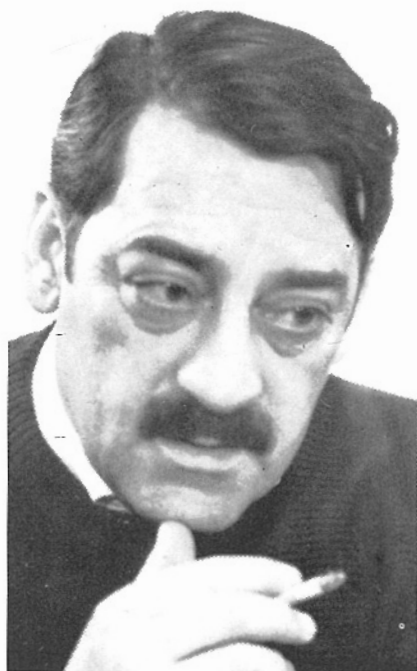
1. 1. 1973

1. 7. 1973
prevzel teh.
vodstvo!

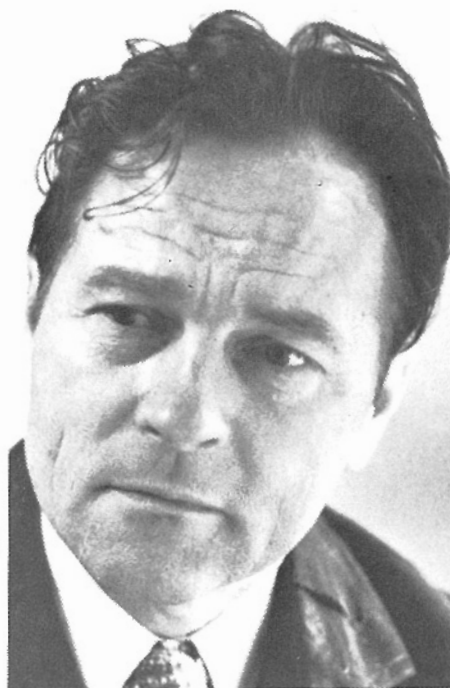
PREMIERE

227. Veno Taufer: PROMETEJ ali TEMA V ZENICI SONCA, rež. Dušan Mlakar, 27. IX. 73
228. Juro Kislinger: IGRA O ZMAJU, rež. Juro Kislinger, 22. IX. 73
229. Bojan Štih: ZA STARO PRAVDO, rež. Franci Križaj, 16. X. 73
230. Igor Torkar: POŽAR, rež. Juro Kislinger, 18. XII. 73
231. Ervin Fritz: KRALJ MALHUS, rež. Franci Križaj, 28. XII. 73
232. Franček Rudolf: CELJSKI GROF NA ŽREBCU, rež. Dušan Mlakar, 1. III. 74

Franček Rudolf: Celjski grof na žrebcu. Režiser Dušan Mlakar.
Igralci: Jože Pristov, Pavle Jeršin, Ljerka Belak, Borut Alujevič ▶
Janez Bermež.

Franci KRIŽAJ
v. d. uprav.
1. 2. 1974–31. 8. 1974
1. 11. 1974–30. 11. 1974
umetniško vodstvo
1. 9. 1965–31. 1. 1970
v. d. umet. vod.
1. 2. 1974–30. 11. 1974

Janez ŽMAVC
v. d. uprav.
1. 9. 1974–31. 10. 1974
umetniško vodstvo
1. 9. 1965–31. 1. 1970
1. 9. 1980–28. 2. 1981
v. d. umet. vod.
1. 2. 1974–30. 11. 1974
1. 3. 1984–30. 9. 1984

1974 - 1975

UPRAVNIK

Janez ŽMAVC
Franci KRIŽAJ
Igor LAMPRET

IGRALCI

Leto 1974

1. ALUJEVIČ Borut
2. BAN Ivo
3. BARANOVIČ Bruno
5. BELAK Ljerka
6. BERMEŽ Janez
7. BOŽIČ Nada
8. GORŠIČ Marija
9. GRUBAR Branko
10. JERŠIN Pavle
11. KROŠL Marjana
12. KROŠL Aleksander
13. KUMER Anica
14. MENCEJ Mija
15. PODJED Miro
16. POTISK Stanko
17. PRISTOV Jože
18. *SIMČIČ* Marko
19. *ŠTARINA* Janez
20. ŠMID Jana
21. TOMAŽIČ Jadranka
22. VERAS Bogomir

Angažma Prenehanje

1. 9. 1974 31. 8. 74

UMETNIŠKO VODSTVO

Janez ŽMAVC
Franci KRIŽAJ
Igor LAMPRET

PREMIERE

233. Molière: LJUDOMRZNIK, rež. Zvone Šedlbauer, 27. IX. 74
234. Tone Partljič: ŠČUKE PA NI, rež. Dušan Jovanović, 11. X. 74
235. F. S. Finžgar: RAZVALINA ŽIVLJENJA, rež. Mirč Kragelj, 25. X. 74
236. Janez Žmavc: PAVLIHA IN MALO ČEZ LES, rež. Dušan Mlakar, 27. XI. 74
237. Alfred Jarry: UBU KRALJ ALI POLJAKI, rež. Franci križaj, 13. XII. 74
238. J. W. Goethe: TORQUATO TASSO, rež. Aleš Jan, 28. II. 75
239. Borivoj Wudler: PERPETUUM MOBILE, rež. Voja Soldatović, 14. III. 75
240. Ferdo Kozak: KRALJ MATJAŽ, rež. Franci Križaj, 4. IV. 75

▲
Tone Partljič: Ščuke pa ni. Režiser Dušan Jovanović.
Igralci: Brane Grubar, Ivo Ban, Anica Kumer, Bogomir Veras,
Ljerka Belak, Marjana Krošl.

1975 - 1976

UPRAVNIK

Igor LAMPRET

UMETNIŠKO VODSTVO

Igor LAMPRET

IGRALCI

Leto 1975

Angažma Prenehanje

1. ALUJEVIČ Borut
2. *BAN Ivo*
3. BARANOVIČ Bruno
4. BELAK Ljerka
5. BERMEŽ Janez
6. BOŽIČ Nada
7. GORŠIČ Marija
8. *GRUBAR Branko*
9. JERŠIN Pavle
10. KROŠL Marjana
11. *KROŠL Aleksander*
12. KUMER Anica
13. MENCEJ Mija
14. PODJED Miro
15. POTISK Stanko
16. PRISTOV Jože
17. STARINA Janez
18. ŠMID Jana
19. TOMAŽIČ Jadranka
20. VERAS Bogomir

10. 7. 1975

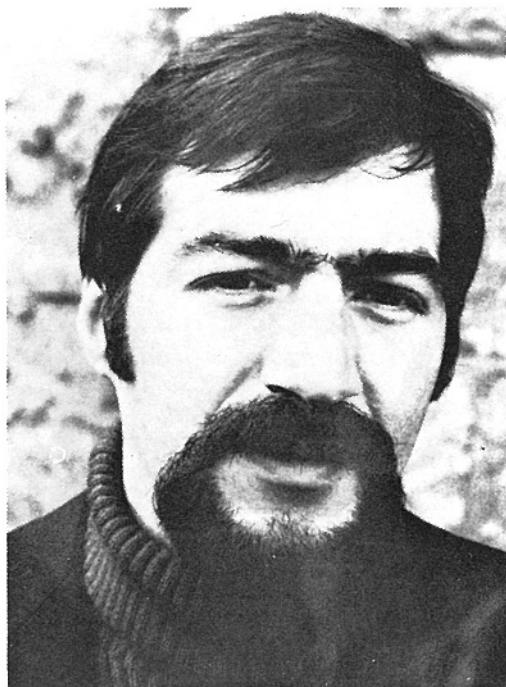
31. 12. 1975

1. 9. 1975

PREMIERE

241. M. A. Bulgakov: ZOJKINO STANOVANJE, rež. Franci Križaj, 3. X. 75
242. Krüger in Ludwig: MAKS ŽVIŽGAČ, rež. Iztok Tory, 12. XI. 75
243. Dušan Jovanović: IGRAJTE TUMOR V GLAVI IN ONESNAŽENJE ZRAKA, rež. Ljubiša Ristić, 9. I. 76
244. A. de Musset: LORENZACCIO, rež. Dušan Mlakar, 30. I. 76
245. Ivan Cankar: POHUJŠANJE V DOLINI ŠENTFLORJANSKI, rež. Mile Korun, 19. III. 76
246. Fran Skofič: GOSPOD S PRESEKA, rež. Dušan Jovanović, 21. V. 76

Dušan Jovanović: Igrajte tumor v glavi in onesnaženje zraka.
Režiser Ljubiša Ristić.
Igralci: Jadranka Tomažič, Ljerka Belak, Nada Božič,
Borut Alujevič, Maks Furijan.

Igor LAMPRET
upravnik 1. 12. 1974–1. 12. 1978
◀ v. d. upr. 1. 12. 1978–31. 5. 1979
umetniški vodja 1. 12. 1974–31. 8. 1980

1976 - 1977

UPRAVNIK

Igor LAMPRET

UMETNIŠKO VODSTVO

Igor LAMPRET

IGRALCI

Leto 1976

Angažma Prenehanje

1. ALUJEVIČ Borut	
2. ARSENJUK Matjaž	15. 10. 1976
3. BARANOVIČ Bruno	
4. BELAK Ljerka	
5. BERMEŽ Janez	
6. BOŽIČ Nada	
7. GORŠIČ Marija	Umrta 22. 10. 1976
8. JERŠIN Pavle	31. 8. 1976
9. KASTELIC Drago	1. 11. 1976
10. KROŠL Marjana	
11. KUMER Anica	
12. MENCEJ Mija	
13. PODJED Miro	
14. POTISK Stanko	
15. PRISTOV Jože	
16. STARINA Janez	
17. ŠMID Jaņa	
18. TOMAŽIČ Jadranka	
19. VERAS Bogomir	31. 8. 1976

PREMIERE

247. Arthur Miller: SALEMSKE ČAROVNICE, rež. Franci Križaj, 8. X. 76
248. Franc Xaver Kroetz: MOŠKA ZADEVA, rež. Ljubiša Ristić, 26. XI. 76
249. Štaubringer-Popović: ZGODBA O TITU, rež. Božo Šprajc, 17. XII. 76
250. Pavel Lužan: ZLATI ČASI, LEPI KRASI, rež. Miran Herzog, 4. II. 77
251. Bertolt Brecht: GOSPODAR PUNTILA IN NJEGOV HLAPEC MATTI, rež. Franci Križaj, 8. IV. 77
252. Dušan Kovačević: MARATONCI TEČEJO ČASTNI KROG, rež. Vida Ognjenović, 27. V. 77

▲
Arthur Miller: Salemske čarovnice. Režiser Franci Križaj.

1977 - 1978

UPRAVNIK
Igor LAMPRET

UMETNIŠKO VODSTVO

Igor LAMPRET

IGRALCI

Leto 1977	Angažma	Prenehanje
1. <i>AGREŽ Zvone</i>	1. 9. 1977	
2. ALUJEVIČ Borut		
3. ARSENJUK Matjaž		
4. BARANOVIČ Bruno		
5. BELAK Ljerka		
6. BERMEŽ Janez		
7. <i>BOŠTJANČIČ Peter</i>	1. 1. 1977	
8. BOŽIČ Nada		
9. <i>KALEZIĆ Milada</i>	1. 4. 1977	
10. KASTELIC Drago		
11. KROŠL Marjana		
12. <i>KROŠL Aleksander</i>	16. 12. 1977	
13. KUMER Anica		
14. MENCEJ Mija		
15. PODJED Miro		
16. <i>POTISK Stane</i>		15. 12. 1977
17. PRISTOV Jože		
18. STARINA Janez		
19. ŠMID Jana		
20. TOMAŽIČ Jadranka		
21. <i>VERAS Bogomir</i>	1. 4. 1977	

PREMIERE

253. Tone Partljič: OSKUBITE JASTREBA, rež. Franci Križaj, 14. X. 77
254. Rudi Šeligo: ČAROVNICA IZ ZGORNJE DAVČE, rež. Dušan Jovanović, 30. XII
255. Vjeran Zuppa: 1803-1804 PROLOG, Illica-Giacosa: TOSCA, Zuppa: 1820 EPILOG, rež. Ljubiša Ristić, 19. II. 78
256. Fedja Šehović: KURBE, rež. Franci Križaj, 19. V. 78

Rudi Šeligo: Čarovnica iz Zgornje Davče. Režiser Dušan Jovanović.
Igralci: Jana Šmid, Zvone Agrež, Bruno Baranović, ▶
Milada Kalezić.

1978 - 1979

UPRAVNIK

Igor LAMPRET

UMETNIŠKO VODSTVO

Igor LAMPRET

IGRALCI

Leto 1978

1. *AGREŽ Zvone*
2. *ALUJEVIČ Borut*
3. *ARSENJUK Matjaž*
4. *BARANOVIĆ Bruno*
5. *BELAK Ljerka*
6. *BERMEŽ Janez*
7. *BOŠTJANČIČ Peter*
8. *BOŽIČ Nada*
9. *JERŠIN Pavle*
10. *KALEZIĆ Milada*
11. *KASTELIĆ Drago*
12. *KROŠL Marjana*
13. *KROŠL Aleksander*
14. *KUMER Anica*
15. *MENCEJ Mija*
16. *PODJED Miro*
17. *PRISTOV Jože*
18. *ŠTARINA Janez*
19. *ŠMID Jana*
20. *TOMAŽIČ Jadranka*
21. *VERAS Bogomir*

Angažma   Prenehanje

18. 12. 1978   11.1.1978-JLA

1. 4. 1978

PREMIERE

257. A. P. Čehov: *TRI SESTRE*, rež. Vida Ognjenović, 29. IX. 78
258. Rainer Hachfeld: *ŽMURKOVI OTROCI*, rež. Janez Pipan, 30. X. 78
259. Janez Žmavc: *PINDAROVA ODA*, rež. Franci Križaj, 8. XII. 78
260. N. V. Gogolj: *ŽENITEV*, rež. Dušan Mlakar, 12. I. 79
261. Milica Novković: *KAMEN ZA POD GLAVO*, rež. Franci Križaj, 23. II. 79
262. Anonimus: *MOJSTER ARDEN*, rež. Dino Radojević, 11. V. 79

▲
Janez Žmavc: Pindarova Oda. Režiser Franci Križaj.
Igralci: Miro Podjed, Anica Kumer, Milada Kalezić, Zvone Agrež.

▲
N. V. Gogolj: Ženitev. Režiser Dušan Mlakar.
Igralci: Ljerka Belak, Nada Božič, Jože Pristov, Sandi Krošl, Janez Rohaček, Pavle Jeršin, Janez Starina.

▲
Stane POTISK
upravnik 1. 6. 1979–15. 8. 1981
v umet. vodstvu 1. 9. 1980–28. 2. 1981

Dve nesrečni leti sem bil upravnik v SLG. Z umetniškim vodenjem sem imel opraviti samo posredno. V zraku je bilo takrat nekaj zanimivih načrtov; obnovili naj bi gledališče, razširili dejavnost na področju eksperimentalnega odra, povečali ansambel in programe itd. Vse te lepe zamisli so presahnile v prvi finančni suši. Upravnikovanje se je skrčilo na tlako urejanja obrambnih načrtov, preglavic z nedisciplino in na bolj ali manj brezplodna pričkanja za drobtinice med »izvajalci« v okrilju kulturne skupnosti.

Človeku ostanejo v spominu stvari, ki jih ljubi ali sovraži. Kar je vmes, utone kmalu v pozabo. Kot kaže, je bilo največ teh vmesnih stvari, ker se teh časov nerad spominjam.

Takrat sem utrpel najhujšo izgubo v življenju.

Močno se mi je tudi omajala vera v človeka.

Prvič sem se tudi srečal z neprikrito politično subverzijo v gledališču; uradni kritik beograjskega lista je že pred premiero objavil uničujočo kritiko, polno polresnic in podtikanj in poskusil diskvalificirati avtorja, gledališče in izvajalca še preden bi si moglo občinstvo na premieri ustvariti svojo sodbo. Šlo je seveda za Jovanovičevo Prevzgojo srca v režiji Mileta Koruna. Premiera je kljub temu bila, občinstvo navdušeno in predstava, kljub tabu temi, ni prav nič omajala trdne zgradbe družbeno politične skupnosti. Skrb prevnetih varuhov svobode se je pokazala preuranjena in nepotrebna.

Žal ta izkušnja ni bila edina, niti zadnja.

Skozi kasnejše peripetije se mi kaže morda celo nekoliko preusodna. Pozneje so prihajale nove, v različnih preoblekah, vse do nedavne mariborske z ravnjaki in ravnjaštvom, ko sem bil skupaj s slovenskimi dramatikami pregnan iz tamkajšnje Drame s pomočjo prevrtljivega samoupravljanja, ki zmore pod svojim raztegljivim naličjem tudi take odločitve, ki so sprte s pametjo in poštenjem, seveda ob krepki podpori kulturniških birokratov, ki s pretvezo podružbljanja kulture pridno prodajajo svojo zasebno operetno estetiko kot najvišji družbeni interes.

Edina resnica gledališča pa so prej ko slej njegove predstave. In v času, ki zanj gre, jih je zraslo nekaj, ki smejo neskromno stati ob strani tistih, na katere je to majhno pogumno gledališče lahko upravičeno ponosno.

Stane Potisk

1979-1980

UPRAVNIK

Stane POTISK

IGRALCI

Leto 1979

1. AGREŽ Zvone
2. ALUJEVIČ Borut
3. ARSENJUK Matjaž
4. BARANOVIČ Bruno
5. BELAK Ljerka
6. BERMEŽ Janez
7. BOŠTJANČIČ Peter
8. BOŽIČ Nada
9. JERŠIN Pavle
10. KALEZIČ Milada
11. KASTELIČ Drago
12. KROŠL Marjana
13. KROŠL Aleksander
14. KUMER Anica
15. MENCEJ Mija
16. PODJED Miro
17. PRISTOV Jože
18. ŠTARINA Janez
19. ŠMID Jana
20. TOMAŽIČ Jadranka
21. VERAS Bogomir

Angažma Prenehanje

30. 6. 1979

UMETNIŠKO VODSTVO

Stane POTISK
Majda KRIŽAJ – 1. 9. 1980–28. 2. 1981
Janez ŽMAVC

PREMIERE

- Janez Žmavc: PAVLIHA IN MALO ČEZ LES. Na novo postavljeno delo iz sez. 74/75
263. Ivan Cankar: LEPA VIDA, rež. Mile Korun, 28. IX. 79
264. Andrej Inkret: PLAY LINHART 1780–1789, rež. Franci Križaj, 16. XI. 79
265. Pavel Lužan: RDEČI MLIN, rež. Mario Uršič, 25. I. 80
266. William Shakespeare: LJUBEZNI TRUD ZAMAN, rež. Franci Križaj, 21. III. 80

1980 - 1981

UPRAVNIK

Stane POTISK

IGRALCI

Leto 1980

1. AGREŽ Zvone
2. ALUJEVIČ Borut
3. ARSENJUK Matjaž
4. BARANOVIČ Bruno
5. BELAK Ljerka
6. BERMEŽ Janez
7. BOŠTJANČIČ Peter
8. BOŽIČ Nada
9. KALEZIČ Milada
10. KASTELIČ Drago
11. KROŠL Marjana
12. *KROŠL Aleksander*
13. KUMER Anica
14. MENCEJ Mija
15. PODJED Miro
16. PRISTOV Jože
17. *SANCIN Igor*
18. STARINA Janez
19. ŠMID Jana
20. TOMAŽIČ Jadranka
21. VERAS Bogomir

Angažma   Prenehanje

16. 7. 1980

1. 6. 1980

UMETNIŠKO VODSTVO

Stane POTISK
Majda KRIŽAJ
Janez ŽMAVC

PREMIERE

267. Borivoj Wudler: ODPRITE VRATA, OSKAR PRIHAJA, rež. Dušan Mlakar, 19. IX. 80
268. Evripid: BAKHANTKE, rež. Franci Križaj, 17. X. 80
269. Dušan Jovanović: PREVZGOJA SRCA, rež. Mile Korun, 12. XII. 80
270. Pečjak-Lukan: DREJČEK IN TRIJE MARSOVČKI, rež. Janez Jemec, 25. XII. 80
271. Dušan Jovanović: ZNAMKE, NAKAR ŠE EMILIJA, rež. Janez Pipan, 6. II. 81
272. William Shakespeare: HAMLET, rež. Vida Ognjenović, 8. V. 81

▲ Bórivoj Wudler: Odprite vrata, Oskar prihaja. Režiser Dušan Mlakar.
Igralci: Miro Podjed, Janez Bermež, Mija Mencej, Anica Kumer, Nada Božič.

1981 - 1982

UPRAVNIK

Goran SCHMIDT

UMETNIŠKO VODSTVO

Goran SCHMIDT

IGRALCI

Leto 1981

Angažma Prenehanje

1. AGREŽ Zvone
2. ALUJEVIČ Borut
3. ARSENJUK Matjaž
4. BARANOVIČ Bruno
5. BELAK Ljerka
6. BERMEŽ Janez
7. BOŠTJANČIČ Peter
8. BOŽIČ Nada
9. KALEZIČ Milada
10. KASTELIČ Drago
11. KROŠL Marjana
12. KUMER Anica
13. MENCEJ Mija
14. PODJED Miro
15. PRISTOV Jože
16. SANCIN Igor
17. STARINA Janez
18. ŠMID Jana
19. TOMAŽIČ Jadranka
20. VERAS Bogomir

31. 8. 1981

PREMIERE

273. Milan Kleč: POLKA, rež. Franci Križaj, 25. IX. 81
274. Molière: ŽLAHTNI MEŠCAN, rež. Franci Križaj, 30. X. 81
275. Alenka Goljevšček: KRALJ MATJAŽ, KAKO SE IMAŠ, rež. Iztok Valič, 24. XI. 81
276. Henrik Ibsen: GOSPA Z MORJA, rež. Albert Kos, 15. I. 82
277. Wendy Kesselman: SESTRİ, rež. Zvone Šedlbauer, 26. II. 82
278. Milan Kundera: JAKOB IN NJEGOV GOSPODAR, rež. Franci Križaj, 7. V. 82.

▲
Goran SCHMIDT
v. d. upravnik 16. 8. 1981–15. 2. 1985
umetniški vodja 1. 3. 1981–31.1. 1984

»Spomin v gledališču je kratek«, me je večkrat potolažil Janez Žmavc, moj učitelj v praktičnem gledališkem življenju, kadar sem bil razburjen zaradi takšnega ali drugačnega katastrofičnega stanja, ki je v vsakem gledališču nekaj običajnega in tako rekoč stalnega. In prav je, da je spomin kratek, kajti le tako je mogoče preživeti v naravnem stanju nenehno trajajoče katastrofe. Dolg spomin bi ta normalni utrip zmedel, živ organizem, kar gledališče je, bi začel bolehati za srčno aritmijo. Poleg tega kratek spomin dokazuje, da je gledališče dinamičen živ organizem, se pravi, da se hitro spreminja. Gledališče je vsako sezono drugačno. Gledališče z vsako novo sezono zanika prejšnjo. Zato je spomin v gledališču kratek in mora biti kratek. Gledališče z zadnjo predstavo vsake uprizoritve vedno znova umre. Da je to res, nam dokazuje dejstvo, da za vsako uprizoritevijo ostanejo

enaki predmeti, kot za umrlim daljnim sorodnikom, ki smo ga le bežno poznali in katerega zapuščina nam je nadležna: nekaj obleke, nekaj pohištva in nekaj fotografij.

Gledališča iz treh sezon, ki sem jih soustvarjal, ni več, kajti gledališče nenehno umira, od svoje prve premiere naprej. Seveda se tudi nenehno rojeva – vsaka premiera je tudi rojstvo, vsak nov član kolektiva je rojstvo. Rojeva z nešteti mukami, prepiri in prepričevanji in vedno znova v hysteriji, umira pa vedno tako tiho in elegantno. Kakor da bi se vsakega rojstva bali, vsako smrt pa opazili šele čez nekaj časa. Vedno bolj se mi zdi, da smrt gledališče močneje zaznamuje kot rojstvo. Z vsako smrtjo se namreč spremeni značaj gledališča, rojstvo pa samo prinese nekaj novega, nekaj kot kamen, ki obleži na starem značaju. Šele čez čas kamen neha biti kamen in postane duh, del duše gledališča. Tako je vsako rojstvo, vsaka novost, vsak nov človek na začetku kamen na duši gledališča, vse smrti, vse minulo, vse staro pa lahkost in lépo. In vendar teater hoče to breme, hoče nositi, hoče trpeti. Z zagrizenostjo in z ihto tolče to kamenje v astralni prah in samo tisti, ki je prej nosil in tolkel, je potem lahko lahak in lahko pôje. Kdor med njegove ustvarjalce vstopi kasneje, je tujec. Njihov večdesetletni kolega pri vsokoku nenadoma ni več njihov, občutek imaš, kakor da bi s tem vskokom zabilskal skalo v zvezdne meglice. Kreativni postopek je strašen mlin, v njem se ustvarjalci vsakokrat znova tako do konca stolčejo v atome in potem zgostijo v meglico, da so vsi v vsakem in vsak v vseh. In če enega vzameš, si vsem vzel nekaj. Zato odvzemi in smrti močneje prizadenejo značaj gledališča kot rojstva. Smrt vzame gledališču košček duše, rojstvo prinese samo nekaj materialnega, kamen več.

Teater je perverzzen ptič feniks, ki vsako svojo smrt dokumentira. Tako ostajajo za življenjem gledališča le arhivi in fundusi. Zato se nočem spominjati, saj bi se moral spominjati mnogoterih smrti prav takrat, ko stopate v svoje tristoto življenje. Šariti z mrtvimi pa je hudobno: kadar so me hoteli igralci najbolj prizadeti, so začeli vzdihovati po Herbertu Grūnu. Prekršili so zakon kratkega spomina. Dolg spomin je v gledališču žaljiv. Takrat sem si skušal izmisliti še kaj bolj novega, še kaj bolj nenavadnega, še kak večji kamen, ki pa so ga vedno znova zdrobili v svojih stopah v sijoč zvezdni prah.

Občutek imam, da sem, ko sem vstopil v vaše gledališče in potem, kot mnogi umetniški vodje, izstopil, sicer preživel smrtni ples, izgubil pa nesmrtnost.

Goran Schmidt

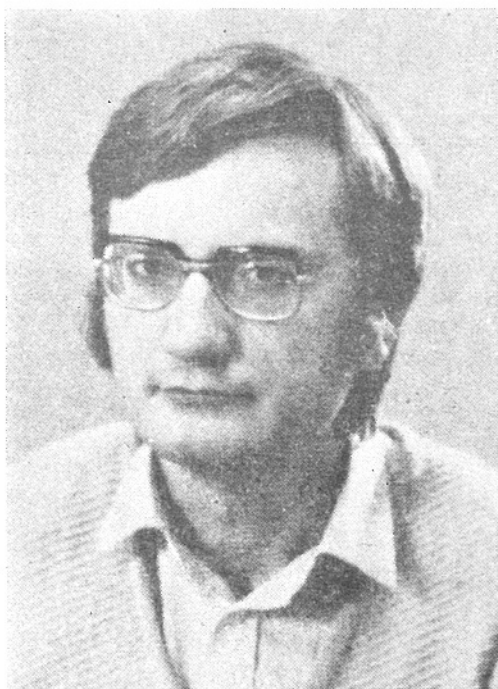

◀ Wendy Kesselman: Sestri. Režiser Zvone Šedlbauer.
Igralci: Ljerka Belak, Milada Kalezić.

Molière: Zlahtni meščan. Režiser Franci Križaj.
Igralci: Mija Mencej, Miro Podjed, Milada Kalezić. ▲

▲ Slavko PEZDIR
upravnik 15. 3. 1982–16. 3. 1986

S HVALEŽNOSTJO IN ZAUPANJEM

V kolektiv celjskega gledališča sem prišel na pobudo njegovih članov in ob dodatni podpori občinskih organov družbenopolitičnih organizacij. Kljub temu, da sem delovanje gledališča vrsto let z velikim zanimanjem spremljal in njegovo posebno naravo tudi razmeroma dobro poznal, je bila odločitev za prevzem funkcije upravnika zame izredno težka. Čutil sem se šibkega in nebogljenega

ga ob družbenogospodarskih težavah, v katerih se je to gledališče vztrajno borilo za svoj obstoj, posebno odgovornost pa je postavljala pred mene tako kontinuiteta umetniškega razvoja, ki so ga zastavile in gradile izjemne umetniške osebnosti od Fedorja Gradišnika, Lojzeta Filipiča, Herberta Grūna do Bojana Štiha, Igorja Lampreta in drugih, kot tudi aktualne razmere v slovenskem gledališkem življenju osemdesetih let, ko so se ustvarjalne sile in organizacijske moči slovenskega gledališča spet močno skoncentrirale v Ljubljani. Zato so bile moje želje ob prevzemu na videz skromne, čeprav se mi zdi, da v danih okoliščinah edine realno uresničljive.

Prva želja je bila, da bi gledališče izhajalo iz kontinuitete izredno bogatega umetniškega razvoja in da bi svojo znano podobo umetniško živega in družbeno aktualnega gledališča naprej razvijalo in stopnjevalo. Ker gre za primer repertoarnega poklicnega gledališča, ki je edino na svojem geografskem področju in ima tudi pomembno gostovanjsko vlogo, je oblikovanje repertoarja nujno drugačno kot v gledališčih, ki niso edina v svojem okolju in zato lahko bolj ostro izrisujejo svoj repertoarni obraz. Seveda so pri tem ključne naloge opravili sodelavci iz umetniškega vodstva (Goran Schmidt, Janez Žmavc, Franci Križaj in Andrej Hieng) ter člani igralskega ansambla. Repertoar sezon od 1982/83 do 1985/86 sicer ne pokaže vseh ambicij in dilem, ki so se sproščale ob njem, je pa s svojimi konkretnimi uresničitvami na odru edini oprijemljivi plod našega skupnega načrtovanja in ustvarjanja. Dovolil si bom izdvojiti uprizoritve, katerih se najraje spominjam: Shafferjev Amadeus v režiji Dušana Mlakarja z vrhunskimi kreacijami Janeza Bermeža, Zvoneta Agreža in Anice Kumrove, ki smo ga igrali 3 sezone in dosegli za ta ansambel rekordnih 70 ponovitev; Golljevščkov Srečanje na Osojah v režiji, scenografiji in kostumografiji Mete Hočevar kot primer po krivici prezrte uprizoritve, ki ob nastanku ni bila v »modnem trendu«, Mikelnov Mor. pol. kvalif. tov. Gubca v režiji Francija Križaja kot poskus gledališča, da bi neposredno zrcalili družbeno in moralno krizo; Terencijev Evnuh v režiji Maria Uršiča in v izvrstni kostumografiji Marije Vidau kot poskus iskanja stičnih točk z rimsko radoživostjo in moralno razpuščenostjo v smeri sodobnega spektakla; Jesihova Pravopisna komisija v režiji Zvonega Šedlbauerja kot nekoliko zapoznani odmev ludističnega gledališča; Cankarjev Za narodov blagor v režiji Vinka Möderndorferja kot pogled ustvarjalca nove generacije na klasično besedilo z izvrstno sceno Tomaža Marolta in igro Ljerke Belakove, Janeza Bermeža, Petra Boštjančiča in celotnega ansambla; Feydeaujeva Bolha v ušesu v furiozni

režiji Vinka Möderndorferja kot primer vrhunsko zahtevnega in bleščeče izvedenega vodvila z Iztokom Valičem, Borutom Alujevičem, Bojanom Umekom, Igorjem Sancinom, Mirom Podjedom, Ljerkom Belakovo, Milado Kalezičevu, Mijo Mencejevo in drugimi ter Lainščkovi Samorastneži v režiji Francija Križaja kot mračna poetična igra sodobnega občutenja družbene in civilizacijske brezizhodnosti.

Druga želja je bila, da bi izboljšali položaj gledališča v svobodni menjavi dela preko republiške in občinske kulturne skupnosti ter s tem pridobili materialne osnove za ambicioznejšo kadrovske, organizacijske in prostorsko-tehnično posodobitev gledališča. Čeprav v tudi sicer kritičnih časih za vse družbene dejavnosti ni bilo mogoče pričakovati posebej naklonjenih razmer za razvoj gledališča, je vendar treba ugotoviti, da ima celjsko gledališče večjo veljavo v slovenski kot v celjski javnosti, kar se je najbolj očitno odražalo v iz leta v leto večjih razlikah med deležema obeh kulturnih skupnosti za naš program. Primanjkljaj v prihodku, ki se je iz leta v leto množil, je seveda v kali onemogočal kakršnokoli stvarnejšo misel na obnovo delovnih prostorov, na nabavo nujne tehnične opreme, na zboljšanje delovnih razmer in družbenega standarda zaposlenih (zlasti pereč je stalni stanovanjski primanjkljaj). Žal tudi pri najodgovornejših funkcionarjih v občini razen načelne podpore in verbalnega razumevanja nismo dosegli ničesar, da bi premagali miselnost, po kateri je specifičnost kolektivnega umetniškega ustvarjanja poklicnega dramskega gledališča nenehno prezrta.

Ker se cilj gledališkega delovanja uresniči šele ob živem stiku z občinstvom, je bila misel na pridobivanja občinstva tretja stalnica v razmišljanju. Čeprav ima ključno nalogo pri pridobivanju občinstva repertoar oziroma posamezne uprizoritve, pa je v svetu komunikacijske prenasičenosti pomemben tudi način informiranja in animiranja občinstva ter neposredne in posredne kulturne vzgoje. Zaradi finančne omejenosti in kadrovske šibkosti, a tudi zaradi prevladujoče usmerjenosti vseh v vprašanja produkcije, je področje distribucije gledaliških dosežkov še vedno zanemarjeno. V rabi so ustaljeni modeli organizacije obiska (abonmaji, odprte vstopnice, zaključene predstave, gostovanja), naporji za nove in drugačne načine animacije potencialnih obiskovalcev pa so minimalni. No, podatki in sprotno spremljanje predstav so izkazovali skromno, a pomembno rast števila obiskovalcev in tudi občasni pogovori z njimi so bili do ustvarjenih predstav praviloma naklonjeni. Takoj pa je treba dodati, da večje rasti obiskovalcev ob nespremenjenih kadrov-

skih in prostorskih pogojih (število sedežev v edini dvorani) ter ob obveznosti 6 premiernih uprizoritev v sezoni ni mogoče pričakovati.

Kot bivšega prosvetnega delavca me je posebej obvezovala tudi kulturno-vzgojna vloga gledališča in še posebej njegove možnosti poseganja v programe kulturne vzgoje osnovnih in srednjih šol. Skupaj z najbolj zainteresiranimi mentorji kulturne vzgoje na šolah smo našli nekaj uspešnih oblik sodelovanja pri vzgoji mladih, od obiskov ustvarjalcev na šolah, ogledov gledališča in predstav v njem, do pogovorov med ustvarjalci ter različnimi poklici v gledališču in mladimi gledalci. Z namenom, da bi pomagali organizatorjem kulturnega življenja v delovnih organizacijah, mentorjem kulturne vzgoje v šolah in aktivnim gledališkim amaterjem, smo ponovno organizirali srečanja med ustvarjalci posameznih uprizoritev (režiserji, avtorji besedil, scenografi, kostumografi, igralci) in zainteresiranimi obiskovalci, vendar z mnogo preskromno udeležbo in zato tudi nezadovoljivim učinkom. Brez pretiravanja lahko zapišem, da je bila pripravljenost gledališča in posameznikov v njem na tem področju večja od artikuliranih potreb javnosti, tako da bo te izkušnje mogoče koristno uporabiti pri nadaljnjem načrtovanju in izvajanju kulturne vzgoje mladih in odraslih gledalcev.

Navedel sem le del tistega, kar sem čutil ob vodenju gledališča v preteklih letih. Osnova ambicij in ocenjevanja ostaja slej ko prej uprizoritev, predstava in program kot končno utelešenje vseh ambicij in upov, rutinskih delovnih in ustvarjalnih naporov celotnega kolektiva – od vratarja do računovodje, od odrskih delavcev do krojačev in šivilj, od šepetalke do dramskih igralcev kot najbolj vidnih in najbolj neposredno odgovornih nosilcev vsega gledališkega bivanja in ustvarjanja. V štirih letih sodelovanja v celjskem gledališču sem si pridobil mnogo izredno koristnih in specifičnih človeških, družbenih, samoupravnih in gledališko-strokovnih izkušenj, za katere sem hvaležen tistim, ki so mi to funkcijo zaupali, ter vsem dragocenim sodelavcem, ki bodo še naprej s trudom in zanosom oblikovali podobo celjskega gledališča. Zlasti se želim tudi po tej poti zahvaliti Jožetu Domjanu, Janezu Žmavcu, Franciju Križaju, Viliju Korošču, Bogu Lesu, Goranu Schmidtu, Andreju Hiengu, Janezu Bermežu, Jožetu Pristovu in številnim drugim za pošteno in tovariško sodelovanje. Slovo od njih in večine delavcev gledališča je bilo težko, ker so nas povezali skupni cilji in pogledi ter medsebojno zaupanje, a hkrati lahko, ker je z njimi gledališču zagotovljen nemoten nadaljnji razvoj.

Slavko Pezdir

▲ Peter Shaffer: Amadeus. Režiser Dušan Mlakar.
Igralci: Janez Bermež, Anica Kumer, Zvone Agrež.

▲ Arthur Schnitzler: Rajanje. Režiser Franci Križaj.
Igralci: Anica Kumer, Drago Kastelic.

▲ Miloš Mikeln: Mor. pol. kvalif. tov. Gubca. Režiser Franci Križaj.

1983-1984

UPRAVNIK

Slavko PEZDIR

UMETNIŠKO VODSTVO

Goran SCHMIDT

IGRALCI

Leto 1983

Angažma Prenehanje

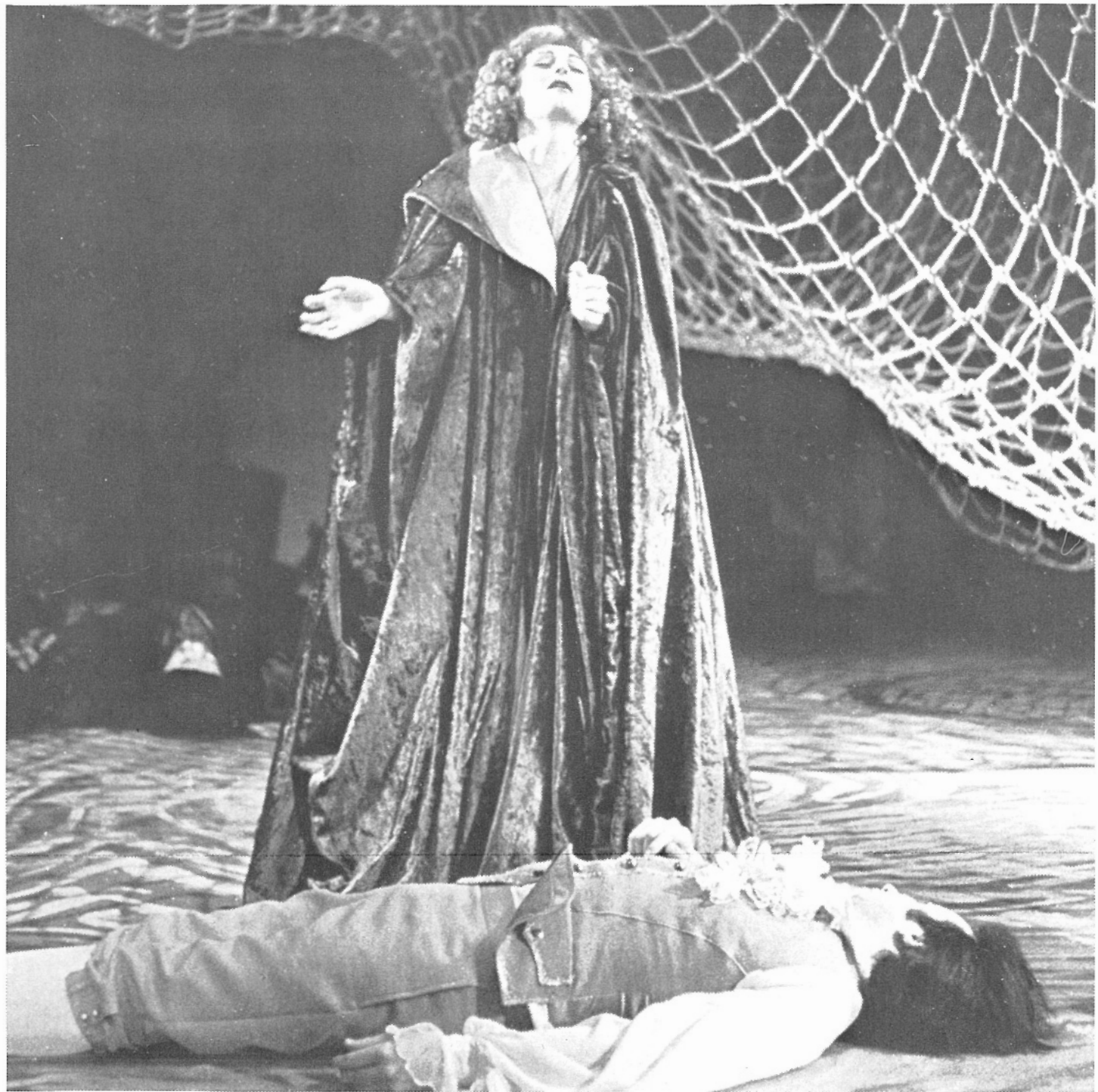
1. AGREŽ Zvone
2. ALUJEVIČ Borut
3. ARSENJUK Matjaž
4. BARANOVIČ Bruno
5. BELAK Ljerka
6. BERMEŽ Janez
7. BOŠTJANČIČ Peter
8. BOŽIČ Nada
9. KALEZIČ Milada
10. KASTELIČ Drago
11. KUMER Anica
12. MENCEJ Mija
13. MLAKAR Zvezdana
14. PODJED Miro
15. PRISTOV Jože
16. SANCIN Igor
17. ŠMID Jana
18. VALIČ Iztok
19. VERAS Bogomir

1. 3. 1983

PREMIERE

286. Denis Poniž: ŠKOF TOMAŽ HREN, rež. Franci Križaj, 30. IX. 83
287. Hunter-Zorn: PROFESOR MODRINJAK, rež. Zvone Šedlbauer, 18. X. 83
288. Terencij: EVNUH, rež. Mario Uršič, 23. XII. 83
289. Vaclav Havel: OBVESTILO, rež. Franci Križaj, 2. III. 84
290. Victor Hugo: RUY BLAS, rež. Andrej Hieng, 20. IV. 84

Victor Hugo: Ruy Blas. Režiser Andrej Hieng.
Igralci: Anica Kumer, Peter Boštjančič. ▶

1984-1985

UPRAVNIK

Slavko PEZDIR

UMETNIŠKO VODSTVO

Janez ŽMAVC v. d.
Andrej HIENG

IGRALCI

Leto 1984

Angažma Prenehanje

1. AGREŽ Zvone
2. ALUJEVIČ Borut
3. ARSENJUK Matjaž
4. BARANOVIČ Bruno
5. BELAK Ljerka
6. BERMEŽ Janez
7. BOŽIČ Nada
8. BOŠTJANČIČ Peter
9. KALEZIČ Milada
10. KASTELIČ Drago
11. KUMER Anica
12. MENCEJ Mija
13. MLAKAR Zvezdana
14. PODJED Miro
15. PRISTOV Jože
16. SANCIN Igor
17. ŠMID Jana
18. TOVIRAC Jagoda 20. 8. 1984
19. UMEK Bojan 20. 8. 1984
20. VALIČ Iztok
21. VERAS Bogomir 31. 8. 1984

PREMIERE

291. A. P. Čehov: STRIČEK VANJA, rež. Miran Herzog, 27. IX. 1984
292. Dušan Dolamič: OSKAR IN MORSKA DEKLICA, rež. Ksenja Murari, 9. X. 84
293. William Wycherley: PODEŽELANKA, rež. Franci Križaj, 16. XI. 84
294. Milan Jesih: PRAVOPIŠNA KOMISIJA, rež. Zvone Šedlbauer, 16. I. 85 (CD Lj), 25. I. 85 (SLG Ce)
295. Ivan Cankar: ZA NARODOV BLAGOR, rež. Vinko Möderndorfer, 22. III. 85
296. Ivo Brešan: SLAVNOSTNA VEČERJA V POGREBNEM PODJETJU, rež. Franci Križaj, 31. V. 85

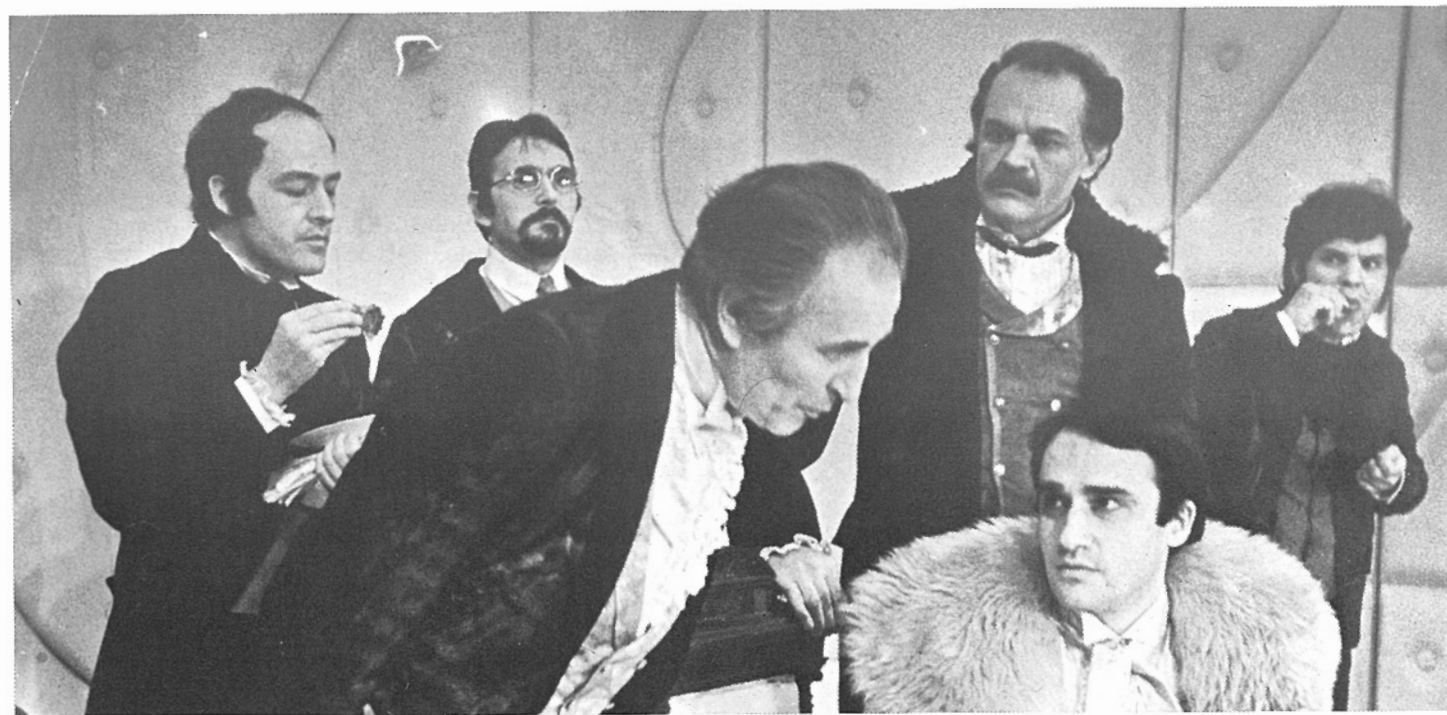
Ivan Cankar: Za narodov blagor. Režija Vinko Möderndorfer.

Igralci: Iztok Valič, Drago Kastelic, Jože Pristov, Janez Bermež, Peter Boštjančič, Matjaž Arsenjuk. ▶

◀ Andrej HIENG
umetniški vodja 1. 10. 1984–

1985-1986

UPRAVNIK

Slavko PEZDIR
Borut ALUJEVIČ

IGRALCI

Leto 1985

Angažma Prenehanje

1. AGREŽ Zvone
2. ALUJEVIČ Borut
3. ARSENJUK Matjaž
4. BARANOVIČ Bruno
5. BELAK Ljerka
6. BERMEŽ Janez
7. BOŠTJANČIČ Peter
8. BOŽIČ Nada
9. KALEZIČ Milada
10. KASTELIČ Drago
11. KUMER Anica
12. MENCEJ Mija
13. MLAKAR Zvezdana
14. PODJED Miro
15. PRISTOV Jože
16. ŠANCIN Igor
17. ŠMID Jana
18. TOVIRAC Jagoda
19. UMEK Bojan
20. VALIČ Iztok

5. 10. 1985

UMETNIŠKO VODSTVO

Andrej HIENG

PREMIERE

297. Christopher Fry: GOSPA NE BO ZGORELA, rež. Dušan Mlakar, 20. IX. 85
298. Eric Vos: PLEŠOČI OSLIČEK, rež. Boris Kobal, 28. X. 85
299. Georges Feydeau: BOLHA V UŠESU, rež. Vinko Möderndorfer, 6. XII. 85
300. Feri Lainšček: SAMORASTNEŽI, rež. Franci Križaj, 14. II. 1986
301. Jovan Hristić: SAVONAROLA IN NJEGOVI PRIJATELJI, rež. Zvone Šedlbauer, 11. IV. 86
302. Henrik Ibsen: GRADBENIK SOLNESS, rež. Franci Križaj, 30. V. 86

Seznam premiernih uprizoritev je napravljen na osnovi naslednjih virov: Branko Gombač, SLOVENSKA IN TUJA DELA OD 16. IX. 1849 DO 24. IV. 1954 (Gledališki list Mestnega gledališča v Celju, sezona 1953/54, št. 7), Stanko Potisk: SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE V CELJU OD 24. IV. 1954 DO 29. VI. 1973 (Celjski zbornik, 1973-1974, Celje 1974), Slavko Pezdir: SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE V CELJU OD IX. 1973 DO VI. 1982 (Celjski zbornik, 1982-1983, Celje 1983)

Sestavila
Nežika Jurman

Zbral Slavko Pezdir

▲ Georges Feydeau: Bolha v ušesu. Režiser Vinko Möderndorfer. Bojan Umek, Bruno Baranovič, Jana Šmid, Matjaž Arsenjuk, Miro Podjed, Ljerka Belak, Milada Kalezič, Igor Sancin, Borut Alujevič.

Feri Lainšček: Samorastneži. Režiser Franci Križaj.
Igralci: Jana Šmid, Iztok Valič, Drago Kastelic, Bruno Baranovič.

Henrik Ibsen: Stavbenik Solness. Režiser Franci Križaj.
Igralci: Jagoda Vajt, Anica Kumer, Janez Bermež.

Dramski igralci SLG Celje v sezoni 1985/86

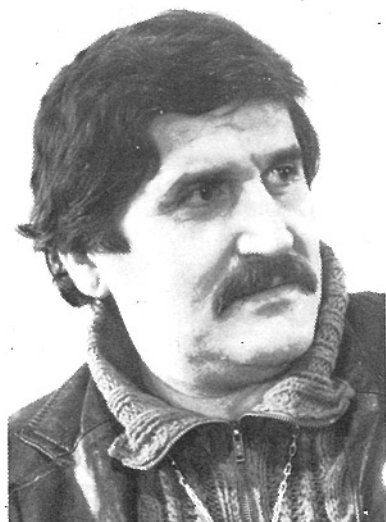
Zvone Agrež

Borut Alujevič

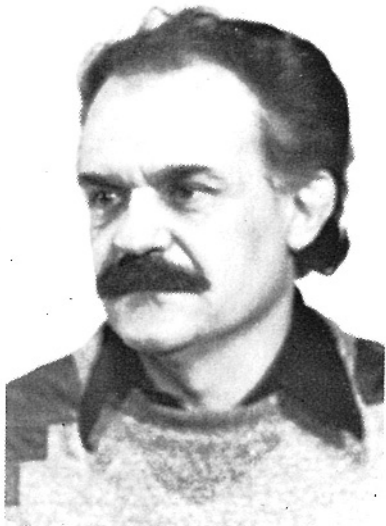
Ljerka Belak

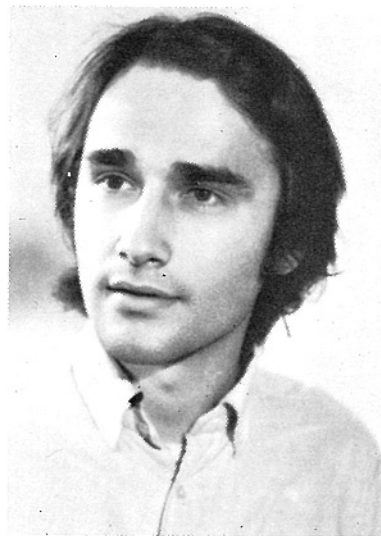
Bruno Baranović

Matjaž Arsenjuk

Janez Bermež

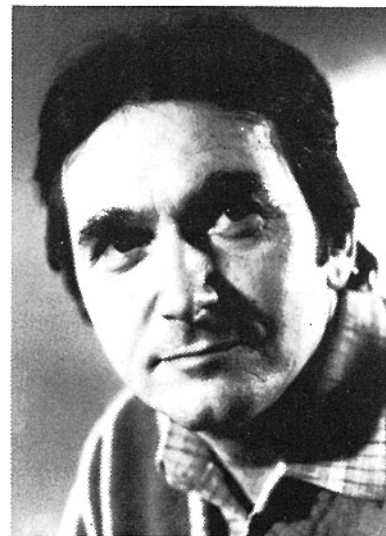
Peter Boštjančič

Nada Božič

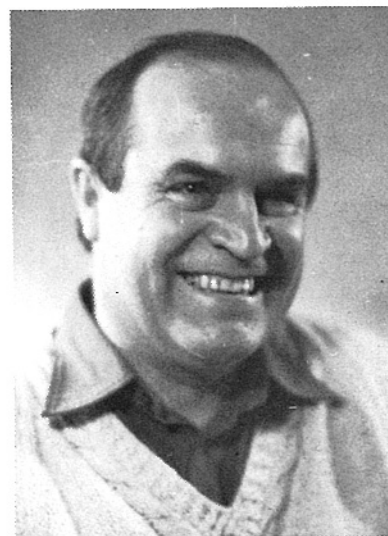
Milada Kalezić

Drago Kastelic

Anica Kumer

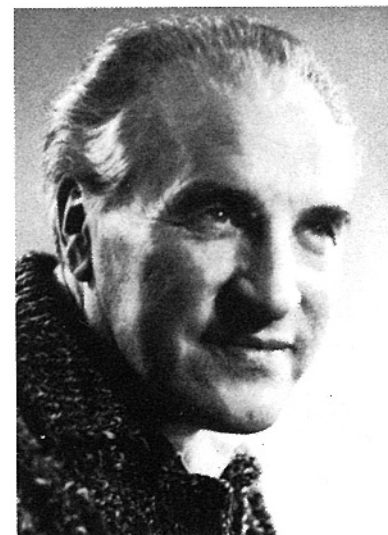
Miro Podjed

Mija Mencej

Stane Potisk

Jože Pristov

Igor Sancin

Jana Šmid

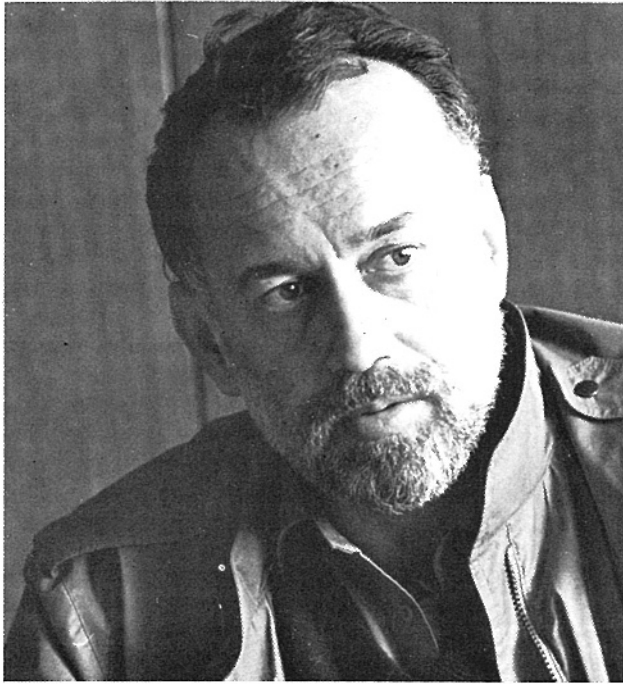
Bojan Umek

Iztok Valič

Jagoda Vajt

▲ Andrej INKRET

SPOMIN NA OTROŠTVO

Celjsko gledališče je sestavni del mojega otroštva. Zato o njem ne morem pisati brez sentimentalnosti in nostalgije, kakor se pač človek spominja nekdanjih ljudi in stvari vedno z mešanico razneženega obžalovanja in zadoščenja. Obžalovanja – ker jih ni več; zadoščenja – ker so ga zaznamovali do konca in ker ne mučijo več njegove duše. Tu sem videl prve igre, še na odru nekdanje Ljudske posojilnice v Stanetovi ulici, kjer je danes kino Metropol. Tja me je jemal s seboj oče, ki je pri vhodu držal gasilsko stražo in ki je bil komorni gasilec tudi še dolgo potem, ko se je teater preselil v novo hišo ob starem rabljevem stolpu na Šlandrovem trgu in ko sem seveda že hodil v tako imenovano »okoliško« osnovno šolo. Bilo je dražljivo v poltemi, medtem ko se je spredaj vse bleščalo otrok je bil začaran po kratkem postopku.

Od prvih predstav mi je bil najbolj všeč *Pastirček Peter in kralj Brilljantin* in pa seveda *Pod svobodnim soncem* v Mikelnovi dramatisaciji in režiji. Ta zadnja je imela na takratne otroke mnogo vpliva, čeprav so jo igrali – kot ugotavljam danes – vsega petnajstkrat. Doma na balkonu in na savinjskem nabrežju smo se šli ponavljat cele prizore. Vlekel sem za starinsko sabljo, ki jo je bogve od kod prinesel stari oče, jo suval v nožnico in kričal kot besni Iztok (Janez Eržen) v bizantinski ječi nad kraljico Teodoro (Klio Maverjeva): »Vlačuga!« Mama je vila roke od groze. Potem nekaj časa nisem smel v gledališče, ker igre kvarijo otroke. Takrat so igrali Bettijev *Zločin na kozjem otoku*, in imeli, kot berem v starem gledališkem listu, hud pogovor z občinstvom. Odločno so zatrdili, da ni imela Bettijeva drama na mladino niti najmanjšega »kvarnega vpliva«, ker je bil mladini dostop k predstavam »najstrožje prepovedan«. Najbrž je to bila za tiste čase igra o kar poštenem seksu; po Celju so se seveda škandalizirali.

Kar sem gledal pozneje, se mi je zdelo dolgočasno. Igrali so spet Mikelna, ki je bil v petdesetih letih sploh »hišni avtor« in celo režiser (z njegovim bratom sva bila sošolca, njegov oče pa mi je v Mohorjevi družbi, ki je še danes tik »naše« hiše, včasih poklonil kakšno knjigo). Bila je nekakšna mirovna agitka za otroke, *Atomske bombe ni več*. Bilo mi je trinajst let, imel sem drugih križev in težav čez glavo.

Šele ko sem prišel na gimnazijo, so mi doma dovolili kupiti abonma (red »nedelja dopoldne«) in potem sem dolgo leta hodil gledat vse igre, kar jih je bilo na sporedu, marsikatero tudi po večkrat. Bil sem na šoli med najbolj pasioniranimi gledalci tudi potem, ko so iz osmih razredov gimnazije naredili štiri in v peti (oziroma prvi) ukinili latinščino. Tega mi je bilo žal, ker so mi doma nekaj prišepetavali o medicini, sam pa sem se ukvarjal z mislijo, da bi šel za duhovnika. Čeprav nisem imel pojma o ritualnem teatru, sem namreč občudoval duhovnike, kako nastopajo pri mašah in na pogrebih, da o prvem obhajilu in birmi niti ne govorim. Kljub temu sem imel srečo: gimnazijo so »reformirali« prav tisto leto, ko sem končal četrto. Tako imam v žepu za vsako gimnazijsko leto od prvega do četrtega po dve spričevali – in nikoli mi ni bilo treba biti tako imenovani »petošolec«. Z eno besedo, osem let sem hodil na celjsko gimnazijo in ob nedeljah dopoldne namesto k maši »na abonma«, latinščine pa sem se učil v krožku vsega dva meseca.

Kot nesojeni »petošolec« – ali že prej – sem bi zaljubljen v igralko Vero Perovo, ki je tiste čase (1957) vzbujala v

občinstvu strah in sočutje kot naslovna junakinja v *Dnevniku Ane Frank*. Bila je sijajna predstava, videl sem jo najmanj petkrat in včasih sem bil jezen na Pavleta Jeršina, ki je igral Aninega očeta, ker je večkrat izpustil (ali dodal) kak stavek. Predvsem pa sem se jezil na Volodjo Peera, ker se je v igri poljubljajl z Vera. Užival sem in se mučil kot kasneje najbrž nikdar več. In bil sem seveda žalosten, ko so na koncu zmerom znova vdrli Nemci na skrivno amsterdamsko podstrešje uboge pubertetne Ane Frank in je Vera obsedela s strašno žalostjo in obupanim strahom v očeh, vsa izgubljena in zaljubljena (v Volodjo), obsojena na smrt . . .

Isto leto sem gledal komedijo *Romanov in Julija*, Petra Ustinova. Monolog njegovega Generala, ki sem ga ven in ven prebiral v gledališkem listu, me je s čarovniško silo obsedal skoraj vso dolgo in (zmerom tako kot zmerom) naporno mladostniško dobo. Znal sem ga na pamet in ponavljajl sem si ga nenehoma, zraven pa sem se počutil podobnega Janezu Škofu, ki je tiste stavke mojstrsko deklamiral na odru. V monologu je bila čudna, »dekadentna« poezija; naslajal sem se nad njegovimi besedami in ritmom, vsebina, ki je nisem čisto natančno razumel, pa me je navdajala s koprnjenjem in tesnobo: Kaj bo, ko bom velik!?

»Zares natanko ob svojem času prihaja samo bridka Smrt. Naj bo ura toliko ali toliko – Smrt udari na svoj navček natanko ob prvem svitu . . . Kako sovražim ta prvi svit. To je ura, ko eksekutorji streljajo. Ura zadnjega kozarčka. Ura zadnje cigarete. Zadnje želje. Ob tej uri se razživi vsa preračunana hinavščina ljudi, ki morijo v imenu pravice. To je ura smrti v večjih dimenzijah, ura velikih ofenziv . . . bajonete na puške, fantje . . . gospodje, naravnajte si ure . . . čez deset minut se začne obstreljevanje!«

In občudoval sem do onemoglosti, kakor to zmore samo napol prebujen moški mladostnik, oba ljubimca, ruskega Romanova (Janez Eržen) in ameriansko Julijo (Marjanca Krošl-Horvatova), ki sta v meni vzbujala seveda tudi tipično domišljijo in ne povsem jasne želje. O politiki, s katero se ukvarja ta angleška antiblokovska komedija, nisem razumel nič. Oče me je na sprehodih po Miklavškem hribu vedno svaril, otroka, pred politiko: »V politiki pošten človek vedno nastrada!«

V gledališču pa je to bilo leto političnih iger. Igrali so *Poslednje dneve Sokrata* z ljubljanskim igralcem Lojzetom Potokarjem kot gostom in z domačimi kot statisti; potem Maksima Gorkega *Sovražnike* »v počastitev štirideset-

letnice oktobrske revolucije«, pa mračno sentimentalen pamflet o štajerskih političnih emigrantih po drugi vojski *Na slepem tiru* Jura Kislingerja in nazadnje še Levstikovega *Tugomera*. – Goliev *Jurček* z nenadkriljivo Bredo Pugljevo je bil pravo olajšanje, čeprav tudi druge igre niso bile od muh. Dobri so bili, če se prav spominjam, *Sovražniki*. Najmočnejši vtis je napravil Tone Terpin, najbolj takrat, ko je igral mrliča: neskončno dolgo je ležal na tleh popolnoma negiben, pokrit je bil z rjuho in sploh ni dihal. Obšlo me je olajšanje, ko se je na koncu prišel poklonit in sem videl, da je še vedno živ. Sijajen je bil *Tugomer* z maso več kot petdesetih Braniborcev in »ljutih Frankov.« Polival me je srh, ko je stara Vrza (Angelca Hlebčetova) na koncu kričala svoje grozovite protinemske kletve, in še prej, ko je Tugomer (Pavle Jeršin) umirajoč narekoval svojo moralnopolitično oporoko: »Tvrđ bodi, neizprosni, mož jeklen, kadar je braniti časti in pravde . . .« Bil je spektakel z meči in sulicami, kakršnih danes ni več niti v Ljubljani.

Ta sezona (1957–58), v kateri so v celjskem gledališču uprizorili enajst (!) premier, me je neizbrisno zaznamovala. Danes se mi zdi, kakor da sem postal od vseh teh čudnih iger kar nekam omočičen in v teater me je vlekle neprenehoma s čudno, nerazumljivo silo. Vsega se seveda spominjal le po drobcih, v posamičnih raztrganih slikah:

igralcev, ki sem jih srečeval na ulici in kasneje v gostilni »Pri turški mački«, kjer je bil doma sošolec Tomo Štolfa; spominjam se najpoprej Volodje Peera, ki se mu je zdelo odveč govoriti s pubertetnikom, ki nič ne ve, a hoče vse naenkrat razumeti (stanoval je pod Miklavškim hribom in njegova mati je bila prijateljica z mojo); temačnega zadržja, kamor me je nekega dne pred predstavo peljal oče in kjer je dišalo po pudru in šminki; Herberta Grüna in njegove hitre, visoke hoje po Stanetovi ulici, njegovega postanka pred »Našo knjigo« (Volodja mi je povedal, da je sinoči končal prevod debelega špeha *Goli in mrtvi* in je prišel med igralce na vaji s steklenico šampanjca; potem pa me je v isti sapi vprašal: »A znaš ti podšprajcat kuliso, Heri zna, on je teatrski maček?«); spominjam se prizorov iz Grünove *Kastelke* po Vladimiru Levstiku – rdeče obarvanih kozarcev, iz katerih pijejo vino; prizorov iz *Dunda Maroja*, Pometovih »kvant« v čudnem jeziku, ki ga nisem dobro razumel in golega ženskega kipa sredi prizorišča; uličnega vrveža na odru v *Situacijah* Mirka Zupančiča, ki sem jih šel enkrat gledat z besedilom v rokah – objavljeno je bilo v gledališkem listu, pa sem se pri prvi črti izgubil, kljub temu pa se mi je zdelo popolnoma neverjetno

in fantastično; spominjam se Grünove absurdne smrti, krste v spodnjem foyerju gledališča, igralca Marijana Dolinarja, kako seže mrtvemu v lase; Dolinarjevih recitalov Gruma, Kosovela, Cankarja . . . škandaloznih govoric o njegovem homoseksualizmu; Ervina Fritza, ki se je takrat vozil iz Prebolda (Šenpavla) na celjsko učiteljsko in s katerim sva postala velika prijatelja, prav pred teatrom, njegovega sošolca Pankraca, ki je statiral pri *Tugomeru* in dobil v bojnem prizoru sulico v nogo; Ervin, ki je v Šenpavlu nastopal v *Molohu* Janka Kača kot nekakšni nesrečni ljubimec, mi je razložil, kaj pomeni beseda »dramaturgija« – njegova krivda je, da sem dal ob maturi to isto besedo v gimnazijskih »Izvestjih« zapisati v rubriko »bodoči študij«; spominjam se aristokratske Angelce Hlebčetove in prijazne »celjske« igralke Marije Goršičeve (tudi njenega zadnjega nastopa na onkološkem oddelku ljubljanske bolnice več kot dvajset let kasneje); dolgoletnega druženja s Stankom Potiskom; Janeza Žmavca, ki je bil takrat bibliotekar v študijski knjižnici v nekdanji celjski grofiji ob Savinji in ki je imel za seboj že najmanj tri uprizorjene (!) drame – najbolj prijazen človek, kar sem jih srečal v življenju do takrat in kasneje, poklonil mi je separat iz *Celjskega zbornika: igro V pristanu so orehove lupine*, ki so jo igrali v ljubljanski Drami; Tineta Orla, ki je bil ravnatelj moje gimnazije in ki je pisal gledališke kritike v *Celjski tednik*; Milene Grmove, ki je kot mlada študentka gostovala v *Sodniku Zalamejskem* in vzbujala vsesplošno pohujšanje – kakšna lepotala; starega gledališkega direktorja Fedorja Gradišnika, po Celju so krožile fantastične čveke o njegovem ljubezenskem življenju . . .

Spominjam se sošolca Bogdana Šaleja, s katerim sva se najraje dobivala ob nedeljah dopoldne »na abonmaju«, ki pa se je kmalu s starši izselil v Brazilijo (ko sem ga pred leti srečal, je imel tam nekakšno podjetje in je bil honorarni zastopnik Ljubljanske banke); Bogdan je v ljubljanski drami videl dve, tri predstave s Stanetom Severjem . . . in mi je potem s skrajnim, zame neodpustljivim zaničevanjem govoril o celjskih »amaterjih« . . . Ljubljana je bila zame nedopovedljivo daleč.

Spominjam se, skratka, s sentimentalnostjo in nostalgijo tega časa konec petdesetih let (ko še nisem vedel, koliko je ura, ko pa me je vse mikalo in drastilo, da sem bil bolan in prestrašen od čudnih želja).

Vse tiste drastljive muke, ki obsedejo najbrž vsakega pubertetnika tudi še danes, so bile v mojem primeru zvezane s teatrom in s tistimi misterioznimi gledališkimi ljudmi iz nekdanje srednjeveške mučilnice na Šlandro-

vem trgu. Gledališče mi je predstavljalo šanso: pobegniti iz šolske in družinske represije, naj je bila še tako blaga: izmisliti si nekaj svojega, predvsem pa nekaj svojega doživeti neobremenjeno, brez strahu, kaj bodo rekli odrasli, doživeti in preizkusiti nekaj velikega brez avtocenzure na lastni koži; nekakšno svobodo, svobodico, v kateri bi račune polagal le sam pred seboj ali jih sploh ne bi polagal . . .

Celjski teater je bil, skratka, sestavni del mojega otroštva: skušnjava in strah; nekaj, k čemur sem si želel iz dna duše in česar sem se bal – svoboda, svobodica, demagogija, natančno naštudiran trik, čarovnija, ekshibicionizem, priložnost za sanjarijo, saj si česa več nisem upal. *Vilinček z lune* (1958) ni bil zame nič manjše odkritje kot tri leta kasneje (ko sem bil že v osmi gimnaziji) Javorškova montaža fragmentov iz Shakespeara (s komentarji) *Iz take smo snovi kot sanje* . . .

Če pomislim danes na ta čas – pravzaprav čista kvazi-realna idila!

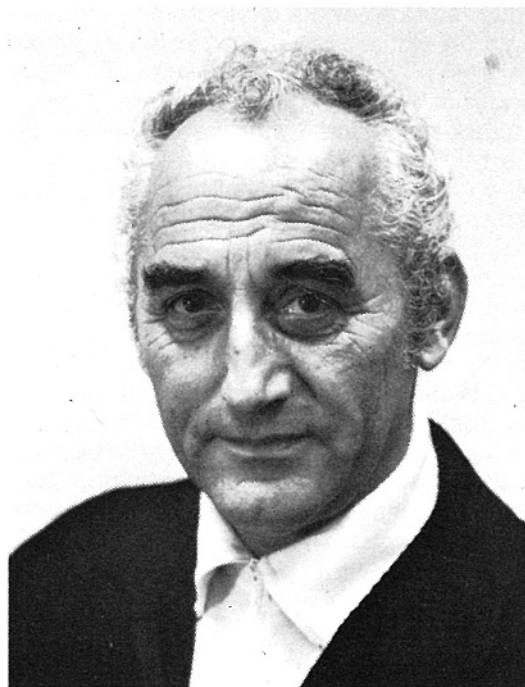
Ko sem bil potem nekega dne star šestnajst, sedemnajst let, se mi je nenadoma zazdelo zamalo sedeti v avditoriju molče in potrebno »stopiti v dialog« s tistim, kar so kazali na odru Gombač, Vrhunc, Hieng, Kislinger idr. (za katere mi je Ervin Fritz povedal, da so režiserji). V Delu so začele izhajati grozovite gledališke kritike izpod peresa Josipa Vidmarja. V Mohorjevi družbi v Zidanškovi ulici pa je Mikelnov oče imel v izložbi Vidmarjevo Knjigo Literarne kritike z veliko avtorjevo sliko na ovitku: lepa spodbuda za samozavest! Tehtal sem denar, ki sem ga prislužil na bencinski črpalki, in se pogovarjal s svojim profesorjem slovenščine, Janezom Erklavcem, ta pa mi je rekel: »Bolje bo, če bereš prave knjige, ne pa tega, kar piše o njih 'ta človek' . . .« Nisem ga, na žalost, poslušal. Za gimnazijski list, ki je imel botanično-pedagoško ime *Brstiči* sem napisal oceno *Beneškega trgovca* in predstavo raztrgal s pravo vidmarjansko ihto. Mislim, da me je pri tem podpihoval igralec Dolinar, ki se je menda videl v vlogi Shylocka, ki pa jo je dobil nekdo drug; Dolinar je ciklostirani list odnesel v teater in mi zaupno sporočil, da je Vrhunc – režiser in glavni krivec za Dolinarjevo paranojo – »besen« . . . Tako sem začel, sam pred seboj od sile važen, pisati nekakšno vzvišeno in, kajpada, vsevedno nebulozo o celjskih predstavah (saj drugih takrat sploh še nisem gledal). O dramah in teatru sem vedel ravno prav malo (se pravi nič), da sem si upal vse. Na *Celjskem tedniku* mi je urednik Karlo Maslo sprejel prve stvari, nekaj časa sem pisal od premiere do premiere o *Pohujšanju in Šoli za žene*, *Pravljici o carju in pastirju*, *Sm-*

rti *trgovskega potnika* itd. Tu me je potem »odkril« Vasja Predan, ki je bil (kot Mikelnovi) doma iz Petrovč in je bral lokalni časopis ter me je potem že kot bruca (1962–63) ustoličil za celjskega recenzenta na *Naših razgledih*. Tako je to. – Resnici na ljubo moram dostaviti, da je prof. Erklavec, ki je bil na urah iz slovenščine principialno zoper kakršno koli kritiko, kasneje začel prisati sam tovrstne spise o celjskem gledališču v tamkajšnje mestno glasilo.

In tudi pozneje v času, ki ne more biti več predmet »spomina na otroštvo«, je celjsko gledališče dolgo časa predstavljalo zame nekakšen sentimentalni in nostalgичen vzor. Dolga leta sem pisal o njegovih igrah v ljubljanskih časopisih, se prepiral z igralci in režiserji (z Dolinarjem najraje o Mraku, s Potiskom, ki je stanoval kar v gledališki garderobi, o Francozih, s Kislingerjem pa na sploh). Gotovo je bilo celjsko gledališče tudi pozneje dolga leta na Slovenskem eno osrednjih, vsaj s posameznimi dramaturškimi koncepti (Bojan Štih, Igor Lampret) in še bolj seveda s posamičnimi predstavami. Čeprav se tisti siloviti otroški (infantilni?) čar iz nekdanjih let v meni – seveda – nikdar ni povrnil, je iluzija ohranila staro moč. In celjske predstave so mi v mnogih primerih pomenile važne, izjemne, prelomne dogodke v komedijantskem življenju na Slovenskem, ki sem mu mogel biti priča.

Tako se spominjam Dorstove *Žene pred obzidjem* in Arabalovega *Piknika na bojišču* (Miran Herzog, 1962–63), pa Beckettovega in Strnadovega *Poslednjega traku* iz iste sezone, Gombačevega *Viharja* (1963–64), pa Korunovih Cankarjev (*Za narodov blagor*, 1966–67, in *Hlapci leto dni kasneje*, *Pohujšanje*, 1975–76), Križajevega *Sovražnika ljudstva* (1969–70) in *Umora v katedrali*, Šedlbauerjevega Jovanoviča (*Norci*) in Calderona (*Življenje je sen*), vse 1971–72, potem Mlakarjevih *Romantičnih duš*, Jovanovičevega Gombrowicza (*Ivona, princesa Burgundije*), Križajevega Sofokla (*Antigona*), vse 1972–73, nato Rističevega in Jovanovičevega *Tumorja* (1975–76), Križajevih *Salemskih čarovnic* (1976–77), Jovanovičeve in Šeligove *Čarovnice iz Zgornje Davče*, Križajevih in Šehovičevih *Kurb* (1977–78), Mlakarjevega *Amadeusa* (1982–83) itd. – V tem naštevanju seveda ne more biti nič taksativnega – pač pa je le spomin na doživljaje, ki so ta isti celjski oder vsaj od daleč približevali tistim čarovnijam, ki so bile sestavni del mojega otroštva in zaradi katerih je bilo nekdanje celjsko gledališče zame najsjajnejše gledališče sploh – in je zaradi tega tudi še danes več kot le teater...

Andrej Inkret

◀ Vasja
PREDAN

Jubileji, slavja in slovesnosti, mejniki ali okrogle obletnice – taka je tudi »tristo premier Slovenskega ljudskega gledališča v Celju« – so zmeraj po malem nevarne skušnjave: nekaj vročičnega je v njih, nekaj, kar ne srcu ne misli ne dovoli, da bi bila preudarna in spokojna, kdove od kod se mednju ali vanju prikrade nekakšen iracionalen zanos, nemalokdaj tudi melanholija. Še posebej »nevarno« je, kadar je človek, ki naj se ob takem jubileju ustavi z dobro mislijo, z jubilentovim delom dolga leta mladane zaupljivo, takorekoč intimno prepleten. Nič ne tujim, da svoje razmerje s Slovenskim ljudskim gledališčem že debela tri desetletja zaznavam kot natanko tak preplet, saj se, če povem brez posebnega samovšečnega poudarka, začetek moje gledališko kritične pisarije po naključju časovno ujemata. Res po naključju? Zagotovo, vendar s pristavkom, da sem zlasti prvih deset let, ko sta bila pri umetniškem krmilu pokojna Lojze Filipič in Herbert Grün, celjsko gledališče spremljal in čutil, pravzaprav imel nekako za »svoje«, vsekakor so me nanj priklepale več kot samo »uradne« vezi. Kakšne torej? Najprej seveda tiste, ki se naravno spletajo med gledališko predstavo in njenim »prvim gledalcem« – kritikom. Toda v celjskem teatru je bilo to razmerje vsaj prva leta nene-

homa presegano: vsaka premiera je bila edinovrsten dogodek, pa naj smo ji pritrjevali ali jo presojali s kritično skepso. Zmeraj smo na premierni večer ostajali v foyerih, se družili in družabno razvneli z ustvarjalci predstave, netili dialoge, polemizirali, strastno debatirali. Vsi smo skorajda erotično verovali v podjetje in početje, ki se mu pravi gledališče. Drug drugega smo znali in tudi hoteli poslušati, morebitne kontroverze so zmeraj bile zavezane zorenju, sooplajanju, soodgovornosti, preseganju zgolj »uradnih razmerij«. Seveda so tako plodno ozračje navdihovali zlasti takratni »prvi možje« celjske umetniške družine: spoštljivi doyen Fedor Gradišnik, izjemno omikani Lojze Filipič, široko razgledani, zmeraj elegantni Andrej Hieng, temperamentni Dino Radojevič, občutljiva in nedostopna Balbina Battelino-Baranović, »veliki otrok« in še večji razumnik Herbert Grün, zagnani Branko Gombač, tolerantni Janez Žmavc, zgovorni Sveta Jovanović in seveda kar vsi igralci po vrsti, med njimi še posebej zmeraj védra Marija Goršičeva, nemračni Marjan Dolinar, razigrana Pavle Jeršin in Janez Škof, zakonca Krošlova, Minca Jerajeva, Mara Černetova in Angelca Hlebčetova, Janez Eržen in Slavko Strnad in vsi drugi. Nemara sta druženje in družabnost dosegla vrh maja 1955, ko je po spodbudi in volji Lojzeta Filipiča bil v Celju prvi festival slovenske in jugoslovanske sodobne drame, zarodek in prednik jugoslovanskih gledaliških iger v Novem Sadu, Sterijevega pozorja. Mesto ob Savinji je tiste dni bilo gledališka metropola države, krstilo je vrsto dram mladih slovenskih avtorjev (Javoršek, Ocvirk, Mikeln, Hofman, Torkar), gostilo zagrebški HNK, zbralo vso slovensko kritično srenjo – s starosto Franom Albrehtom na čelu – teden dni je razvnelo številno občinstvo, celjsko gledališče pa je s tem festivalom samo še dodatno izpričalo, da je bilo že dalj časa nesporno najvitalnejši med vsemi slovenskimi teatri. Seveda še zdaleč ne samo zaradi festivala, marveč zaradi vrste predstav, ki se nemara niso mogle postavljati z najslavnejšimi igralškimi imeni in kreacijami, a so bile zmeraj vznemirljiv, izzivalen in aktualen kolektivni gledališki dogodek. Zatorej ni čudno, če so predstave, kakršne so bile npr. »Atentat« kot prva jugoslovanska uprizoritev gledališča v krogu, »Ljubezen štirih polkovnikov«, »Mladost pred sodiščem«, »Glorija«, »Hamlet«, »Dnevnik Ane Frank«, če se spomnim samo nekaterih, navduševale celjsko, slovensko in jugoslovansko občinstvo ter »raznežile« tudi tako strogega kritika, kakor je bil v Beogradu Eli Finci.

Na kratko: celjsko, takrat imenovano še Mestno gledališče je z visoko umetniško zavestjo in z nesebično zagnanostjo vseh sodelujočih – od umetniških krmarjev,

igralcev, režiserjev, scenografov in kostumografov do odrskih in administrativnih delavcev zvesto sledilo ciljem, ki jih je leta 1954 nemara najbolj zgoščeno opisal Lojze Filipič: »V okviru možnosti storiti vse, poizkusiti vse, kar ima v sebi toliko pozitivnega jedra, da bi moglo doprinesti vsaj delček k smotru, ki se glasi: ustvariti resnično živo gledališče, tako, v katerem bo gledalec začutil utrip časa, v katerem bo našel svoje probleme, svojo žalost in svoje veselje. Občinstvo mora začutiti, da se v gledališču nekaj dogaja, obstati mora pred spoznanjem, da gledališki delavci iščemo, tipamo, delamo, poskušamo, vedeti mora, da nam gre človeško in umetniško kravo zares.«

Šlo jim je, vsem, in Celje je zastran take »krvave zaresnosti« bilo in dolga leta ostajalo med najbolj samosvojnimi slovenskimi gledališkimi žarišči. Resda mu je najprej najizrazitejši signum vtisnil Lojze Filipič in mu je z nezmanjšano energijo sledil Herbert Grün, po njem pa še vsi drugi od Bruna Hartmana in Janez Žmavca do Bojana Štiha in Igorja Lampreta, toda še pomembnejše se zdi tole: v Slovenskem ljudskem gledališču je v minulih treh in pol desetletjih nastopala vrsta igralck in igralcev, ki so danes stebri slovenskih teatrov od ljubljanske in mariborske Drame do Mestnega gledališča ljubljanskega in Primorskega dramskega gledališča v Novi Gorici, z njim so se kalili in v njem še zmeraj sodelujejo vsi najpomembnejši režiserji od Mirana Herzoga in Branka Gombača, Mileta Koruna in Zvoneta Šedlbauerja, Dušana Jovanovića in Ljubiše Ristića, Dušana Mlakarja in najzvestejšega med vsemi, Francija Križaja, ter seveda mlajših in najmlajših.

Nemara je trenutek, ko skušamo skozi prizmo minulih tristo premier premisliti vlogo in pomen Slovenskega ljudskega gledališča, primeren tudi za tole spoznanje: v minulih desetletjih je to gledališče med vsemi slovenskimi doživljalo najmanj radikalnih kriznih tresljajev; podatek, da se je več let takorekoč nepretrgoma uvrščalo v sklepno dejanje jugoslovanskih gledaliških iger v Novem Sadu, pa izpričuje, da (je) v zenitnih časih zmeraj bistveno presega(lo) regionalne pomene. Ta dolgotrajna stabilnost je zagotovo tiste vrste lastnost, ki si z njo ne more zidati kreativne samozavesti nobeno drugo slovensko poklicno gledališče.

Prijazni gledališki družini Slovenskega ljudskega gledališča v Celju želim, da bi v znamenju kreativne stabilnosti dočakala tudi štiristoto, petstoto in vse nadaljnje okrogle številke svojih premier.

Vasja Predan

Zbornik Slovenskega ljudskega gledališča Celje. Izdano ob 300. premieri, 1950–1986. Predstavnik v. d. upravnika Borut Alujevič. Urednik Janez Žmavc. Fotografije celjskih predstav Josip Pelikan, od 1956. leta dalje Viktor Berk. Oblikovanje in tisk Aero Celje – 1986. 600 izvodov. Cena 1.000 din.

